

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

2023

Veronika Chmelařová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Veronika Chmelařová

Využití regionálních prvků v práci učitele primární školy (obec Zlechov)

Olomouc 2023

vedoucí práce: Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem uvedenou diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem veškeré použité zdroje uvedla v seznamu použité literatury.

Ve Zlechově dne 22.11.2023

.....

Veronika Chmelařová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D. za trpělivost, vstřícnost, ochotu a za rady a připomínky při vypracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedení a všem pedagogům Základní školy Zlechov za umožnění realizace výzkumu zejména Mgr. Marii Poláškové, Mgr. Šárce Hrabalové a Mgr. Kateřině Vávrové. Mé poděkování patří i žákům 4. a 5. ročníku místní školy, kteří se do výzkumu zapojili.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 Charakteristika základních pojmů.....	10
1.1 Region.....	10
1.2 Regionalismus.....	12
1.3 Regionální princip.....	12
1.4 Regionální prvek.....	13
1.5 Místně zakotvené učení	14
2 Regionální prvky v učivu primární školy.....	16
2.1 Domovědný princip ve výuce vlastivědy.....	16
2.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	17
2.2.1 Regionální princip ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.....	18
2.2.2 Regionální princip v dalších vzdělávacích oborech	21
2.2.3 Regionální princip a průřezová témata	21
2.2.4 Regionální princip a klíčové kompetence	24
3 Organizační formy vyučování vlastivědy	26
4 Regionální učebnice	28
5 Nároky na učitele regionální vlastivědy.....	29
5.1.1 Odborná připravenost	29
5.1.2 Znalost prostředí	29
5.1.3 Spolupráce s kulturně-historickými zařízeními	29
5.1.4 Příprava materiálně didaktických prostředků	30
5.1.5 Badatelská činnost (práce s historickými prameny).....	30
5.1.6 Implementace historických pramenů ve výuce (regionu/ regionálního učiva)...	31
5.1.7 Spolupráce s pamětníky.....	31
5.1.8 Spolupráce s obcí.....	31

5.1.9	Osobnost učitele (zájem a pedagogické nadšení).....	32
5.1.10	Implementace digitálních technologií ve výuce (regionu/ regionálního učiva) .	32
5.1.11	Integrativní vzdělávací technologie (z kapitoly Didaktické prostředky).....	32
EMPIRICKÁ ČÁST		36
6	Charakteristika výzkumu.....	36
6.1	Výzkumný problém	37
6.2	Hlavní cíl.....	37
6.3	Dílčí cíle.....	37
6.4	Formulace hypotéz a předpokladů	38
6.4.1	Formulace předpokladů	38
6.4.2	Formulace hypotéz	38
6.5	Charakteristika výzkumné metody	39
6.5.1	Didaktický test.....	39
6.5.2	Druhy didaktických testů.....	39
6.5.3	Vlastnosti didaktického testu.....	40
6.5.4	Struktura didaktického testu	40
6.5.5	Skórování didaktického testu.....	41
6.6	Průběh výzkumného šetření	43
6.6.1	Charakteristika výzkumného vzorku	43
6.6.2	Charakteristika školy	44
6.6.3	Průběh realizace výzkumu.....	44
7	Analýza dat.....	46
7.1	Vyhodnocení jednotlivých testových položek	46
7.2	Úspěšnost v didaktickém testu.....	66
7.2.1	Průměrná úspěšnost v didaktickém testu.....	66
7.2.2	Celková úspěšnost v didaktickém testu	67
7.3	Charakteristika polohy dat	72

7.3.1	Charakteristika polohy dat – 4. ročník	72
7.3.2	Charakteristika polohy dat – 5. ročník	74
8	Testování hypotéz a předpokladů.....	76
8.1	Platnost předpokladů.....	76
8.2	Platnost hypotéz.....	79
8.2.1	Párový t-test.....	79
8.3	Shrnutí.....	86
8.4	Návrh doporučení	87
ZÁVĚR	.....	89
	Seznam zkratk	90
	Seznam použité literatury	91
	Knižní zdroje	91
	Elektronické zdroje	94
	Seznam obrázků.....	Chyba! Záložka není definována.
	Seznam tabulek	97
	Seznam grafů	Chyba! Záložka není definována.
	Seznam příloh	99

ÚVOD

Zlechov je středně velká obec ve Zlínském kraji. Je součástí národopisné oblasti Slovácko, podoblasti Dolňácko, které je známé bohatým folklorem. V obci se dodnes dochovala řada tradic např. nošení místního kroje, a to nejen při konání např. Tradičních hodů s právem, které jsou zapsány na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Obec se může reprezentovat obecním znakem a praporem. Dvěma významným občanům bylo uděleno čestné občanství. V obci se nachází řada starobylých i novodobých vesnických pamětihodností, které jsou rozptýleny po obci i přilehlých polích. Vzhled místní krajiny, centrální části obce i způsob života se však v průběhu 20. století rapidně proměnil. Doklady o dřívější podobě obce a životě tehdejších Zlechovjanů nejsou dětem dnešní generace přirozeně známé, ale pouze dostupné z historických fotografií a záznamů nebo vzpomínek pamětníků. Zodpovědnost současné generace za uchování a předávání odkazu našich předků dalším pokolením je snad o to více závaznější.

Proto jsem se rozhodla navrhnout sadu didaktických materiálů s využitím regionálních prvků. Vytvořená regionální učebnice se bude věnovat zejména minulosti a kultuře obce Zlechov a bude předmětem mého výzkumného šetření. Učebnice obsahuje učební texty, pracovní listy, didaktické hry i náměty a materiály do hodin např. výtvarné výchovy aj. Většina témat požaduje bezprostřední zkušenost žáka s poznávanou skutečností. Tyto kapitoly obsahují ikony, které odkazují na zajímavosti spjaté s daným místem nebo událostí a které uvádí místní, případně historický kontext. Vybízají žáka ke společné či samostatné badatelské činnosti nebo navštívení daného místa. Vypracování některých úloh je přímo podmíněno vlastivědnou vycházkou na příslušné místo, bez jejího absolvování ji nelze vypracovat. Zvláštní pozornost je věnována např. i práci s časovou osou či plánem obce. Některé kapitoly učebnice jsou opatřeny slovníkem pro dětského čtenáře. Jsou doplněny současnými i historickými fotografiemi, kresbami nebo omalovánkami. Cílem této učebnice je přiblížit žákům místo jejich bydliště a probudit v nich zájem o poznávání obce Zlechov, která bude předmětem této diplomové práce.

Uvedená diplomová práce je složena ze dvou částí – teoretické a empirické.

Hlavním cílem teoretické části je definovat základní pojmy spjaté s výukou regionální vlastivědy a charakterizovat místní region, respektive slováckou obec Zlechov na Uherskohradištsku. V jednotlivých kapitolách definujeme základní pojmy regionální vlastivědy např. region, regionální prvek, regionální princip, místně zakotvené učení.

Zabýváme se začleněním regionálních prvků v učivu primární školy, jejich ukotvením v systému kurikulárních dokumentů Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Podrobněji vymežíme jejich začlenění v klíčových kompetencích, průřezových tématech a hlavně ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět aj. Pojednáváme o organizačních formách a metodách výuky regionální vlastivědy, významněji o exkurzi a vlastivědné vycházce. Věnujeme se uplatňovaným materiálně didaktickým prostředkům, zejména regionální učebnici. Také zmíníme nároky, které jsou kladeny na učitele regionální vlastivědy. Závěrem charakterizujeme obec Zlechov. Popíšeme její polohu, historii a kulturu. Uvedeme symboly obce, znaky místního kroje, historické památky místního významu, místní významné osobnosti a místní události dějin 20. století.

Hlavním cílem empirické části je zjistit, zda dojde po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice („Obec Zlechov“) ve výuce ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku Základní školy Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. K tomuto účelu navrhne nestandardizovaný didaktický test, kterým během prvního a druhého měření ověříme úroveň znalostí žáků před a po realizaci výuky s využitím navržených didaktických materiálů. Po vyhodnocení výsledků výzkumného šetření rozhodneme, zda je aplikace těchto materiálů resp. navržené regionální učebnice ve výuce žáků ZŠ Zlechov přínosná, a na základě uskutečněné výuky navrhne případná doporučení.

Obec či chceme-li vesnice Zlechov je místem, odkud pocházím a kde jsem prožila celý svůj život já i generace mých předků. Poznala jsem a stále hlouběji poznávám toto místo v kontextu svých znalostí získaných v žákovském věku na zdejší škole, vzpomínek místních pamětníků, svých vlastních dětských vzpomínek, ale zejména mezigeneračně předávaných rodinných vzpomínek na minulost dávnou i nedávnou a mezigeneračně pěstovaného vztahu k místní krajině. A proto bych ráda zprostředkovala svou zkušenost, své znalosti a své pouto k tomuto kousku naší země i dalším generacím. Chtěla bych přispět k předávání a uchování, dnešní společnosti méně patrného, hmotného i nehmotné dědictví našich předků. To vše bych ráda podpořila navrženou regionální učebnicí o obci Zlechov. Snad tím alespoň částečně splatím dluh mým předkům, mé domovině, mému rodnému kraji.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika základních pojmů

Poznávání místa svého bydliště, jeho nejbližšího okolí a přilehlého kraje bývá tradičně, ať už ve větší či menší míře, součástí učiva prvouky a na ni navazující vlastivědy. Kromě vyučovacího předmětu je vlastivěda považována za rozsáhlý, napříč aktivitami odborné i laické veřejnosti utvořený, soubor poznatků o určité zemi, oblasti, kraji či místě (Národní ústav lidové kultury, 2011, str. 100). Setkáváme se tedy s vlastivědou nejen na celostátní, ale i lokální úrovni, tzv. regionální vlastivědou (Novotná, 2014, str. 19).

V následující kapitole proto definujeme základní pojmy související s regionální vlastivědou – **region**, **regionalismus**, **regionální princip**, **regionální prvek** a **místně zakotvené učení**.

1.1 Region

V současnosti se lze setkat s mnoha různými vymezeními regionu. Obecně lze říci, že region je „*část zemského povrchu s určitými typickými znaky*“ (Petráčková a kol., 1995, str. 648) nebo také např. „*komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry*“ (Mates a kol., 2001, str. 113).

O regionu lze, mimo přírodní a společenskou rovinu, přemýšlet na široké škále úrovní – od místní (tzv. mikroregiony) až po globální úroveň (Chromý, 2009, str. 2-5).

Jejich existence dnes již není považována za danou a neměnnou, není přirozená. Je výsledkem neustálého vzájemného působení prostoru a společnosti, zejména pak sociálních, kulturních a politických procesů (Daněk, 2020, str. 26-28).

Podle Marka (2020) a Paasiho sociálně-geografické teorie je region prostorem sociálního konstruktů, v němž je determinována mj. psychická struktura osobnosti jedince i sdílené kulturní vědomí společnosti. Jedná se tedy o místo, které se podílí na utváření identity jedince i identity sociální (Musil, 2022, str. 136).

Při zkoumání společenské problematiky regionu v prostředí naší regionální vlastivědy se setkáváme s vymezením tzv. národopisného, též etnografického regionu. Jedná se o územní celek, který je obýván příslušníky určité etnografické skupiny. Její členové se projevují

společnými specifickými rysy lidové kultury, jež jsou pro danou oblast typické. Jednotlivé národopisné regiony mohou být dále vnitřně diferenciovány na tzv. národopisné subregiony, resp. podoblasti a národopisné okrsky, které mohou být tvořeny jednou nebo několika obcemi (Jančář a kol., 2000, str. 9).

U některých regionů je mnohdy nemožné určit přesnou hranici jejich území. Výskyt regionálních prvků určitých oblastí se totiž nemusí projevovat se stejnou dominancí. Na našem území můžeme sledovat výraznou odlišnost hmotné i nehmotné kultury např. mezi regiony Moravy a Slezska, nebo Slovácka a Valašska (Cuřin, 1977, str. 6).

V pedagogické praxi nás však bude více zajímat pojetí regionu z hlediska výchovně-vzdělávacího procesu, proto se blíže seznámíme s pojmy – *region školy* a *dětské pojetí regionu*.

Musil (Musil, 2022, str. 135) uvádí, že u dětí je, podle Sobela (2013), poznávání místa spjata s osobním prožitkem. Proto se **dětské pojetí regionu** mění a vyvíjí v závislosti na jejich věku a na velikosti prostoru, v němž se pohybují. Hranice regionu se pro dítě rozšiřuje ve třech fázích – *rané (do věku 7 let)*, *střední (8-11 let)* a *vrcholné (12 let a více)* – nejprve od okolí domu, přes území ulice a okrajové oblasti známého prostoru, až po sociální vazby v prostředí obce a regionu.

Region školy je podle Zouharové (Zouharová a kol., 2016, str. 32-33) „*území, které má pro výuku hodnotu, je pro pedagogy a žáky z různých hledisek pozoruhodné, přínosné.*“ Jedná se tedy o určitý druh socio-prostorové jednotky, jež je zpravidla vymezena pedagogy místní školy. Rozsah jejího území může být ovlivněn několika aspekty – *osobní dostupnost, citová složka, dosah regionu (z pohledu žáka a pedagoga) a konzistentnost sledovaného jevu.*

Proto se velikost regionu školy může významně lišit v závislosti na čtyřech přístupech – dostupnost, citová složka, dohlednost a kvalita. (Vorlíček a kol., 2012, str. 12-13). Pojem regionu se tedy může výrazně odlišovat pohledem jednotlivých učitelů, zároveň však může být přizpůsobitelný konkrétním podmínkám. Závisí např. na pěší vzdálenosti či dostupnosti hromadné dopravy. Dále na citové vazbě žáka k danému místu, která se projevuje formou zážitků, vzpomínek, rodinných vazeb, tradic a historie atd. Region školy se bude výrazně odlišovat pohledem žáka, který jej vnímá v kontextu dějiště vlastního života, místa svého bydliště, rodiště; a pohledem pedagoga, jenž se v daném prostoru zaměřuje na didakticky významné jevy a objekty vhodné pro výuku (např. prvky krajiny, historická místa a objekty

atd.). Hranice regionu školy by měla končit tam, kde se vytrácí logická spojitost sledovaného jevu a daného prostoru (např. zvyky a obyčeje, tradice a historie) (Zouharová a kol., 2016, str. 33).

1.2 Regionalismus

Stejně jako u pojmu region se i u termínu regionalismus můžeme setkat s mnoha různými definicemi.

Cuřín (Cuřín, 1977, str. 5) považuje **regionalismus** za „*studium charakteristických znaků a zvláštností*“ jednoho regionu „*a snahu je zachovat, rozvíjet a využívat k rozvoji oblasti.*“

Regionalismus lze také chápat jako způsob identifikace populace k určitému regionu, který obývá. A která se projevuje jako „*skupinové vědomí charakteristické zvláštnosti*“ dané oblasti (Kancír, 2013, str. 106).

Regionalismus v současnosti přispívá k vyvážení trendu evropského sjednocování a světové globalizace. Jeho výsledkem může být např. vznik mikroregionů, které jsou založeny na opoře vlastní přírodní a kulturní specifičnosti (Křížová a kol., 2015, str. 84).

V soudobém regionálním působení se můžeme setkat se dvěma proudy – *tradiční regionalismus* a *současný (neo)regionalismus*. Zatímco tradiční regionalismus je spojen především s emancipací regionu, která vycházela z iniciace jeho vlastních příslušníků, (neo)regionalismus se projevuje vnějšími snahami (např. Evropské unie), jež usilují o rozvoj regionu prostřednictvím aktivizace členů lokálních komunity (Chromý, 2009, str. 5).

Ve školství se dnes projevují oba uvedené směry. Tradiční regionalismus se uplatňuje např. při vymezování již zmíněného regionu školy, který bývá zpravidla formován „zdola“ spoluprací tamějších pedagogů a místních obyvatel. Výsledek těchto snah bývá i v současnosti znakem určitého druhu emancipace – prestiže. S (neo)regionalismem se můžeme setkat např. při aktivizaci žáků, kteří si osvojují dovednosti budoucích občanů – aktérů místní komunity. Vnější faktor (např. instituci), který působí „shora“, zde zastupuje pedagog (Zouharová, 2016, str. 32).

1.3 Regionální princip

Regionální princip je považován za „*cílevědomé a soustavné využívání místní krajiny a všech jejích složek pro výchovně-vzdělávací činnost*“ např. v primární škole (Šupka a Hofmann, 1990, str. 17).

Stejné pojetí regionálního principu zmiňuje i Kancír (Kancír, 2013, str. 106), který jej popisuje jako „*zásadu pravidelného, soustavného a přiměřeného využívání prvků místní krajiny (místního regionu) v procesu edukace*“.

V minulosti byl jeho název uváděn pod pojmem *domovědný princip* (Vavrdová, 2009, str. 55), můžeme se též setkat i s označením *vlastivědný princip* (Kancír, 2013, str. 106).

Uvedený princip je úzce spjat s didaktickou zásadou přiměřenosti, názornosti a principem spojení školy a života. Je výsledkem rozpracování myšlenek J. A. Komenského ve vlastivědném vyučování, zejména pak zásady postupovat od blízkého ke vzdálenému, od známého k neznámému. Je kladen důraz na poznávání konkrétní skutečnosti. Nejlépe formou vlastivědných vycházek a exkurzí (viz kapitola Organizační formy výuky) se tak žáci seznamují s místní krajinou a s jevy a procesy, které se v ní odehrávají. Poznávají jejich zákonitosti, příčiny a vzájemné vztahy (Vavrdová, 2009, str. 55).

Regionální princip lze při výuce v primární škole uplatňovat dvěma různými způsoby. Žáci mohou poznávat region školy buď v samostatném učebním celku, nebo integrovaně v rámci různých témat a vyučovacích předmětů, případně kombinací obou uvedených přístupů. Jeho využívání je významným motivačním prostředkem nejen při poznávání vlastní obce a regionu. Žáci se totiž mohou na základě vlastní zkušenosti, v malém měřítku seznamovat s jevy a procesy, které jsou obecné a platné pro studium jak místní krajiny, tak cizích krajin a oblastí světa (Frýzová a Mrázková, 2016, str. 47-48).

Regionální princip lze při výuce vlastivědných témat aplikovat v kombinaci např. s činnostním učením (Vavrová, 2009, str. 56), terénní výukou (Otavová, 2023, str. 54), projektovou výukou, konstruktivistickým myšlením, badatelsky orientovanou výukou (Dostál, 2015, str. 94-96; Zouharová, 2016, str. 35,50) nebo při místně zakotveném učení (Musil, 2022, str. 140-141).

1.4 Regionální prvek

Vavrdová (Vavrdová, 2009, str. 55-56), stejně jako Povolný (Povolný, 1968, str. 1-2), popisuje **regionální prvek** jako „*doklad společensko-ekonomického dění spolu s přírodními jevy, jež blíže charakterizují a dokumentují zvláštnosti určité oblasti.*“ A uvádí jejich dělení na regionální prvky *geografické, sociální, populační, ekonomické, komunikační a kulturní.*

Geografické regionální prvky jsou systémem geomorfologických a přírodních útvarů, které zahrnují mj. zvláštnosti terénu, strukturu vodstva či výskyt rostlinných a živočišných druhů.

Sociální regionální prvky jsou souborem sociálních specifik určitého geografického území, na jejichž základě dochází k diferenciaci zemědělských a průmyslových oblastí.

Populační regionální prvky představují uskupení zejména demografických zvláštností, které se projevují např. v tématech sídlištní sítě, plánů obcí a katastrů, nebo map krajů a regionů.

Ekonomické regionální prvky jsou seznamem ukazatelů hospodářského potenciálu regionu.

Komunikační a kulturní regionální prvky jsou soustavou dokladů mezilidských vztahů a rozmanitosti lidové a národní kultury.

Fabiánková (Fabiánková, 1995, str. 24) také uvádí klasifikaci regionálních prvků, které jsou spjaty s určitým regionem nebo obcí, podle jejich závislosti na určitém časovém kontextu – *minulost (historie), současnost a budoucnost*.

Historie regionu (obce) představuje soubor regionálních prvků, jež jsou spjaty s dějinami obce či kraje (např. významné historické události a osobnosti), historickým vývojem oborů lidské činnosti (kultura a školství, zemědělství, průmysl apod.) a lidovou kulturou (lidové tradice, lidová slovesnost atd.).

Současnost regionu (obce) je systém regionálních prvků, které jsou ukazatelem nynějšího stavu přírody a životního prostředí, oborů lidské činnosti (viz výše) a demografického vývoje (počet obyvatel, výstavba a dopravní infrastruktura aj.) atd. na daném území.

Budoucnost regionu (obce) je uskupení regionálních prvků, které utváří seznam plánů pro rozvoj a zkvalitnění života v dané oblasti i záchranu tamějších ohrožených druhů a statků.

1.5 Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení můžeme považovat za environmentální výchovu, která je vázána na určité místo, prostředí. Na rozdíl od environmentální výchovy se však nezaměřuje pouze na jeho přírodní složku, ale usiluje o kulturní, sociální a ekonomický přesah. (Hušková, 2010, str. 9).

Místně zakotvené učení je koncept vzdělávání, který vznikl v 90. letech 20. století v USA. V české republice je rozvíjen od roku 2004 v rámci projektu *Škola pro udržitelný život* (Hossingerová, 2023, str. 46).

Smyslem místně zakotveného učení je zapojování žáků, ale i občanů místní komunity a obecních institucí do realizace společných projektů. Snahou je zejména předejít ztrátě kontaktu s místní přírodou, historií a kulturními tradicemi (Hušková, 2010, str. 9-10).

Existuje celkem dvanáct principů místně zakotveného učení. Místně zakotvené učení je učení o místě, v místě, skrze místo a pro místo. Jedná se o učení, které je založeno na vztahu k místu. Přizpůsobuje se místní situaci. Klíčová je osobní relevance (citový vztah k místu) a aktivní participace žáků. Jde se o plnohodnotný výukový nástroj založený na mezioborovosti a spolupráci. Je zaštitěn partnerstvím s místní komunitou (Hladíková a kol., 2022, str. 5).

Při uplatňování uvedeného konceptu ve výuce jsou upřednostňovány prosociální, environmentální a rozvojové dispozice žáka. Naopak je upozadováno ryze faktografické učení (Musil, 2023, str. 140-141).

Důsledkem aplikace tohoto nástroje ve vzdělávání je realizace komunitních projektů, kterými se žák podílí na procesu utváření společného místa k životu. Výuka založená na místně zakotveném učení pozitivně působí nejen na výchovně-vzdělávací proces, ale i na samotné účastníky konceptu a širší komunitu. Dochází ke zlepšení studijních výsledků i zvýšení míry angažovanosti zapojených žáků. Vzbuzuje spokojenost učitelů s jejich pedagogickou praxí. Má vliv na dobré postavení školy jako významné instituce v obci, která je spoluorganizátorem místního dění. Škola a obec získává cenný potenciál v podobě utvořeného systému vzájemných vztahů, který mohou dále společně rozvíjet (Hossingerová, 2023, str. 46-47).

2 Regionální prvky v učivu primární školy

S využívání regionálního principu a regionálních prvků ve výuce se stále nejčastěji setkáváme v předmětu prvouka a vlastivěda. Žáci na prvním stupni základní školy se nejprve seznamují s okolím domova a školy, obce, města, širšího okolí atd. Poznávají místní krajinu a rozvíjí své schopnosti orientace v ní. Setkávají se s krajinnými dominantami. Žáci primární školy jsou do zmíněné problematiky nově uváděni, proto by se měl vyučující důkladně věnovat poznávání dětským prekonceptům (Vavrdová, 2009, str. 56).

2.1 Domovědný princip ve výuce vlastivědy

Při začleňování regionálních prvků do výuky můžeme navazovat na tradici českých pedagogů a filosofů, kteří kladli důraz na poznávání vlasti, místní krajiny, jejího prostředí a nejbližší okolí.

S využíváním regionálních poznatků ve výuce se setkáváme již v hluboké v historii. Tímto tématem se zabývali např. J. A. Komenský, F. Bacon, J. J. Rousseau nebo J. H. Pestalozzi (Vavrdová, 2009, str. 55).

V době Rakousko-Uherska se začleňováním místního prostředí do výuky zabýval např. **K. S. Amerling**, který zdůrazňoval regionálně sběratelskou a osvětovou roli učitele např. oblasti historie města. **K. David** navíc poukazoval na negativa izolovaného vnímání poznatků o nejbližším okolí a prosazoval, aby je žáci chápali v širších souvislostech (Mrázková in Zouharová, 2016, str. 54). Důraz na názornost, dětskou empirii a regionální princip v prvouce kladl např. **J. Tůma** (*Vyučování prvouce na školách venkovských*) (Otavová, 2023, str. 12).

K posílení významu výuky o regionu, o místní krajině a regionálního principu (Hofmann, 1991) výrazně přispěl vznik Československé republiky. Ve 20. a 30. letech 20. století se projevovaly snahy o nové pojetí výuky (Fabiánková, 1995 str. 24). Problematika výuky místního regionu pozvolna upouštěla od výše uvedených tendencí K. S. Amerlinga a naopak navazovala na myšlenky J. A. Komenského, které byly promítnuty do nových školních osnov. Protikladem se stalo pojetí vlastivědy podle **R. Šimka**, které mělo vycházet ze zájmu žáků a které se opíralo o psychologicko-sociologický přístup a jehož cílem byla výchova člověka a občana. Výraznou osobností tehdejší vlastivědy se stal **N. Černý**, který, kromě jiného, přizpůsoboval některé myšlenky R. Šimka místním poměrům (Vavrdová, 2009, str. 11-12). Vzrostl zájem o domovědné vědomosti a také se zvýšily nároky na jeho

vyučování. Byl kladen důraz na praktické dovednosti – práce s mapou, pozorování a měření v terénu (zavedení vycházek a exkurzí). V tomto období vznikla řada textů, v nichž se autoři zabývali místní krajinou i její metodikou ve školní praxi – např. **F. Balvín** (*Naše obec a okolí*), **F. Homolka** (*Domov*) atd. (Mrázková in Zouharová, 2016, str. 54-55).

S požadavkem o větší začleňování místní krajiny a místní oblasti do výuky se setkáváme i po roce 1948, nové učebnice se však spíše uchylovaly k faktografickému učení. V roce 1953 byl navíc zrušen vyučovací předmět vlastivěda – věcné učení se stalo součástí učiva mateřského jazyka ve 3. a 4. ročníku. A v 5. ročníku byla zavedena výuka dějepisu, zeměpisu a přírodovědy (Vavrdová, 2009, str. 12-13). Konkrétnější změna nastala až s úpravou školních osnov v 60. letech, která u žáků usilovala nejen o poznání, ale i o pochopení a porozumění prostředí, v němž žijí (Mrázková in Zouharová, 2016, str. 55). Výraznější začleňování regionálních prvků do učiva a propojování teorie s praxí pak nastalo s modernizací učiva v 70. letech tj. v roce 1976 (Otavová, 2023, str. 13). Do 3. ročníku bylo zařazeno *učení o domově a vlasti a nauka o obci a krajině* (Vavrdová, 2009, str. 14). Otázkou domovědného principu ve výuce primární školy – konkrétně regionální přípravou v přírodovědné, zeměpisné i dějepisné složce vlastivědy, využíváním vycházek, exkurzí a besed atd. se zabýval např. **V. Mejstřík** (Mejstřík, 1972, str. 167, 169, 171, 219 a 286).

Po roce 1989 odpovídalo zařazování regionálních prvků do výuky nárokům moderního procesu edukace určeného osnovami tehdejší školy (Fabiánková, 1995, str. 25). V této době se setkáváme i s prvními regionálními učebnicemi (Mrázková in Zouharová, 2016, str. 55).

2.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Učivo regionální vlastivědy, učivo o regionu či učivo odrážející regionální princip je stejně jako učivo vlastivědy, prvouky a dalších předmětů primární školy ukotveno v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). RVP ZV je stěžejní kurikulární dokument státní úrovně. Je závazným východiskem pro tvorbu školních vzdělávacích plánů (dále jen ŠVP), jež představují školní úroveň vzdělávacích dokumentů. RVP ZV je sestaven v souladu s novou strategií vzdělávání. Neustále se však vyvíjí a přizpůsobuje aktuálním podmínkám, trendům a požadavkům ve vzdělávání.

Podporuje pedagogickou autonomii učitelů při výběru vzdělávacích postupů, metod a forem výuky aj. Umožňuje využití komplexního přístupu výuky co nejvíce vyhovující individuálním potřebám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i nárokům žáků nadaných a mimořádně

nadaných. Definuje vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oblastí a oborů (učivo a očekávané výstupy), průřezová témata a klíčové kompetence (RVP ZV, 2023, str. 5-6).

RVP ZV nabízí ojediněle výjimečný a doposud nebývalý prostor pro uplatňování regionu ve výuce (Zouharová, 2016, str. 36).

2.2.1 Regionální princip ve vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět**

Regionální princip je jeden z důležitých principů, který je uplatňován ve vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** (Otavová, 2023, str. 79).

Jedná se o komplexní vzdělávací oblast, jejíž vzdělávací obsah je široce integrován napříč výukou primární školy. Charakter RVP ZV umožňuje vyučovat uvedené učivo buď v rámci tradičních předmětů prvouka a následně přírodověda a vlastivěda, zároveň však existují varianty pro jejich možné sloučení. Uvedená vzdělávací oblast klade značné požadavky na praktickou zkušenost a prožitek žáků. Vyžaduje propojení poznatků s praxí. Je založena na pozorování a pojmenovávání místních i vzdálených věcí, jevů a dějů a hledání vztahů a souvislostí mezi nimi. Součástí vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** je stejnojmenný vzdělávací obor, jehož obsah vzdělávání je rozdělen do pěti tematických okruhů – *Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas; Rozmanitost přírody; Člověk a jeho zdraví*. V souvislosti s regionálním principem bychom ještě rádi zmínili alespoň jedno cílové zaměření dané vzdělávací oblasti. Žák je mj. veden ke kritickému třídění a orientaci v zeměpisných, historických a kulturních informacích i k jejich následnému časovému a místnímu propojování (RVP ZV, 2023, str. 45-46).

Tematický okruh *Místo, kde žijeme* je zaměřen zejména na poznávání místa svého bydliště a jeho nejbližšího okolí. Žáci se učí poznávat svět a orientovat se v prostoru, v němž se každodenně pohybují. Postupně se snaží pochopit organizaci lidského společenství (rodina, škola, obec a společnost). Začleňují se a stávají se jeho aktéry. Záměrem je probudit *kladný vztah žáků k místu svého bydliště*, jež se bude dále vyvíjet v národní cítění a vztah k vlasti (RVP ZV, 2023, str. 45). Na konci prvního vzdělávacího období by měl žák umět pracovat s jednoduchým plánem, na kterém vyznačí místo svého bydliště, školy a trasu na určené místo. Pozoruje prostředí nejbližšího okolí (obce/města), všimá si případných nebezpečí a změn, které vyjádří slovy. Určí příslušnost své obce (města) v rámci jednotlivých krajů a oblužných center České republiky. V závěru druhého vzdělávacího období naváže popisem polohy bydliště v rámci krajiny a státu. Bezpečně se pohybuje v přírodě, určí světové strany,

orientuje se podle mapy. Pracuje s náčrtem, plánem a také s mapou České republiky a Evropy, vyhledává a vyznačí jednoduché údaje (přírodní podmínky, osídlení atd.). Rozpozná typická specifika regionu (např. přírodní, hospodářská a kulturní), hlavní orgány a zástupce státní moci a státní symboly. Jednoduše vysvětlí jejich význam. Porovnává společenské a přírodní zvláštnosti naší země a cizích států. V tematickém okruhu *Místo*, kde žijeme se žáci seznamují s učivem *domov, škola, obec (město) a místní krajina*, dále *okolní krajina (místní oblast, region)*, *regiony České republiky, naše vlast, Evropa a svět a mapy obecně zeměpisné a tematické*. Prostor je věnován *poznávání místních a regionálních zvláštností*, které vychází z přímé zkušenosti žáka. V rámci učiva poznává např. *prostředí domova, školy a jeho okolí*. Orientuje se *v místě svého bydliště*. Dozvídá se o *obecních lokalitách, významných orientačních bodech a liniích* i o *současnosti a minulosti obce (města)*. Zkoumá *zemský povrch a tvary, vodstvo, výskyt půd, rostlinstva a živočišstva* nejen v okolní krajině. Dále zjišťuje, *jak se lidé přizpůsobují krajině*, v níž žijí a *jak na ni působí*. Na základě poznatků o *obecní samosprávě* získávají představu o fungování obce. Poznávají *vlastní domov a krajinu* v kontextu naší vlasti (RVP ZV, 2023, str. 47-48).

Lidé kolem nás je tematický okruh, jehož záměrem je vybavit žáka elementárními poznatky a dovednostmi budoucího, kulturně sečtělého, občana v demokratickém státu, který bude projevoval občanské kvality v oblasti respektu, slušného chování, genderového přístupu, solidarity a řešení problémů (místních i globálních). Osvojí si základy chování ve společnosti, pracovní a finanční návyky (RVP ZV, 2023, str. 45). V závěru prvního vzdělávacího období se žák orientuje v rodinných vztazích a příbuzenských vazbách. Odliší role jednotlivých členů rodiny. Nechová se nadřazeně vůči ostatním. U ostatních respektuje rozdílnost, nedostatky i přednosti. Váží si výsledků lidské práce, ohodnotí přínos různých povolání. Na konci druhého vzdělávacího období má představu o základních mezilidských vztazích získaných na základě setkávání s ostatními lidmi. Získané zkušenosti využívá v praxi. Je si vědom pravidel soužití s ostatními lidmi v různých společenstvích (rodina, škola, obec/město atd.). Sám je dodržuje a pozná, které chování již není možné tolerovat. Osvojí si základní poznatky a dovednosti finanční gramotnosti. Vysvětlí je na praktických příkladech (RVP ZV, 2023, str. 48). V tematickém okruhu ***Lidé kolem nás*** se žáci setkávají s učivem *rodina, soužití lidí, chování lidí, právo a spravedlnost a vlastnictví* (RVP ZV, 2023, str. 49).

V tematickém okruhu ***Lidé a čas*** žáci poznávají čas jako sled dějinných událostí. Dozvídají se o měření času. Postupně se seznamují s významnými událostmi v rodině, obci, regionu a nakonec v historii naší země. Cílem je podnícení zájmu žáků o minulost a kulturní

bohatství nejen naší vlasti, ale i jednotlivých regionů. Žákům by mělo být umožněno samostatné vyhledávání a získávání informací zejména prostřednictvím rodinných zdrojů a lidí v blízkém okolí, které je povzbudí např. ke společné návštěvě památek či regionálních muzeí a knihoven (RVP ZV, 2023, str. 45-46). Po ukončení prvního období se žák orientuje v časovém úseku dne. Rozeznává minulost, přítomnost a budoucnost. Zná významné rodáky, regionální kulturní a historické památky. Orientuje se v důležitých událostech regionu. Získává informace o sobě, rodině a lidské společnosti. Dozvídá se o lidském soužití, činnostech a zvycích člověka. Na základě uvedených poznatků porovnává minulost a přítomnost. Po ukončení druhého období využívá časové údaje k pochopení vztahu a posloupnosti dějů. K poznání minulosti využívá vhodné informační zdroje (knihovna, muzejní sbírky, galerie). Uvědomuje si rozdílnost způsobu života a práce v současnosti a minulosti. S využitím regionálních specifíků srovnává podobu života našeho a našich předků (RVP ZV, 2023, str. 49). Předmětem obsahu tematického okruhu *Lidé a čas* je učivo *orientace v čase a časový řád; současnost a minulost v našem životě; regionální památky; báje, mýty a pověsti*. Žáci se pak v rámci uvedeného učiva podrobněji zaměří na poznávání některých pojmů např. *generace*. Budou se zabývat *proměnami způsobu života, bydlení, předmětů denní potřeby, průběhu lidského života* atd. Dozvědí se o *péči památek, o lidech a oborech zkoumajících minulost*. Poznají např. *minulost kraje a předků, domov, vlast a rodný kraj* (RVP ZV, 2023, str. 49-50).

Tematický okruh ***Rozmanitost přírody*** představuje žákům vesmír, planetu Zemi, živou a neživou přírodu naší vlasti a vybraných lokalit regionů. Výuka klade akcent na praktické poznávání okolní krajiny. Na jejím modelu žáci mj. pozorují, zaznamenávají, vyhodnocují a hledají důkazy o proměnách přírody. Přiměřeně svému věku hledají možnosti její ochrany, zlepšení podmínek jejího životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje (RVP ZV, 2023, str. 46,50).

Tematický okruh ***Člověk a jeho zdraví*** seznamuje žáky s fungováním lidského organismu. Žáci získávají poznatky o vývoji člověka, hygienických zásadách, zásadách bezpečného chování a první pomoci, prevence nezdravého životního stylu. Žáci jsou postupně vedeni k uvědomování si hodnoty a důležitosti ochrany vlastního zdraví i zdraví ostatních (RVP ZV, 2023, str. 46,51-52).

2.2.2 Regionální princip v dalších vzdělávacích oborech

Využívání regionálního principu plně závisí na osobnosti učitele (Frýzová, 2019). Dobrý učitel může najít nebo vymyslet řadu námětů, jak začlenit regionální princip téměř do všech předmětů a vzdělávacích oblastí a oborů (Musil, 2022, str. 141).

Jeho začlenění v systému RVP ZV nalzáme v uvedeném vzdělávacím oboru – *Český jazyk a literatura, Hudební výchova a výtvarná výchova, Člověk a svět práce*. Dále pak v doplňujícím vzdělávacím oboru *Etická výchova* (RVP ZV, 2023, str. 17, 82, 103, 114).

Regionální princip bude žáky ve výuce provázet i na druhém stupni základní školy, zejména ve vzdělávacím oboru – *dějepis, výchova k občanství, zeměpis, přírodopis, člověk a svět práce* (RVP ZV, 2023, str. 53, 59, 64, 111).

2.2.3 Regionální princip a průřezová témata

Průřezová témata zaštiťují začleňování aktuálních témat a problémů do současné výuky základního vzdělávání. Sehrávají důležitou roli ve formativním vzdělávání žáků tj. při formování postojů a hodnot. Lze je integrovat do určitého předmětu či samostatného projektu, semináře, kurzu atd. V průběhu primární školy musí být do výuky postupně zařazena všechna průřezová témata – *Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova*.

Osobnostní a sociální výchova široce pojímá růst žáka na úrovni osobnostního, sociálního a morálního rozvoje. Uvedené rysy se následně vyskytují v každodenních projevech chování žáka jako jedince či člena společnosti. Žák usiluje o poznání sebe sama, usiluje o vědomí své vlastní hodnoty, poznává hodnoty vzájemných mezilidských vztahů. Získává praktické zkušenosti při komunikaci a spolupráci s ostatními (RVP ZV, 2023, str. 126-128).

Výchova demokratického občana směřuje k vybavení žáka elementární úrovní občanské gramotnosti, která je potřebná pro život v demokratické pluralitní společnosti. Vztahuje se k tématu *domov a vlast*. Zároveň však vede k respektu k odlišným kulturám a etnikům. Je přínosem při nácviu participace a zodpovědnosti na rozhodnutích společnosti. Umožňuje hodnotit společenské jevy na různých úrovních (lokální, národní, evropská, globální). Při poznávání domova, rodné obce nebo města nabízí téma prostor pro formování regionální sounáležitosti (Otavová, 2023, str. 18). Průřezové téma obsahuje čtyři tematické okruhy –

Občanská společnost a škola; Občan, občanská společnost a stát; Formy participace občanů v politickém životě (např. obec jako základní jednotka samosprávy státu); Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování (RVP ZV, 2023, str. 128-130).

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech je průřezové téma, které je na první pohled spjato s globalizací a je tedy opakem myšlenek regionalismu (Křížová a kol., 2015, str. 84). Při hlubším poznání průřezového tématu však zjistíme, že se opírá o každodenní i mimořádné události, které žák prožívá v rodině, obci i nejbližším okolí. Podporuje rozvíjení povědomí nejen evropské identity, ale i identity celků nižšího řádu. Usiluje o rozvíjení porozumění kulturním souvislostem i jedinečnosti národních a regionálních kultur. Zabývá se jejich kulturním i historickým dědictvím a usiluje o vzbuzení zájmu pro jejich ochranu. Otevírá diskuzi k přemýšlení o politických, ekonomických, kulturních, sociálních a humanitárních problémech nejen na globální, ale i lokální úrovni. Žáci mají prostor k rozvíjení kritického myšlení při úvahách o dopadu vlivů globalizace na jejich region (Otavová, 2023, str. 18). Průřezové téma obsahuje tři tematické okruhy – *Evropa a svět nás zajímá; Objevujeme Evropu a svět; Jsme Evropané* (RVP ZV, 2023, str. 130-132).

Multikulturní výchova je příležitostí k poznávání různých hodnot, kultur a tradic. V kontextu srovnávání s cizími kulturami si tak žáci lépe uvědomí hodnotu vlastní kultury a vlastních tradic. Lépe pochopí vlastní kulturní identitu. Žáci se tak učí zprostředkovaně vnímat vlastní kulturní zakotvení (Otavová, 2023, str. 18). Zároveň vnímají rovnocennost jednotlivých etnik. Škola usiluje o prostředí vzájemného kontaktu a rozvoje mezilidských vztahů např. mezi školou a komunitou, mezi školou a rodiči, atd. Průřezové téma je členěno na pět tematických okruhů – *Kulturní diference; Lidské vztahy; Etnický původ; Multikulturalita; Princip sociálního smíru a solidarity* (RVP ZV, 2023, str. 132-134).

Environmentální výchova je průřezové téma, které výrazně akcentuje místní krajinu, místní podmínky, sledování jejich proměn v čase a snahu o její ochranu. Vede žáky ke komplexnímu pochopení dopadů lidského chování na životní prostředí. Zdůrazňuje význam převzetí zodpovědnosti jedince za osobní i společenský přístup při řešení environmentálních problémů na lokální (místní), regionální i globální úrovni. Žák si osvojuje návyky každodenního přístupu při jejich řešení. Učí se pozorovat dynamický rozvoj vztahu mezi člověkem a prostředím. Dané průřezové téma vede k respektu a úctě k přírodnímu a kulturnímu dědictví. Působením na emocionální stránku osobnosti usiluje o rozvíjení environmentální citlivosti.

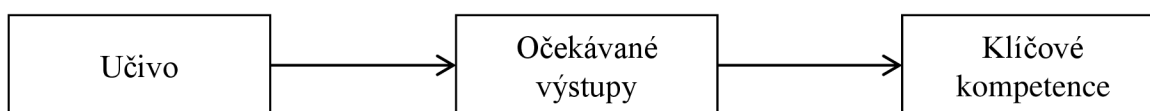
Koncentruje zájem na okolní prostředí (Otavová, 2023, str. 18). Průřezové téma je rozděleno na čtyři tematické okruhy – *Ekosystémy (např. les, pole, lidské sídlo – vesnice/město, kulturní krajina); Základní podmínky života; Lidské aktivity a problémy životního prostředí (např. ochrana přírody a kulturních památek, změny v krajině, akce – Den Země); Vztah člověka k prostředí (např. naše obec – příroda a kultura obce, jejich ochrana; ochrana životního prostředí v obci atd.)* aj. (RVP ZV, 2023, str. 134-136). Rozšířením environmentální výchovy o sociální složku konkrétního místa, můžeme ve výuce uplatnit koncept místně zakotveného učení (viz kapitola Místně zakotvené učení), (Hossingerová, 2023, str. 46).

Mediální výchova předkládá systém základních poznatků o bezpečném pohybu ve světě mediálního prostředí. Seznamuje žáky se základními požadavky, které současná doba klade na využívání moderních informačních technologií. Učí je hygienickým návykům při jejich používání a předkládání doporučení o smysluplném nakládání s volným časem v rámci technologií. Formuje představu žáků o úloze médií v běžném životě lokality, regionu. A rozvíjí jejich citlivost pro kritické vnímání obsahu a formy mediálního sdělení. (RVP ZV, 2023, str. 137-139).

2.2.4 Regionální princip a klíčové kompetence

Významnou roli sehrává regionální princip při naplňování afektivních cílů. Zvláštnosti rodného kraje, kraje předků apod. se výrazně promítají do postojů žáka. Výsledkem je pak nejen vytvoření vztahu k danému regionu, ale i zakořeněná snaha o jeho ochranu (Otavová, 2023, str. 80).

Klíčové kompetence jsou souborem vědomostí, schopností, dovedností, postojů a hodnot, které jsou klíčové pro osobní rozvoj a začlenění jedince do společnosti. Usilují o pozitivní dopad na vzdělávání, plnohodnotné zařazení do života a funkčnost občanské společnosti. Cílem výchovně-vzdělávacím procesu žáka je dosažení, co nejvyšší možné úrovně klíčových kompetencí. Klíčových kompetencí však nelze dosáhnout izolovaně, ale pouze osvojením učiva a jeho aplikací v očekávaných výstupech (RVP ZV, 2023, str. 10).

Obrázek 1: Dosažení úrovně klíčových kompetencí ve výchovně-vzdělávacím procesu

Znění klíčových kompetencí odpovídá úrovni ukončeného základního vzdělávání. RVP ZV uvádí celkem sedm klíčových kompetencí – *Kompetence k učení*, *Kompetence k řešení problémů*, *Kompetence komunikativní*, *Kompetence sociální a personální*, *Kompetence občanské*, *Kompetence pracovní* a *Kompetence digitální*.

Podle výše uvedeného je tedy patrné, že učivo akcentující regionální princip není cílem výchovně-vzdělávacího procesu. Nýbrž slouží pouze jako prostředek k osvojení očekávaných výstupů, na jejichž základě lze dosáhnout jisté úrovně klíčových kompetencí.

Kompetence k učení představuje soubor činností a dovedností, jež umožňují žákovi např. vyhledávat a třídit informace a vhodně je používat nejen v edukačním procesu, ale i v praktickém životě. Uvádět poznatky do vzájemných souvislostí, hledat jejich širší kontext napříč vzdělávacími oblastmi. Samostatně pozorovat a porovnávat shromážděné výsledky aj. (RVP ZV, 2023, str. 10).

Kompetence k řešení problémů vybavují žáka souborem, jenž mu napomáhá rozpoznat a pochopit problémovou situaci a příčinu problému, využívat osvojené poznatky k jeho řešení, naplánovat různé varianty řešení atd. (RVP ZV, 2023, str. 11).

Kompetence komunikativní opravňují žáka souvisle a kultivovaně vyjadřovat své myšlenky, naslouchat jiným lidem, účastnit se diskuze a argumentovat svůj názor, využívat obrazových, zvukových a informačních prostředků a zapojovat se do společenského dění, vytvářet mezilidské vztahy apod. (RVP ZV, 2023, str. 11).

Kompetence sociální a personální přimějí žáka spolupracovat ve skupině, ohleduplně a s úctou jednat s ostatními, posilovat pozitivní vztahy mezi lidmi, oceňovat zkušenosti jiných osob, budovat si vlastní sebedůvěru atd. (RVP ZV, 2023, str. 12).

Kompetence občanské vybavují žáka vcítit se do druhých, respektovat jejich názor a hodnoty, chápat podstatu zákonů a společenských norem, zodpovědně rozhodovat v krizových situacích, „*respektovat, chránit a ocenit naše tradice a kulturní a historické dědictví, projevovat smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojovat do kulturního dění*“; „*chápat základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhodovat se v zájmu podpory a ochrany udržitelného rozvoje společnosti*“ (RVP ZV, 2023, str. 12).

Kompetence pracovní umožňují žákovi přistupovat k pracovním výsledkům optikou hospodářského a společenského významu, ochrany životního prostředí, kulturních a společenských hodnot aj. (RVP ZV, 2023, str. 13).

Kompetence digitální nabádají žáka užívat digitální informační technologie při začleňování do života školy a společnosti, pořizovat a upravovat získané digitální materiály, chová se eticky v digitálním prostředí atd. (RVP ZV, 2023, str. 13).

3 Organizační formy vyučování vlastivědy

Vavrdová (Vavrdová, 2009, str. 35) uvádí ve vlastivědě dvojí dělení vyučovacích forem – *uskutečňované ve škole (hodina základního typu)* a *uskutečňované mimo školu (vycházka a exkurze)*.

Při výběru vhodné organizační formy pro vyučování regionální vlastivědy by měla být upřednostňována *vycházka, exkurze, popř. školní výlet* (Vavrdová, 2009, str. 36-38).

Vycházka a exkurze jsou souhrnně označovány jako „*organizační formy vyučování, které se uskutečňují v přírodním, společenském či výrobním prostředí a žáci zde získávají vědomosti o předmětech a jevech z dané oblasti v přirozených (nebo jen málo upravených) podmínkách.*“ Vycházka a exkurze bývají někdy nepřesně kategorizovány v rámci vyučovacích metod, přestože ony samy řadu metod zahrnují (Nelešovská a Spáčilová, 2005, str. 185).

Vavrdová (Vavrdová, 2009, str. 36), stejně jako Horák (Horák, 1990, str. 161), klasifikuje vycházky a exkurze dle *fáze vyučovacího procesu (úvodní a závěrečné)* a dle *vztahu k vyučovacímu obsahu (tematické a komplexní – jednopředmětové a více předmětové)*.

Mezi nejnáročnější a zároveň stěžejní organizační formy výuky ve vlastivědě patří **vlastivědná vycházka**. Smyslem regionální vlastivědy je uvést žáky do problematiky poznávání vlastního regionu. Žáci jsou seznamováni s místní krajinou, učí se v ní orientovat. Obeznamují se s orientačními body a liniemi, které se v ní nachází. Postupně se rozšiřuje území, které žáci bezpečně znají, a to nejen prostorově – domov, škola, obec (město) atd.; ale i sociálně a časově, neboť značná pozornost je věnována i minulosti obce (města). Využívání regionálního principu ve výuce vyžaduje bezprostřední kontakt žáků s poznávanou skutečností, který se opírá o činnostní učení, dětskou empirii a citový zážitek. S nástupem alternativních vzdělávacích systémů přichází i nové impulzy k realizaci vycházky. Podle Vavrdové (Vavrdová, 2009, str. 36-38, 56-57) je stěžejní realizace uvedených kroků:

Příprava učitele se skládá ze studia dostupné literatury, map a plánů. Před realizací výuky modeluje situaci vycházky v reálném prostředí sám na sobě z hlediska časové náročnosti vzdělávacího obsahu aj.

Příprava žáků je založena na motivaci. Nezbytnou součástí je její organizační stránka. Před vlastním provedením jsou žáci seznámeni s průběhem i cílem vycházky. Jsou jim připomenuty zásady bezpečného pohybu a chování. Proběhne kontrola požadovaného vybavení.

Vlastní provedení vycházky těží z předchozí přípravy. Je limitováno věkem žáků i časem, který mají při vycházce k dispozici. Vyžaduje zejména optimální podmínky pro pozorování. Nedílnou součástí je shrnutí a zhodnocení obsahu i průběhu vycházky. Dojmy z vycházek mají trvalý charakter, proto volíme zajímavé trasy.

Využití vycházky by nemělo být samoučelné, mělo by vytvářet vhodné prostředí pro uvedení nové látky, pro její opakování nebo potřeby konkrétních předmětů. Může sloužit k utřídění shromážděných materiálů např. při přípravě školních expozic.

Exkurze představuje formu vycházky, která je založena na poznávání lidské činnosti tj. na návštěvě významných kulturních památek, muzeí atd. Stejně jako vycházka klade vysoké nároky na přípravu, rozvoj spolupráce, hodnotovou a výchovnou stránku osobnosti. Zpravidla je složena ze stejných etap jako vlastivědná vycházka (Nelešovská a Spáčilová, 2005, str. 187).

Školní výlet je vzhledem k frekvenci nejméně zastoupenou organizační formou ve vlastivědě. Avšak svých přínosem při poznávání reálného prostředí ve spojitosti se zážitkem ji nelze opomenout, neboť se významně podílí na chování a utváření postojů žáka (Vavrdová, 2009, str. 38).

4 Regionální učebnice

„Regionální učebnice je knižní publikace vytvořená jako prostředek didaktické komunikace, svým obsahem zaměřená na region“ (Zouharová, 2016, str. 31).

Jedná se o materiálně didaktický prostředek regionální výuky, místně zakotveného učení apod. Je nástrojem ke spojení výuky s místem a k interpretaci místního dědictví – přírodních i společenských specifik – v okolí školy, místní krajiny, regionu (Zouharová, 2016, str. 50).

Využívání regionální učebnice ve výuce má význam pro žáky i pro učitele. Regionální učebnice podává ucelenější přehled informací o regionu. Motivuje žáky k jeho poznávání, podílení se na jeho rozvoji a péči. Obeznamuje s místním prostředím nově přistěhované žáky, začínající nebo „přespolní“ učitele. Je přínosem pro poznávání regionu v prostředí místní krajiny. Žáci si lépe utváří vztah k rodnému kraji, poznávají vlastní kořeny. Je významnou pomůckou, zdrojem námětů a výukových aktivit pro učitele (Zouharová, 2016, str. 36-37).

Podoba regionální učebnice nemusí být vždy stejná. Při jejím navrhování lze vycházet z uvedených struktur, které je možné, ne však bezpodmínečně, vzájemně kombinovat – „brožura; čítanka; modelové příklady práce s regionem školy, zejména výuky v terénu; pracovní listy; metodika pro pedagogy; regionální portfolio (žákovské); regionální portfolio (učitelské); interaktivní učebnice“ (Zouharová, 2016, str. 37).

Struktura regionální učebnice a rozsah regionu, kterým se bude zabývat, je na autorovi – pedagogovi. Ten by měl však vždy vycházet z krajiny, kterou žáci znají, odkud pochází (viz kapitola Region). (Zouharová, 2016, str. 33, 38).

Od 90. let 20. století byla vydána řada regionálních učebnic určených žákům prvního a druhého stupně ZŠ, které jsou svou strukturou méně i více rozsáhlé (Zouharová, 2016, str. 35-37, 55, 97-99). Pro příklad uvádíme např. *Olešnice a okolí* (Peša, 2000); *Naše Tvarožná* (Majerová, 2008), *Regionální učebnice Bítešsko* (Holánek a kol., 2011), *Střední Krkonoše a Podkrkonoší* (Vodnárek, 2012), *Olomouc a já* (Vavrdová, 2014), *Regionální učebnice Podchlumí* (Bednářová a kol., 2022).

5 Nároky na učitele regionální vlastivědy

5.1.1 Odborná připravenost

Pedagogická praxe klade vysoké požadavky na odborné znalosti učitelů, které v rámci celoživotního profesního vzdělávání neustále prohlubují a revidují. (Pařízek, 1988, 31) K uvedené myšlence se odvolávají i někteří současní autoři. (Kantorová a kol., 175)

Pedagog působící v daném regionu by měl být znalý historických, ekonomických, etnografických (tradice, zvyky, kroje, lidová slovesnost apod.), přírodních a dalších specifík příslušné národopisné oblasti. (Vavrdová, 2009, 56)

5.1.2 Znalost prostředí

Kvalitní aplikace regionálních prvků ve výuce vyžaduje na učiteli dokonalou znalost prostředí jeho pracovního působení. Předpokladem pro realizaci edukace v terénu (vlastivědná vycházka, exkurze) je znalost místní krajiny a orientace v okolí školy, na území obce či města a místního regionu. (Vavrdová, 2009, 55-56)

5.1.3 Spolupráce s kulturně-historickými zařízeními

Součástí pedagogické činnosti učitele, jenž v souladu s RVP ZV (RVP ZV, 2023) usiluje o systematické zařazování regionálních prvků do výuky, je spolupráce s památkovými objekty a zařízeními (muzeum, archiv, skanzen, galerie, zámek aj.) v příslušném regionu. (Vavrdová, 2009, 56-57)

Aktivita pedagoga v této oblasti zahrnuje široké spektrum činností organizačního i realizačního charakteru, které se pokusíme shrnout v následujících bodech:

1. Iniciativa tvorby ŠVP vymezujícího návštěvu regionálních památkových objektů a zařízení.
2. Orientace v systému kulturně-historických institucí regionu.
3. Přehled v jejich aktuální nabídce výukových programů pro školy.
4. Výběr výstav a workshopů obsahově i metodicky vhodných pro žáky dané školy.
5. Naplánování průběhu exkurze.
6. Zajištění materiální a personální podpory (např. průvodce).

7. Příprava žáků na návštěvu vybraného zařízení.
8. Samotná realizace návštěvy objektu.
9. Vyhodnocení exkurze a poskytnutí odezvy navštívenému zařízení instituci.
10. Uplatnění získaných vědomostí a zkušeností žáků ve vyučovacím procesu.
(Vavrdová, 2009, 36-37, 56-57)

Seznam uvedených kroků lze doplnit doporučením pro učitele osobně navštívit danou instituci před samotnou realizací exkurze a seznámit se s konkrétním obsahem vybrané expozice. (Labischová a Gracová, 2009, 172)

5.1.4 Příprava materiálně didaktických prostředků

Díky obecnému nedostatku materiálně didaktických prostředků (učebnice, pracovní sešity, pracovní listy apod.) respektujících regionální zvláštnosti dané oblasti, je učitel regionální vlastivědy při plánování a realizaci výuky většinou odkázán na vlastnoručně připravené učební materiály. Vysoké nároky jsou kladeny nejen na volbu tématu a obsahovou stránku, ale především na metodické zpracování (didaktická analýza pojmů atd.), které by primárně mělo v žácích vzbuzovat zájem o poznávání svého bydliště a širšího okolí. (Mušková a kol., 2015, 33)

Výuku (regionální vlastivědy) mohou prohloubit didaktické materiály připravované zejména muzejními pedagogy pro účely navštěvovaných muzejních expozic. Některé pracovní listy určené k motivaci, shrnutí či následnému rozvíjení tématu výstavy mohou přímo podpořit pedagogickou činnost učitele ve školním prostředí. (Jůva, 2004, 137)

5.1.5 Badatelská činnost (práce s historickými prameny)

Výuka akceptující regionální princip vybízí a mnohdy i učitele nutí k samostatnému poznávání a hledání informací a historických materiálů odkazujících na danou územní oblast. Následná aplikace získaných poznatků ve vyučovacím procesu závisí na metodické zdatnosti daného kantora. Učitelé se mohou potýkat s rozdílnou dostupností či nedostatkem vhodné literatury zpracovávající téma požadovaného regionu. (Mušková a kol., 2015, 33)

5.1.6 Implementace historických pramenů ve výuce (regionu/ regionálního učiva)

Chce-li vyučující co možná nejobektivněji ilustrovat dobové poměry minulosti, je vhodné, aby výuku obohatil zařazováním různých druhů historických a školních historických pramenů¹, účelně je prokládal a vzájemně konfrontoval. (Havlůjková a kol., 18)

5.1.7 Spolupráce s pamětníky

V současné době lze pod vlivem celospolečenského zájmu pozorovat iniciativu některých pedagogů využívat vzpomínky pamětníků k didaktickým účelům. Nezkušenost žáků, aplikace časově náročného konstruktivistického principu a snaha o eliminaci negativních dopadů kontroverzních a citlivých témat kladou nároky na organizační, empatickou a etickou stránku osobnosti vyučujícího. I přes zmíněná úskalí napomáhá tento druh školního historického pramene tzv. orální historie², analýza a interpretace svědectví pamětníka (např. rodinná paměť³) konkretizaci abstraktních historických pojmů, jejich lepšímu porozumění i zapamatování. Přispívá k objevování osobního vztahu k minulosti, úctě k hodnotám, upevňování mezigeneračních vztahů či např. k uchování vzpomínek historické i rodinné paměti pro další generaci. (Havlůjková a kol., 2, 9 a 27-30)

5.1.8 Spolupráce s obcí

Posuzujeme-li rozsah aktivit učitele regionální vlastivědy v širším horizontu, neměli bychom opomenout účast pedagogů, zejména vesnických škol, na činnostech přispívajících k rozvoji dané obce. Pedagogická pracovní náplň učitele se tak prolíná se snahami o udržování školní tradice, kooperací s vedením obce (kronikářská činnost, projekty) i místními obyvateli a organizací sociálního i kulturního života obce (oslava státních svátků, lidové tradice). Vliv učitele na místní společenské dění se může výrazně otisknout do procesu tvorby vztahu žáků k místu svého bydliště a jejich místní identity. (Trnková, 2010, 125)

---

¹ Zdroj poznání minulosti didakticky vhodný a užitečný pro účely vyučovacího procesu (Havlůjková a kol., 27)

² Kvalitativní výzkumná metoda sloužící k záznamu, analýze a interpretaci minulosti na základě ústního svědectví (Havlůjková a kol., 55)

³ Rodinné vzpomínky; svědectví o minulosti předávané v prostředí rodiny (Havlůjková a kol., 11)

5.1.9 Osobnost učitele (zájem a pedagogické nadšení)

Jelikož učivo o regionu je RVP ZV definováno pouze obecněji (NÚV, 2017, 42-47) a neexistuje celostátní systém tvorby učebních materiálů je výsledná podoba regionálního vzdělávání závislá na zájmu, nadšení, aktivitě a celkovém přístupu daného pedagoga, který je dominantním determinantem kvantity i kvality výuky regionální vlastivědy. (Mušková a kol., 2015, 33)

5.1.10 Implementace digitálních technologií ve výuce (regionu/ regionálního učiva)

Vyučovací proces by měl být pravidelně obohacován novými možnostmi vzdělávání, o jejichž nabídce a následnou aplikaci by se měl učitel aktivně a souvisle zajímat. (Vavrdová, 2009, 57)

Nejen pro učitele primární školy je v současnosti dostupné poměrně velké množství tzv. integrativních vzdělávacích technologií (viz kapitola Didaktické prostředky) volně dostupných na internetu. Zařazení tohoto druhu studijního pramene, jenž přispívá k aktivizaci žáků, získávání nových zkušeností, pěstování zájmu o muzejní prostředí a povědomí o movitém a nemovitém kulturním dědictví, do výuky závisí zcela na zájmu, rozhodnutí a tvořivosti daného učitele. V široké nabídce této dynamicky se rozvíjející skupiny nástrojů edukačního charakteru (e-learningové portály, speciální webové stránky, YouTube kanály atd.) se však řada pedagogů orientuje jen minimálně či o možnostech jejich využití ve výuce neví vůbec. Situaci může napomoci propagace zmíněných produktů zejména na učitelských profesních platformách (např. Muzeoedu: Centrální portál edukačních aktivit muzeí a galerií, Europeana). (Šobáňová, 2019, 27-29, 45-46, 49)

K dispozici je dnes také řada digitalizovaných historických pramenů, které jsou nejen pro učitele snadno dostupné na internetu. Vyučující tak může zejména do regionálně orientované výuky pravidelně zařazovat i práci s vhodně didakticky pojatými, jinak hůře dostupnými, materiály archivních fondů (fotografie, kroniky, matriční knihy, pozemkové knihy a jiné listiny). (Mušková a kol., 2015, 41)

5.1.11 Integrativní vzdělávací technologie (z kapitoly Didaktické prostředky)

Mezi didaktické prostředky využitelné ve školním vzdělávacím procesu můžeme zařadit další muzejní produkty vytvářené pomocí digitálních technologií. Formou e-learningu,

mobilních aplikací, QR kódu a jiných edukačních platforem mohou jednotlivá muzea a paměťové instituce zprostředkovávat široký obsah uměleckých, vědeckých aj. sbírek (obrazový a audiovizuální materiál, archivní dokumenty, dobové fotografie, simulace, 3D rekonstrukce apod.), dříve distribuovaných na paměťových médiích (CD-ROM, DVD apod.), online. Vybrané muzejní vzdělávací platformy usilují o didaktické zpracování vzdělávacího obsahu, tj. o implementaci didaktických prvků, respektování didaktických zásad (zásada názornosti, přiměřenosti, zpětné vazby aj.) a jeho transformaci pro specifické vzdělávací potřeby konkrétních skupin zájemců. (Šobáňová, 2019, 20-21 a 44-45)

Ve výuce se nejrozšířenějším a nejuniverzálnějším druhem digitálního produktu edukačního charakteru, kromě on-line nástrojů, on-line systémů a nástrojů mobilních aplikací, staly prostředky nesoucí učební obsah⁴. Některé z těchto produktů slouží výhradně k podpoře učitelů při plánování vyučovací jednotky (např. digitalizované metodiky), většinu z nich pak lze podle kvality a univerzálnosti⁵ a kompatibility ICT⁶ využít v přímé pedagogické činnosti (např. digitalizované pracovní listy, interaktivní e-booky, audiovizuální produkty v podobě animací a eduklipů aj., dále videohry, kvízy, puzzle a jiné softwarové nástroje). (Šobáňová, 2019, 20 a 47-48; Kopecký, 2006, 38)

Konečné využití digitalizovaných učebních produktů ve výuce závisí, kromě jejich dostupnosti, na konkrétních podmínkách (vzdělávací cíle, obsah, potřeby, prostředí atd.) a aktérech procesu edukace. (Zounek, 2009, 37-38)

---

⁴ Tzv. learning objects

⁵ Kontextuální nezávislost digitalizovaného vzdělávacího obsahu na prostředí konkrétní muzejní expozice

⁶ Information communication technology (v překladu: informační a komunikační technologie)

6 Charakteristika obce Zlechov

Zlechov je obec ve Zlínském kraji. Nachází se nedaleko města Uherské Hradiště v sousedství katastrů obcí Boršice, Buchlovice, Jalubí, Kostelany nad Moravou, Staré Město, Tupesy a Velehrad. Obec leží v Dolnomoravském úvalu na úpatí Chřibů v nadmořské výšce 208 m n. m. Jejím územím protéká Zlechovský potok, který je přítokem řeky Moravy. Rozloha obce je přibližně 6,49 km² (Čoupek, 2007, str. 5 a 11). V obci žije podle posledního sčítání z roku 2021 celkem 1587 obyvatel (Český statistický úřad, Zlín, 2023, str. 77).

První písemná zmínka o Zlechovu pochází z počátku 13. století, pravděpodobně z let 1202 nebo 1207. Avšak důkazy o životě člověka na území obce dokládají už zdejší nálezy pozůstatků z doby kamenné – především z období paleolitu a neolitu. První výrazné osídlení dokumentují naleziště z doby římské, doby stěhování národů a později nálezy osídlení slovanských osadníků starší a mladší doby hradištní, jejichž život se v 9. století odehrával v bezprostřední blízkosti Veligradu, centra Velké Moravy (Čoupek, 2007, str. 13-24).

6.1 Místní kroj

Lidový kroj je pojem označující lidový oděv zejména venkovské selské skupiny obyvatelstva, která je úzce spjata s určitým zeměpisným prostředím, regionem (Jeřábková, 2014, str. 9-10, 12).

Na základě etnografické klasifikace lidových krojů na Slovácku od Josefa Klvani z počátku 20. století reprezentuje zlechovský kroj polešovickou variantu tzv. dolského kroje, která se kromě Zlechova vyskytuje i v několika dalších obcích na Uherskohradištsku (Boršice, Kostelany, Nedakonice, Ořechov, Polešovice, Tučapy, Tupesy, Vážany aj.). (Tarcalová, 2013, str. 41)

6.2 Historické památky

6.2.1 Smírčí kříž

Smírčí kříž je pravděpodobně nejstarší historickou památkou obce Zlechov. Pověsti o něm sahají ještě před 15. století. Připomíná místo spáchání **hrdelního zločinu***. Dnes zde stojí kopie kříže slavnostně odhalená v roce 2018. Poškozený originál je uložen na nádvoří Galerie Slováckého muzea v Uherském Hradišti.

6.2.2 Smírčí kříž

6.2.3 Boží muka

Zlechovská boží muka byla postavena v roce 1674 jako poděkování za ukončení moru*, který v naší obci vypukl v 2. polovině 17. století.

6.2.4 Socha sv. Jana Nepomuckého

Socha sv. Jana Nepomuckého byla postavena v r. 1733 na náklady sedláka Pavla Dudeška ze Zlechova.

6.2.5 Pamětní deska hladiny povodně

Pamětní deska připomíná velkou povodeň z 1. poloviny 19. století. Hladina vody údajně dosahovala výšky 180 cm.

6.2.6 Památník obětem I. světové války

Památník byl postaven v roce 1922. Nese jména a fotografie padlých zlechovských občanů. Mužů, kteří jsou pochováni daleko na dávných bojištích Velké války* neznámo kde.

6.2.7 Památník obětem II. světové války

Památník připomíná jména občanů Zlechova, kteří nepřežili strasti II. světové války. Zemřeli v koncentračních táborech*, v bojích za osvobození naší vlasti doma i v zahraničí a při náletu na nedaleký cukrovar ve Starém Městě v dubnu 1945. Vzdává také poctu rumunským vojákům, kteří osvobodili naši obec.

6.2.8 Smírčí kříž

EMPIRICKÁ ČÁST

7 Charakteristika výzkumu

Regionální výuka, výuka o regionu či zařazování regionálních prvků do výuky má v současném světě uniformity, multikulturní společnosti a globalizace specifické postavení a význam ve vzdělávání žáků nejen primární školy.

Při uplatňování regionálního principu ve výuce považujeme za stěžejní přímou zkušenost žáků s poznávanou realitou ať již formou vycházek, exkurzí nebo např. besed s pamětníky. Orientace v místní krajině a vztah k ní formované předáváním mezigeneračních zkušeností byl v minulosti násilně přerušeno např. vlivem kolektivizace a politických represí. A i v současnosti je narušován např. nástupem inovovaných informačních technologií. Přestože je učivo o regionu ukotveno v RVP ZV, bývá někdy z nedostatku času upozadováno např. na úkor národních dějin, přestože paměť míst a příběh dané krajiny a jejích obyvatel často nejlépe názorně ilustruje a dokládá historické události nejen dějin 20. století.

Cílem by mělo být především podnět zájmu žáků o místo svého bydliště, jeho nejbližší okolí, přilehlou krajinu a místní region, neboť historická, kulturní, sociální, ale i přírodní rozmanitost každého regionu, národopisné oblasti, obce či města atd. je nedocenitelná. A s vývojem civilizace je také bohužel stále ohroženější s často nevratnými změnami (zánik tradic, tradičních lidových řemesel, odchod pamětníků či paměti míst aj.).

Komplexní, systematické, neizolované a badatelsky realizované poznávání vlastního regionu v souvislostech by mělo žáky vést k utváření kladného vztahu k místu, odkud pochází. Mělo by být klíčem k pěstování úcty k danému místu, utváření vlastní identity a zdravé hrdosti respektující hodnoty jiných regionů a kultur (budování patriotismu nikoli nacionalismu).

Pochopení hodnoty a jedinečnosti místa svého bydliště, původu a rodného kraje by mělo u žáků resp. občanů probouzet zájem o jeho péči či alespoň eliminovat chování, které má na dané místo negativní dopad (vandalství apod.). Bude nejen základem pro rozvíjení poznatků na dalších stupních vzdělávání, ale zejména impulzem občanské odpovědnosti např. za zachování místních tradic, kulturního života obce či města, místních kulturních památek, odkazu rodáků a místních významných osobností, životního prostředí místní krajiny nebo regionální produkce.

Při studiu odborné literatury jsme zjistili, že v poslední době přibývá didaktických materiálů resp. regionálních učebnic (viz kapitola 4.2), o něž se vyučující mohou při plánování a realizaci regionální výuky opřít či kterými se mohou inspirovat. I přesto je většina kantorů primárních škol, která projevuje zájem o začleňování regionálních prvků do výuky, závislá na tvorbě vlastních materiálů.

Na základě studia regionální literatury jsme se rozhodli sestavit regionální učebnici (Obec Zlechov) a ověřit alespoň některé její části.

7.1 Výzkumný problém

Chráska (Chráska, 2016, str. 13-14) popisuje výzkumný problém jako otázku vyjadřující vztah mezi dvěma či více proměnnými – pedagogickými jevy, které mohou nabývat rozličných hodnot. Existence tohoto vztahu musí být empiricky ověřitelná.

Formulace výzkumného problému:

Má aplikace navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dopad na znalosti žáků Základní školy Zlechov?

7.2 Hlavní cíl

Zjistit, zda dojde po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov.

7.3 Dílčí cíle

1. Prostudovat literaturu zaměřenou na místní region – obec Zlechov
2. Navrhnout didaktické materiály – regionální učebnici „Obec Zlechov“
3. Vybrat kapitoly (učiva) vytvořené regionální učebnice pro realizaci výuky resp. výzkumného šetření – pedagogického výzkumu
4. Prostudovat odbornou pedagogickou literaturu
5. Sestavit didaktický test
6. Získat (nasbírat) data na základě prvního měření didaktickým testem (vstupní test)
7. Naplánovat výuku – vyučovací jednotky (hodina základního typu, vycházka)
8. Realizovat naplánovanou výuku
9. Získat (nasbírat) data na základě druhého měření didaktickým testem (výstupní test)
10. Formulovat hypotézu a předpoklady

11. Vyhodnotit data získaná na základě prvního a druhého měření didaktickým testem (vstupní a výstupní test)
12. Testovat (ověřit) hypotézu a předpoklady

7.4 Formulace hypotéz a předpokladů

7.4.1 Formulace předpokladů

Předpoklad č. 1: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 4. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov není před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Předpoklad č. 2: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 4. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov je po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Předpoklad č. 3: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 5. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov není před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Předpoklad č. 4: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 5. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov je po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

7.4.2 Formulace hypotéz

Věcná hypotéza 1: Žáci 4. ročníku ZŠ Zlechov dosahují po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce o místním regionu – obci Zlechov lepších výsledků než před jejich aplikací.

$H_{0(1)}$: Mezi výsledkem didaktického testu (počtem bodů) prvního (vstupní test) a druhého (výstupní test) měření není u žáků 4. ročníku rozdíl.

$H_{A(1)}$: Výsledek didaktického testu žáků 4. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný než při prvním měření (vstupní test).

Věcná hypotéza 2: Žáci 5. ročníku ZŠ Zlechov dosahují po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce o místním regionu – obci Zlechov lepších výsledků než před jejich aplikací.

$H_{0(2)}$: Mezi výsledkem didaktického testu (počtem bodů) prvního (vstupní test) a druhého (výstupní test) měření není u žáků 5. ročníku rozdíl.

$H_{A(2)}$: Výsledek didaktického testu žáků 5. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný než při prvním měření (vstupní test).

7.5 Charakteristika výzkumné metody

Ke shromáždění dat pro účely námi prováděného kvantitativně orientovaného pedagogického výzkumu jsme zvolili empirickou metodu – didaktický test.

7.5.1 Didaktický test

Chráska (Chráska, 2016, str. 178-179), stejně jako Byčkovský (1982), považuje didaktický test za „*nástroj systematického zjišťování (měření) výsledků výuky.*“

Didaktický test je zařazován mezi tzv. testy výkonu. Obecně je chápán jako zkouška určená k objektivnímu měření úrovně osvojení učiva u vybraného vzorku jedinců. Zjišťujeme-li systematicky výsledky výuky, pak na základě určitých pravidel hledáme projevy změn v osobnostech žáků, které výuka způsobila. Navrhování, ověřování, hodnocení i interpretace testu musí probíhat na základě předem stanovených pravidel (Chráska, 2016, str. 178-179).

Pomocí didaktických testů lze shromažďovat informace různého charakteru (viz níže). (Chráska, 2016, str. 179).

7.5.2 Druhy didaktických testů

P. Byčkovský (1982) utřídil didaktické testy na základě osmi klasifikačních hledisek – charakteristika měřeného výkonu (*testy rychlosti a testy úrovně*), dokonalost přípravy testu (*testy standardizované a testy nestandardizované*), povaha testované činnosti (*testy kognitivní a testy psychomotorické*), specifická učení (*testy výsledků výuky a testy studijních předpokladů*), interpretace testovaného výkonu (*testy rozlišující a testy ověřující*), fáze zařazení do výuky (*testy vstupní, testy průběžné a testy výstupní*), rozsah zkoumaných témat (*testy monotematické a testy polytematické*) a objektivita skórování (*testy objektivně skórovatelné a testy subjektivně skórovatelné*). (Skutil a kol., 2011, str. 128-135).

Testy nestandardizované

Jedná se o neprofesionálně připravovaný druh didaktického testu, který je zpravidla konstruován učiteli pro potřeby jejich vlastní pedagogické praxe (tzv. *testy učitelské, neformální*). Na rozdíl od testů standardizovaných neprochází procesem standardizace – test není důkladně ověřen, nejsou známy jeho vlastnosti, chybí objektivní testový standard (testová norma) i testová příručka (Chráska, 2016, str. 179-180 a 196).

Testy vstupní a výstupní

Pomocí uvedených druhů testu hodnotíme úroveň vědomostí, případně dovedností žáků v jednotlivých fázích procesu výuky. Jednotlivá měření provádíme na začátku a na konci daného celku učení látky. Informují nás o úrovni vstupních vědomostí žáka, která bude následně zásahem výuky ovlivňována, a o změnách, které byly zásahem této výuky vyvolány, tzn. úroveň zvládnutí učiva. Uvedenými druhy testů nehodnotíme pouze výsledky žáků, ale reflektujeme i výuku samotnou (Chráska, 2016, str. 25, 181).

7.5.3 Vlastnosti didaktického testu

U didaktického testu lze ověřovat uvedené vlastnosti – *validita, reliabilita a praktičnost*. Dále je možné se zabývat *obtížností a citlivostí jednotlivých testových úloh* (Průcha a kol., 2003, str. 43-44).

Jedním z nejpodstatnějších ukazatelů spolehlivosti didaktického testu je jeho validita, která nás informuje zejména o kvalitě obsahu testu jako celku. Pomocí reliability ověřujeme spolehlivost a přesnost didaktického testu jako celku. S menší četností a velikostí chyb a s vykazováním podobných výsledků při opakovaném měření roste koeficient reliability a zvyšuje se spolehlivost a přesnost didaktického testu (Skutil a kol., 2011, str. 148).

7.5.4 Struktura didaktického testu

Pro účely výzkumného šetření byl navržen nestandardizovaný didaktický test (viz *příloha č. 1*), který je opatřen výsledky správného řešení (viz *příloha č. 2*).

Obsah testu (resp. předmět testování) byl stanoven v souladu s očekávanými výstupy a učivem vybraných tematických okruhů vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* dokumentu RVP ZV (RVP ZV, 2023, str. 45-52).

Na základě navrženého didaktického testu byla měřena úroveň znalostí žáků o místním regionu – obci Zlechov, která byla prověřována (a následně výukou rozvíjena) v oblasti uvedených prvků učiva – symboly obce, významné historické památky, historická událost místního významu (osvobození obce Zlechov), významné osobnosti obce, zlechovský kroj. V jednotlivých testových položkách měli žáci identifikovat znak obce Zlechov, přiřadit názvy vybraných místních památek ke správnému názvu a vyznačit jejich polohu v plánu obce Zlechov. Dalším tématem byla událost osvobození obce na konci II. světové války. Žáci měli identifikovat název památky, který událost připomíná, datum, kdy k události došlo a vyznačit příslušný letopočet na časové ose, dále vybrat národnost armády, která se o osvobození obce zasloužila. V oblasti o významných osobnostech obce žáci přiřazovali jméno k činnosti, kterou se osoba zabývala. Také určovali jméno osobnosti, která je spjata s významnou regionální institucí bývalé okresní knihovny v nedalekém Uherském Hradišti. Měli dokončit název ocenění – čestné občanství. V poslední kapitole žáci prokazovali znalost místního kroje. Jejich úkolem bylo nejprve identifikovat zlechovský kroj (resp. krojovaný pár). Poté pojmenovávali jednotlivé části dívčího i chlapeckého kroje buď formou doplnění názvu, nebo přiřazením názvu k obrázku.

Chráska popisuje testovou položku jako „*problém obsažený v testu*“. A v základu dělí testové úlohy na – *otevřené* a *uzavřené*, které pak dále člení (Chráska, str. 25, 182).

Didaktický test je sestaven z celkem 12 testových položek. Navržené položky zastupují úlohy otevřené i uzavřené. Test obsahuje otevřené úlohy se stručnou odpovědí – úlohy produkční (viz *položka č. 8*) a úlohy doplňovací (viz *položka č. 9 a 11*). Dále úlohy s výběrem odpovědi – úlohy typu „jedna správná odpověď“ (viz *položka č. 1, 4, 5, 6 a 10*); a úlohy přiřazovací (viz *položka č. 2, 3, 7 a 12*).

7.5.5 Skórování didaktického testu

Navržený didaktický test je objektivně skórovatelný – při hodnocení jednotlivých testových položek můžeme jednoznačně rozhodnout o správnosti jejich řešení (Chráska, 2016, str. 182).

Při bodování testových položek jsme vycházeli zejména z počtu pojmů, se kterými musí žák při řešení daného typu úlohy operovat (identifikovat, přiřadit, doplnit atd.). Obsahuje-li položka více pojmů (popř. dílčích úloh), je každý z nich hodnocen 1 bodem.

Položka je bodově ohodnocena příslušným počtem bodů i v případě, kdy žák vyřeší správně pouze její část.

Úlohy s výběrem odpovědí – typu „jedna správná odpověď“ byly zpravidla hodnoceny 1 bodem (viz *položka č. 1, 4, 6, 10*); úlohy přiřazovací maximálně 3 body (viz *položka č. 2, 3, 7, 12*); otevřené úlohy se stručnou odpovědí buď 1 bodem (viz *položka č. 8, 9*), nebo maximálně 3 body (viz *položka č. 11*). Výjimku tvoří položka složená z více dílčích úloh (viz *položka č. 5*), která je hodnocena maximálně 2 body.

V didaktickém testu lze při prvním (vstupní test) i druhém (výstupní test) měření dosáhnout maximálního počtu 23 bodů.

Tabulka 1: Bodové hodnocení testových položek

Číslo položky	Maximální počet bodů
1.	1
2.	3
3.	3
4.	1
5.	2
6.	1
7.	3
8.	1
9.	1
10.	1
11.	3
12.	3
Celkem	23

7.6 Průběh výzkumného šetření

V následující kapitole uvedeme jednotlivé fáze výzkumu, charakterizujeme výzkumný vzorek i zúčastněnou základní školu a popíšeme průběh realizace výzkumu.

Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu může být realizována v uvedených úrovních – *pilotáž*, *předvýzkum* a *vlastní výzkum*. Pomocí pilotáže lze lépe proniknout do zkoumané problematiky. Může probíhat různými metodami např. rozhovor. Předvýzkum představuje model vlastního výzkumu ve zmenšeném měřítku, eliminuje využití nevhodných postupů a přispívá ke zpřesnění formulace klíčových okamžiků výzkumu (Chráska, 2016, str. 23).

7.6.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Do výzkumného šetření bylo zapojeno celkem 29 žáků Základní školy Zlechov. Na daném výzkumném vzorku bylo pomocí identického didaktického testu provedeno dvojí opakované měření (vstupní a výstupní test), mezi kterými byla realizována výuka s několika hodinovou dotací (hodina základního typu, vycházka). Uvedená měření i realizace výuky probíhala samostatně ve 4. ročníku a 5. ročníku. Jednotlivých částí výzkumu se zúčastnilo celkem 18 žáků 4. ročníku a 11 žáků 5. ročníku. Níže vidíme procentuální zastoupení jednotlivých ročníků ve výzkumu (viz *Graf 1*). Žáci 4. ročníku tvořili nadpoloviční část výzkumného vzorku.

Graf 1: Složení výzkumného vzorku

Tabulka 2: Zastoupení jednotlivých ročníků ZŠ Zlechov ve výzkumném vzorku

Ročník	Výzkumný vzorek (počet žáků)		
	Maximální počet žáků	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)
4. ročník	18	18	18
5. ročník	11	11	11
CELKEM	29	29	29

Předpokladem výzkumného šetření byla účast týchž žáků při prvním (vstupní test) i druhém (výstupní test) měření. Z uvedené tabulky (viz *Tabulka 2*), že zjištěná data obou měření bylo u jednotlivých žáků možné spárovat.

7.6.2 Charakteristika školy

Základní škola Zlechov je neúplná základní škola, představuje tzv. vesnickou školu rodinného typu. Žáci jsou vzděláváni na základě ŠVP „*Radostné učení pro život*“. Škola má kapacitní podmínky pro 80-100 žáků. Jednotlivé třídy čítají okolo 15 žáků. Školu navštěvují převážně žáci s bydlištěm v místní obci. Vyučující se mj. snaží o zařazování regionálních prvků do výuky či environmentální výchovu. Navštěvují s žáky v rámci exkurzí např. Knihovnu Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti, Slovácké muzeum, Galerii Slováckého muzea, Památník Velké Moravy, Archeoskanzen Modrá, ekofarmu Na Haldě v Boršicích atd. Základní škola spolupracuje s Obecním úřadem Zlechov, Mateřskou školou Zlechov, Římskokatolickou farností Zlechov, dále s místními spolky (např. Kynologický klub Zlechov, Myslivecké sdružení Vlčí důl, Sportovní klub) aj. Škola má dlouholeté zkušenosti s integrací handicapovaných žáků a žáků s poruchami učení i s podporou nadaných žáků. Učitelé vedou žáky k tvořivosti a samostatnosti, účastní se s nimi řady soutěží. (Základní škola Zlechov, 2021, str. 4-5, 7-8).

7.6.3 Průběh realizace výzkumu

Realizace výzkumného šetření byla provedena formou pedagogického experimentu. Chtěli jsme ověřit přínos navržené regionální učebnice ve výuce žáků místní školy. Proto jsme zvolili techniku jedné skupiny, tzv. „*jedna skupina před a po*“ (Chráška, 2016, str. 25). Porovnáváním shromážděných dat jsme chtěli pozorovat případné změny, které by aplikace navržené regionální učebnice ve výuce mohla zapříčinit. Na základě identického didaktického

testu byla opakovaně (dvakrát) měřena úroveň znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. Mezi oběma měřeními byla v jednotlivých ročnících realizována výuka, ve které byly použity didaktické materiály učiva vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov).

Opakované zadávání didaktického testu i realizace výuky byla provedena autorem diplomové práce (samostatně ve 4. a 5. ročníku). Výzkumné šetření proběhlo v květnu roku 2023. Zapojení žáka do výzkumu bylo podmíněno odevzdáním souhlasu rodičů a účastí žáka na prvním měření, na jednotlivých hodinách realizované výuky a na druhém měření didaktického testu.

Pro vypracování didaktického testu byla žákům 4. i 5. ročníku vyměřena časová dotace 30 min. Úvodní část byla věnována identifikaci žáků. Přestože jsou výsledky zveřejňovány anonymně, pro vyhodnocení jednotlivých fází bylo nejprve nutné spárovat didaktický test každého žáka z prvního a druhého měření. Žáci byli před započítím prvního měření seznámeni se strukturou didaktického testu. Byli obeznámeni se základními pokyny pro vypracování testu (psát čitelně perem, pozorně číst zadání, zkontrolovat si vyplněný test, nezapomenout vypracovat žádnou úlohu apod.), žáci byli seznámeni s okruhy jednotlivých testových úloh, společně jsme prošli zadání didaktického testu, byli seznámeni, jak mají pracovat s uvedeným plánem obce (vpisovat příslušná písmena do bublin označují určité místo apod.). Žákům byly shrnuty požadavky na jejich vypracování, zopakovali jsme společné postupy např. pro vyznačování letopočtu na časové ose (svislou čarou). První žáci chtěli odevzdávat vyplněné testy po uplynutí dvaceti minut, poslední žáci těsně před vypršením časového limitu. V závěru testování byli vždy žáci znovu upozorněni, aby si prošli celý test a zkontrolovali, zda mají vypracované veškeré položky. Žákům byly sděleny správné výsledky testu až po ukončení obou měření. Žáci se mohli v závěrečné hodině seznámit s výsledky svých didaktických testů, nahlédnout však mohli pouze do testu druhého měření, neboť jsme chtěli předejít chybné fixaci poznatků z prvního měření.

Vedení a pedagogové místní školy nám umožnilo realizovat výzkum, včetně dvojího zadání didaktického testu, realizace výuky a závěrečné hodiny (seznámení se s výsledky testů, předání diplomů) s časovou dotací celkem 8 vyučovacími hodin (viz Příloha č. 3)

8 Analýza dat

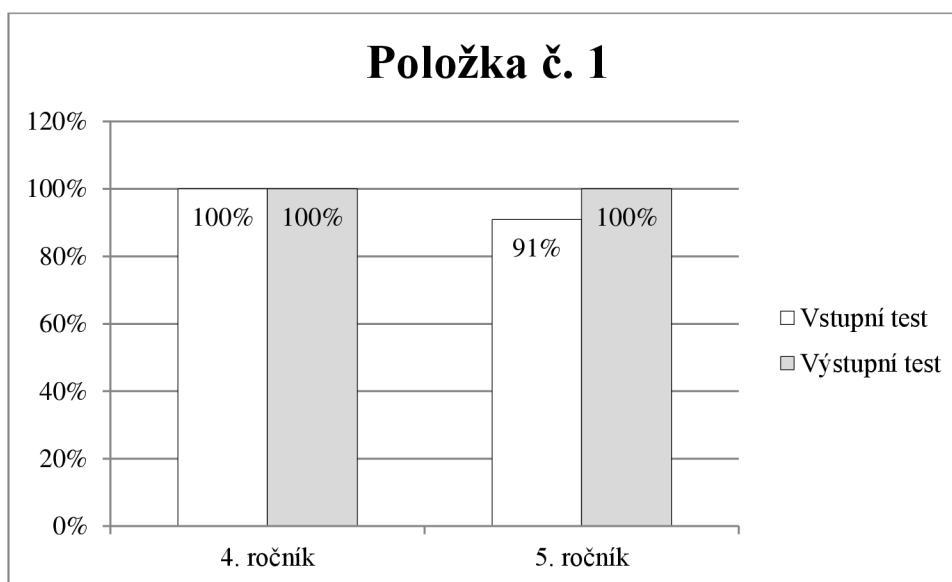
V následující kapitole vyhodnotíme procentuální úspěšnost tříd v jednotlivých testových položkách, vyhodnotíme průměrnou a celkovou úspěšnost žáků v didaktickém testu.

8.1 Vyhodnocení jednotlivých testových položek

9 Analýza dat

9.1 Analýza jednotlivých testových položek

Položka č. 1: *Vyberte a zakroužkujte znak obce Zlechov.*

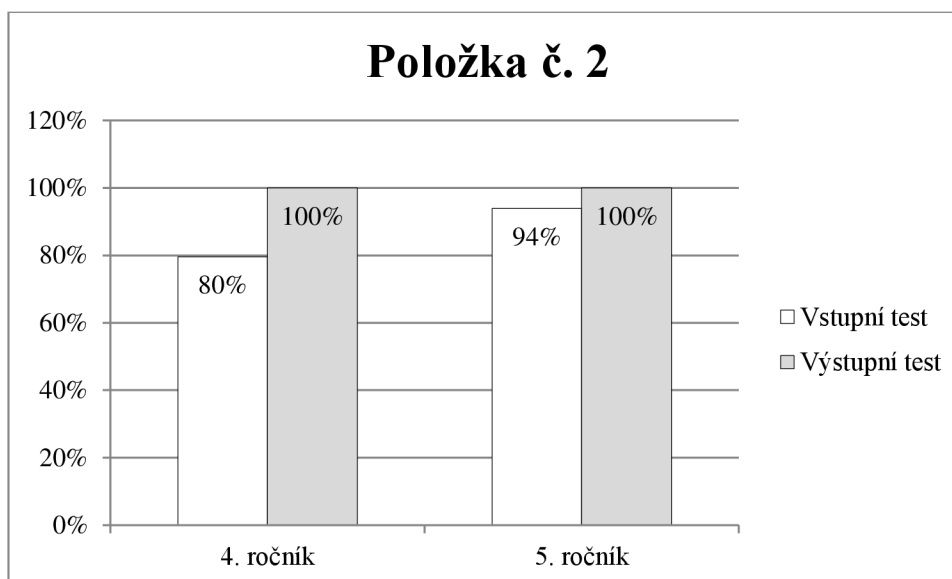
Graf 2: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 1

Z uvedených dat vidíme, že v uvedené položce došlo ke zlepšení pouze u žáků 5. ročníku. ve čtvrtém ročníku uspěl stejný podíl žák Znak obce Zlechov mezi ostatními uvedenými znaky správně identifikovalo

Tabulka 3: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 1

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	18	18	0
5. ročník	11	10	11	1

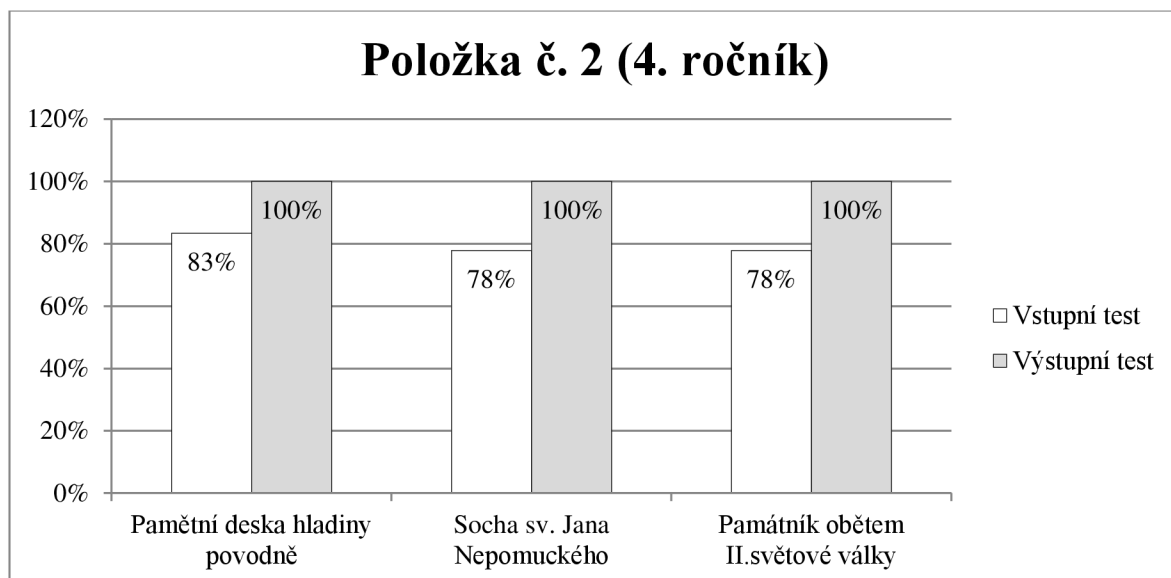
Položka č. 2: Přिřaďte (a spojte čarou) názvy jednotlivých zlechovských historických památek ke správným obrázkům.

Graf 3: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 2

Tabulka 4: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 2

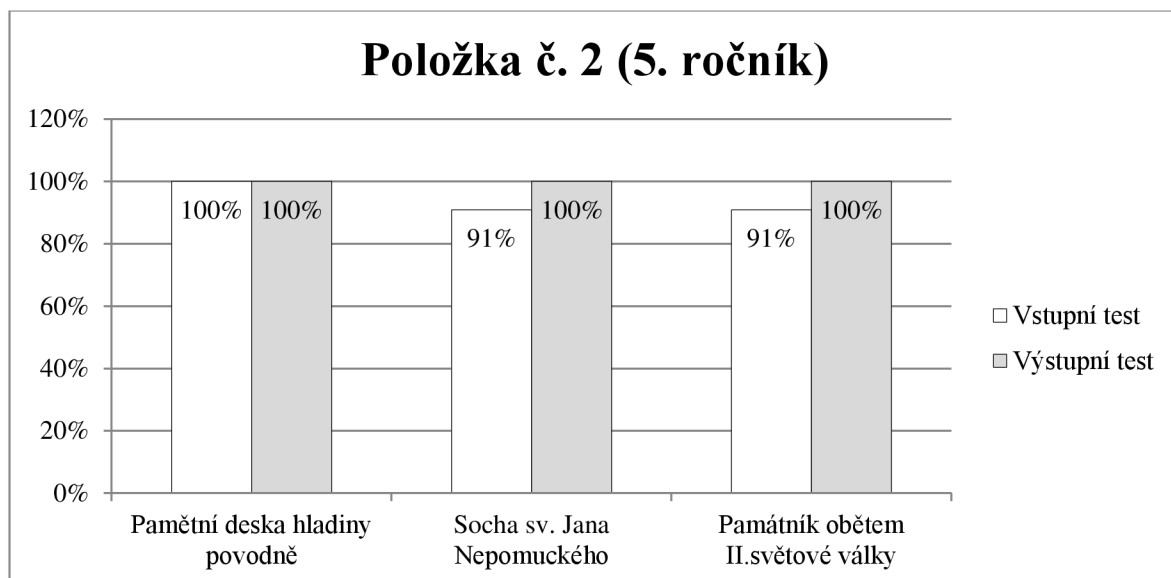
Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	54	43	54	11
5. ročník	33	31	33	2

Graf 4: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 2

Tabulka 5: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 2

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Pamětní deska hladiny povodně	18	15	18	3
Socha sv. Jana Nepomuckého	18	14	18	4
Památník obětem II. světové války	18	14	18	4
	Σ 54	Σ 43	Σ 54	Σ 11

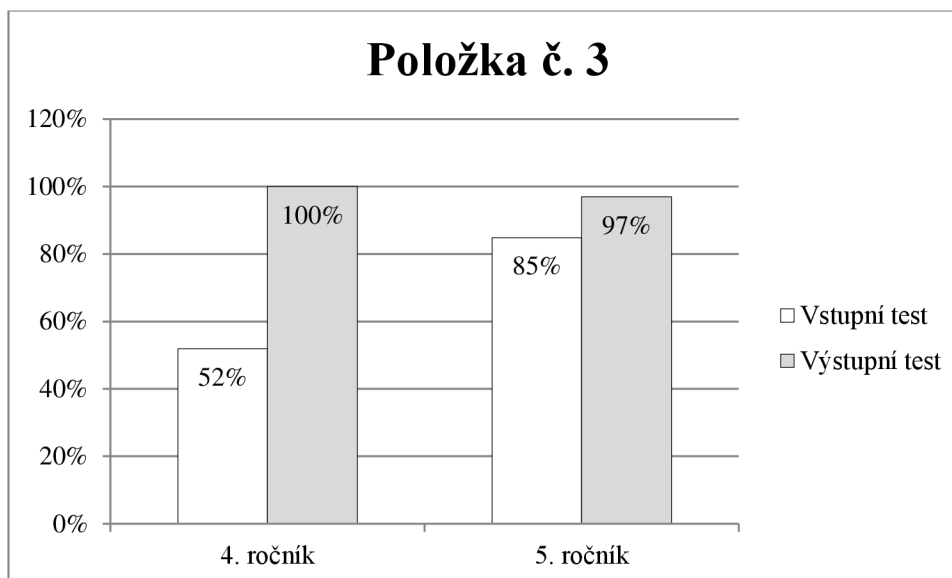

Graf 5: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 2

Tabulka 6: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 2

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Pamětní deska hladiny povodně	11	11	11	0
Socha sv. Jana Nepomuckého	11	10	11	1
Památník obětem II. světové války	11	10	11	1
	Σ 33	Σ 31	Σ 33	Σ 2

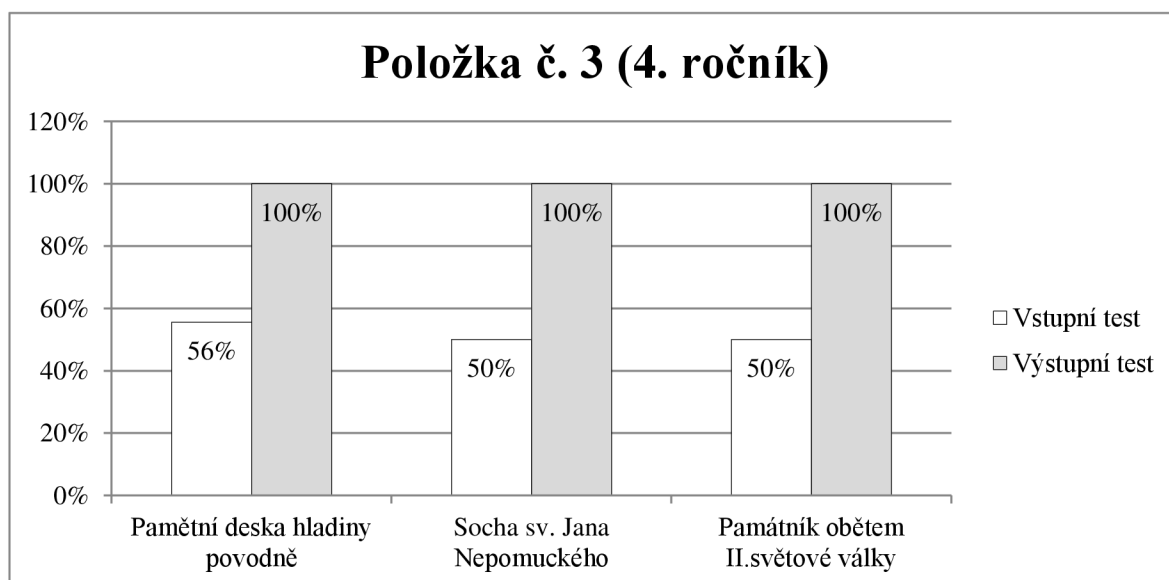
Položka č. 3: *Určete a vyznačte polohu jednotlivých zlechovských historických památek v plánu obce Zlechov.*

Graf 6: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 3

Tabulka 7: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 3

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	54	28	54	26
5. ročník	33	28	32	4

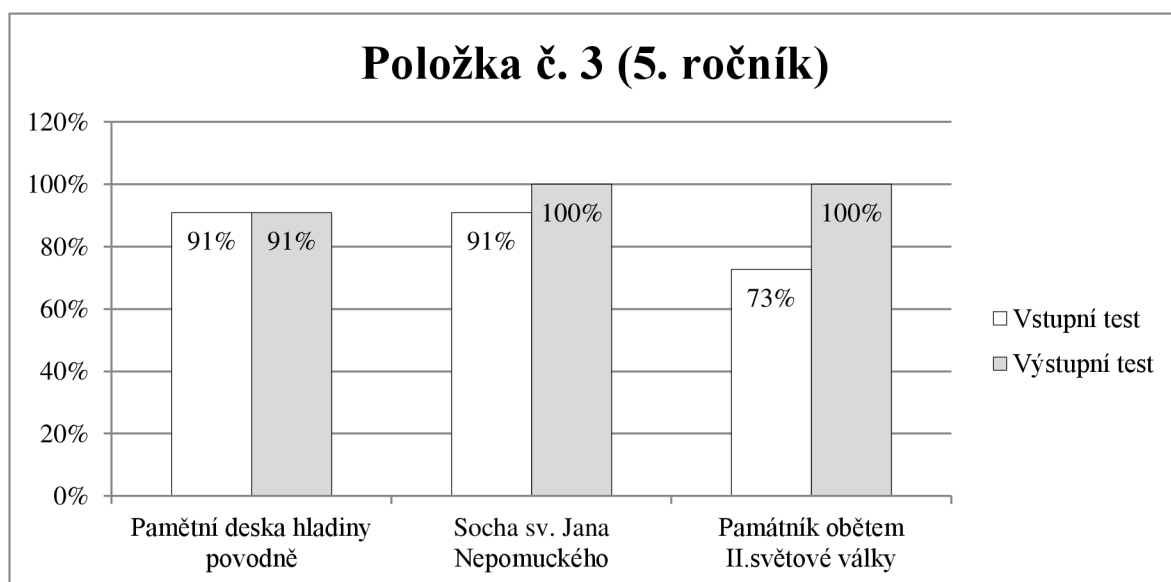

Graf 7: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 3

Tabulka 8: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 3

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Pamětní deska hladiny povodně	18	10	18	8
Socha sv. Jana Nepomuckého	18	9	18	9
Památník obětem II. světové války	18	9	18	9
	Σ 54	Σ 28	Σ 54	Σ 26

Graf 8: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 3

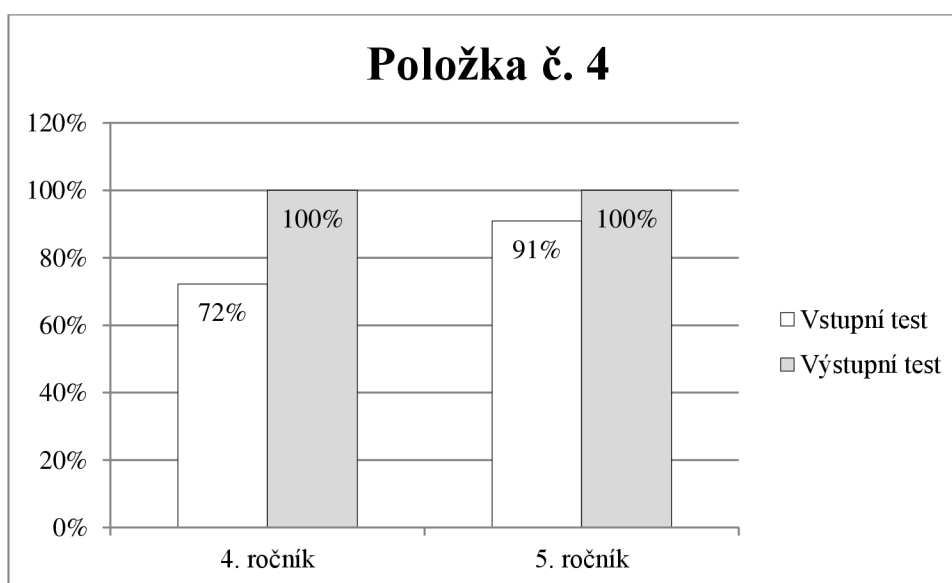
Tabulka 9: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 3

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Pamětní deska hladiny povodně	11	10	10	0
Socha sv. Jana Nepomuckého	11	10	11	1

Památník obětem II. světové války	11	8	11	3
	Σ 33	Σ 28	Σ 32	Σ 4

Položka č. 4: Kterou významnou zlechovskou historickou událost připomíná nebo si připomínáme u Památníku obětem II. světové války?

- a) Osvobození obce Zlechov
- b) Založení obce Zlechov
- c) Otevření místní školy

Graf 9: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 4

Tabulka 10: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 4

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	13	18	5
5. ročník	11	10	11	1

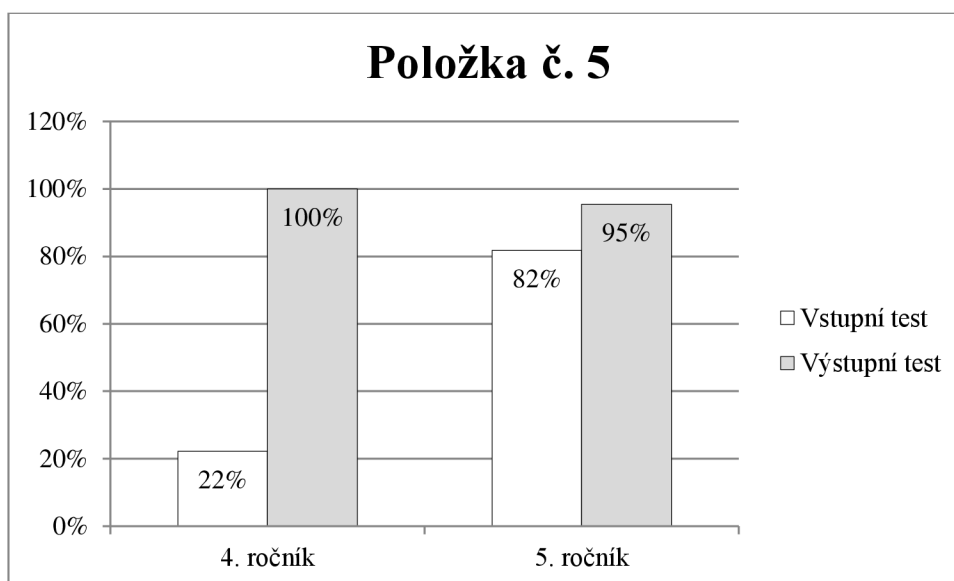
Položka č. 5: Vyberte a zakroužkujte datum, kdy byla osvobozena obec Zlechov na konci II. světové války.

a) 30.4.1945

b) 30.4.1980

c) 30.4.2000

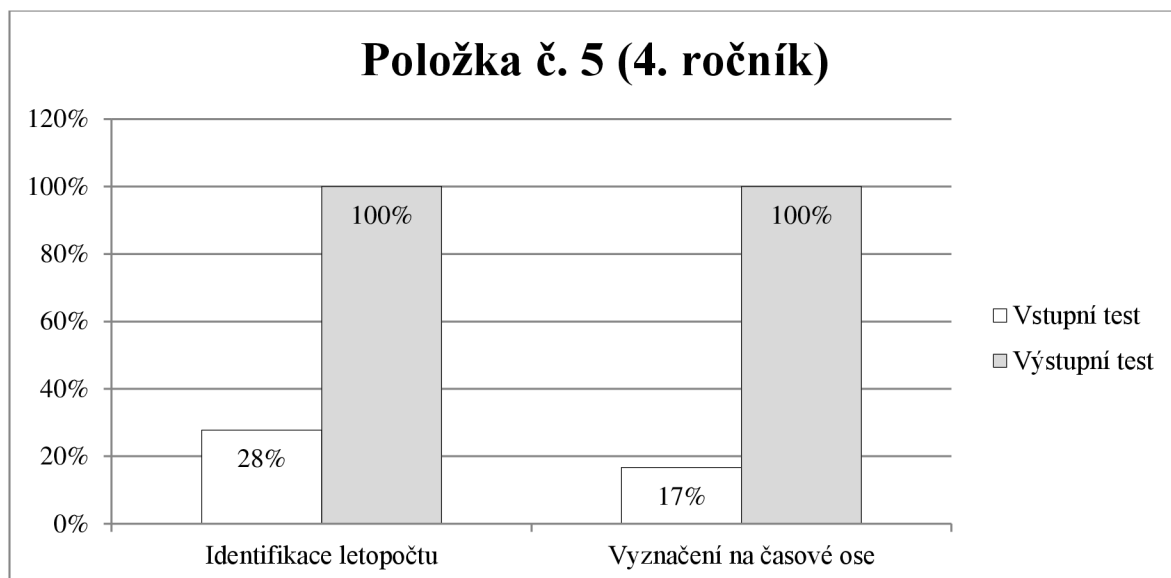
a. Vyznačte na časové ose rok osvobození.

Graf 10: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 5

Tabulka 11: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 5

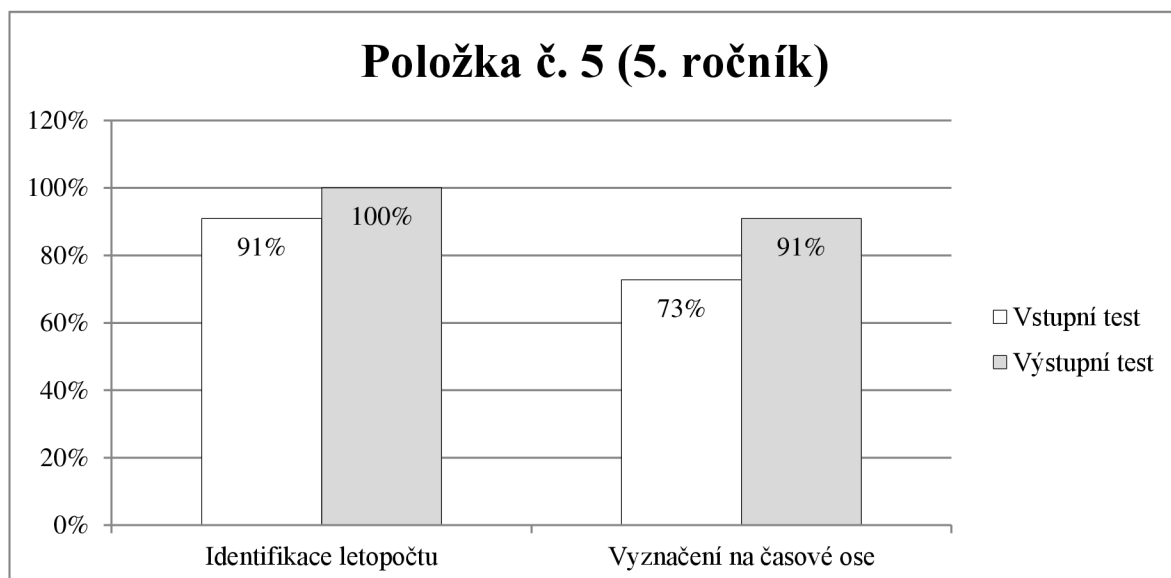
Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	36	8	36	28
5. ročník	22	18	21	3

Graf 11: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 5

Tabulka 12: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 5

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Identifikace letopočtu	18	5	18	13
Vyznačení na časové ose	18	3	18	15
	Σ 36	Σ 8	Σ 36	Σ 28

Graf 12: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 5

Tabulka 13: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 5

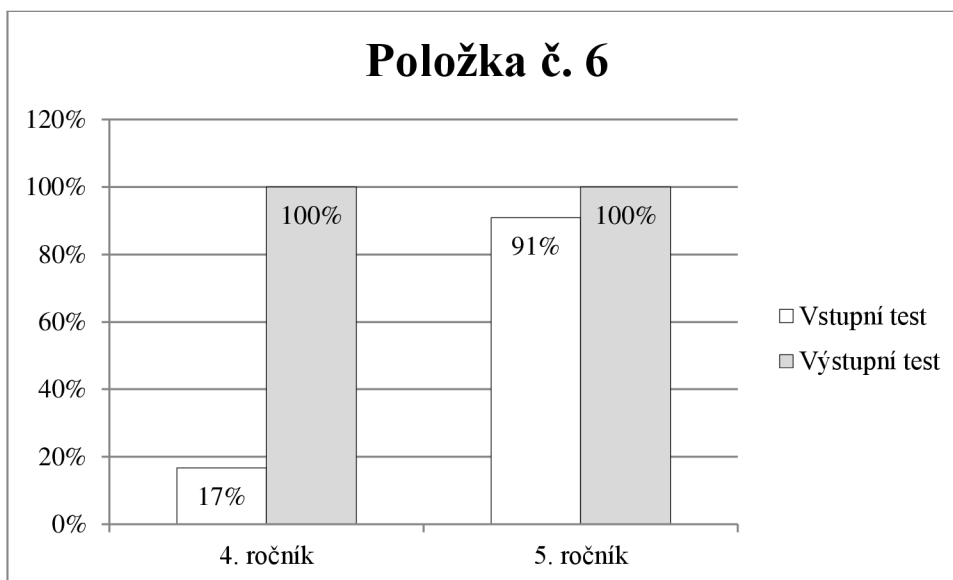
Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Identifikace letopočtu	11	10	11	1
Vyznačení na časové ose	11	8	10	2
	Σ 22	Σ 18	Σ 21	Σ 3

Položka č. 6: Vyberte a označte národnost armády, která osvobodila obec Zlechov na konci II. světové války.

a) rumunská

b) španělská

c) italská

Graf 13: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 6

Tabulka 14: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 6

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	3	18	15
5. ročník	11	10	11	1

Položka č. 7: Přiřaďte čarou jméno významné zlechovské osobnosti k činnosti, kterou se zabývala.

Alois Gabriel

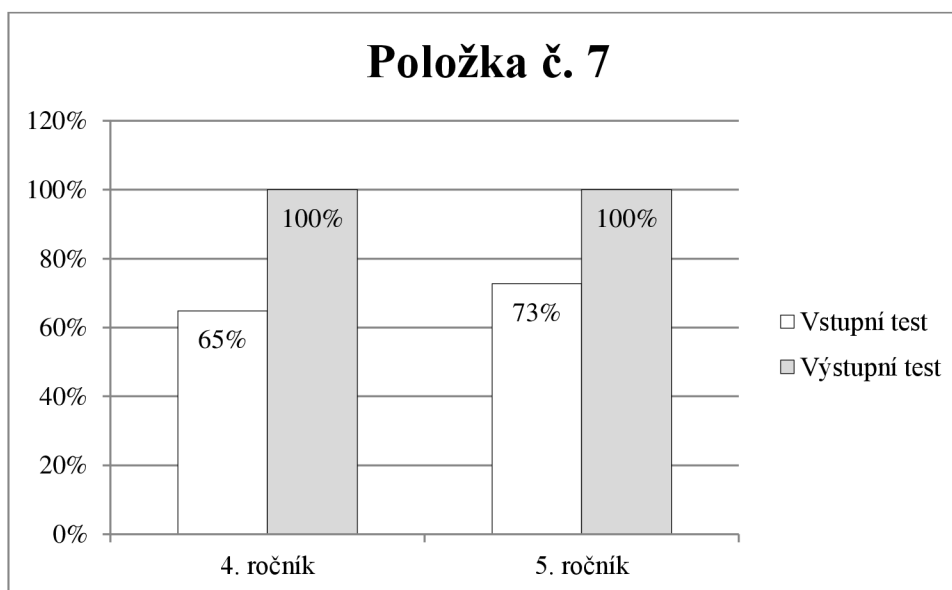
Místní učitel, regionální spisovatel

Jan Mareček

Letec RAF za II. světové války

Bedřich Beneš Buchlovan

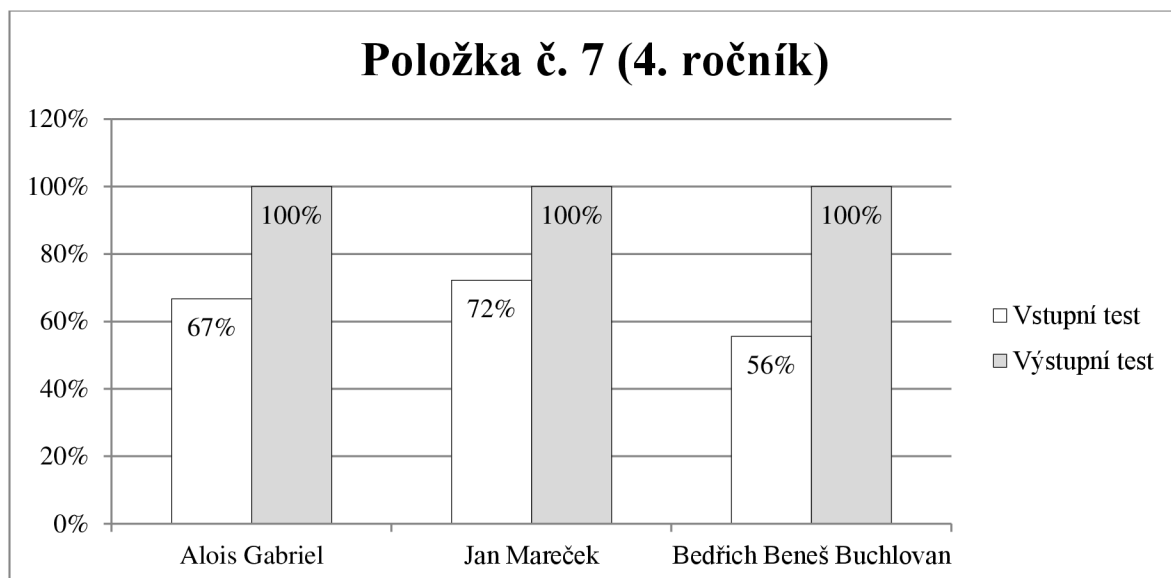
Kněz, zakladatel Farnosti Zlechov

Graf 14: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 7

Tabulka 15: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 7

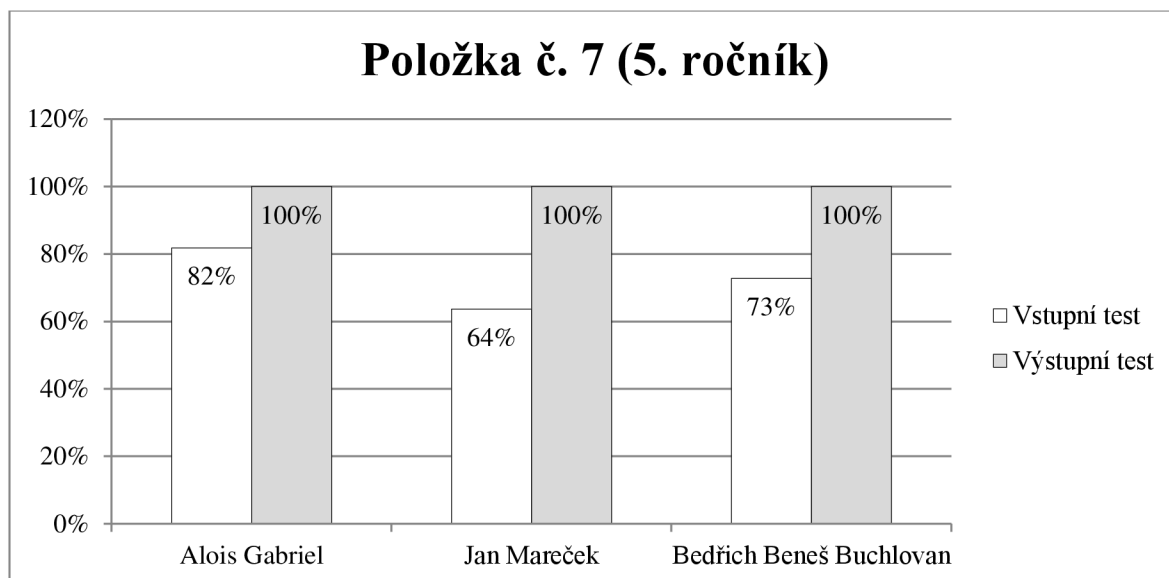
Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	54	35	54	19
5. ročník	33	24	33	9

Graf 15: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 7

Tabulka 16: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 7

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Alois Gabriel	18	12	18	6
Jan Mareček	18	13	18	5
B. Beneš Buchlovan	18	10	18	8
	Σ 54	Σ 35	Σ 54	Σ 19

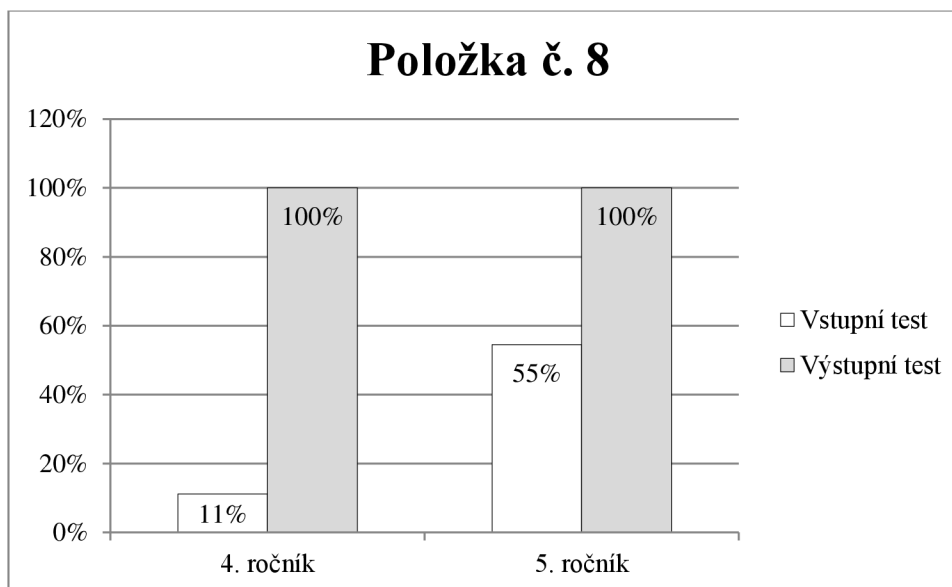
Graf 16: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 7

Tabulka 17: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 7

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Alois Gabriel	11	9	11	2
Jan Mareček	11	7	11	4
B. Beneš Buchlovan	11	8	11	3
	Σ 33	Σ 24	Σ 33	Σ 9

Položka č. 8: *Napište jméno významné zlechovské osobnosti, po které je pojmenována knihovna v Uherském Hradišti.*

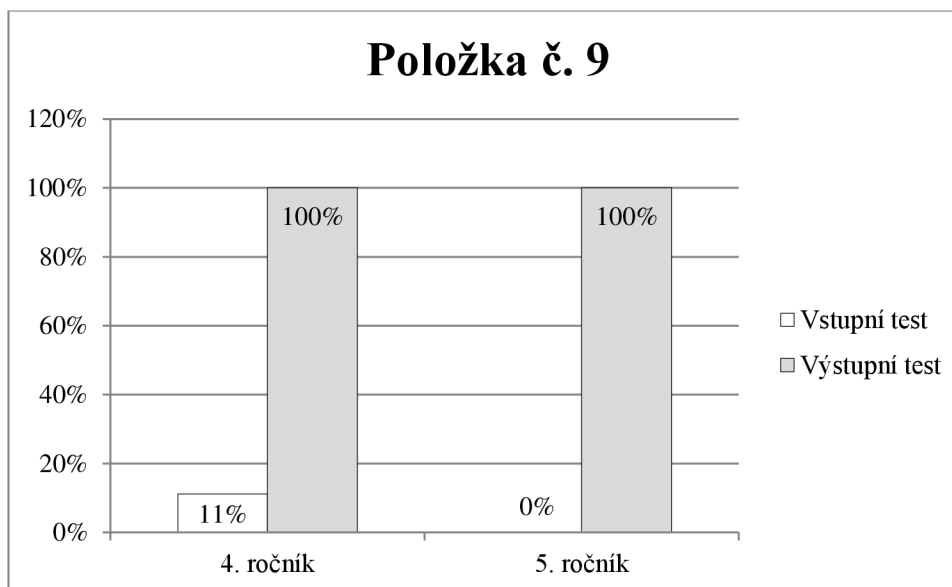

Graf 17: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 8

Tabulka 18: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 8

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	2	18	16
5. ročník	11	6	11	5

Položka č. 9: *Dokončete název ocenění, které bylo uděleno knězi Janu Marečkovi za založení Farnosti Zlechov a stavbu místního kostela sv. Anny.*

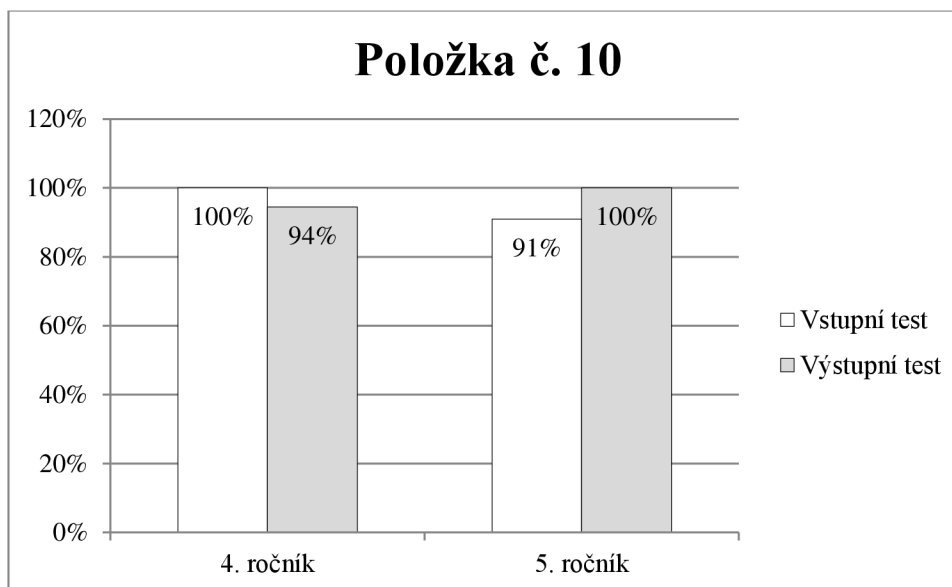

Graf 18: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 9

Tabulka 19: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 9

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	2	18	16
5. ročník	11	0	11	11

Položka č. 10: *Vyberte fotografii krojovaného páru ve zlečovském kroji.*

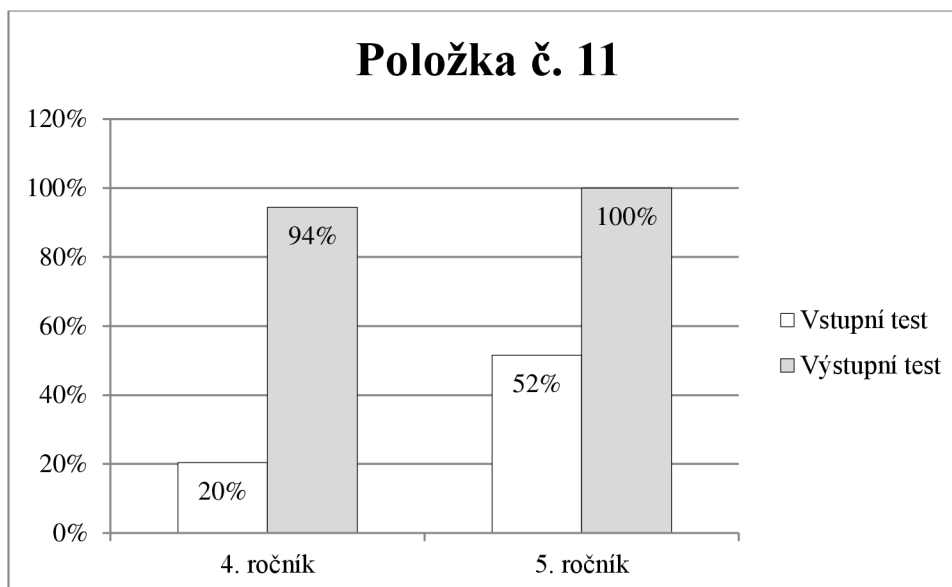

Graf 19: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 10

Tabulka 20: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 10

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	18	17	- 1
5. ročník	11	10	11	1

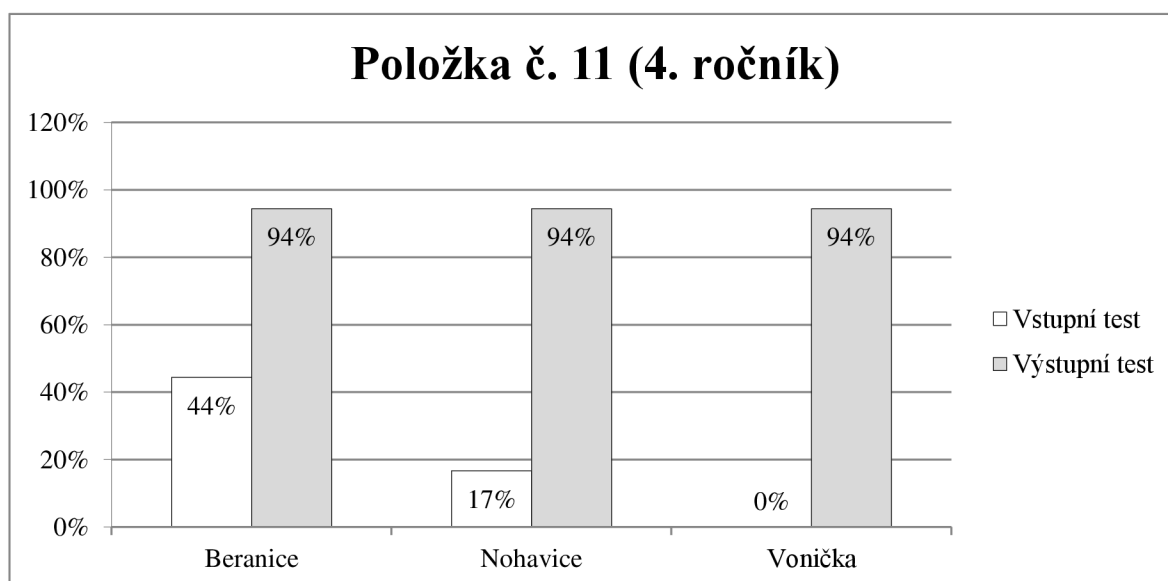
Položka č. 11: *Doplňte lidové názvy jednotlivých částí chlapeckého kroje na obrázku.*

Graf 20: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 11

Tabulka 21: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 11

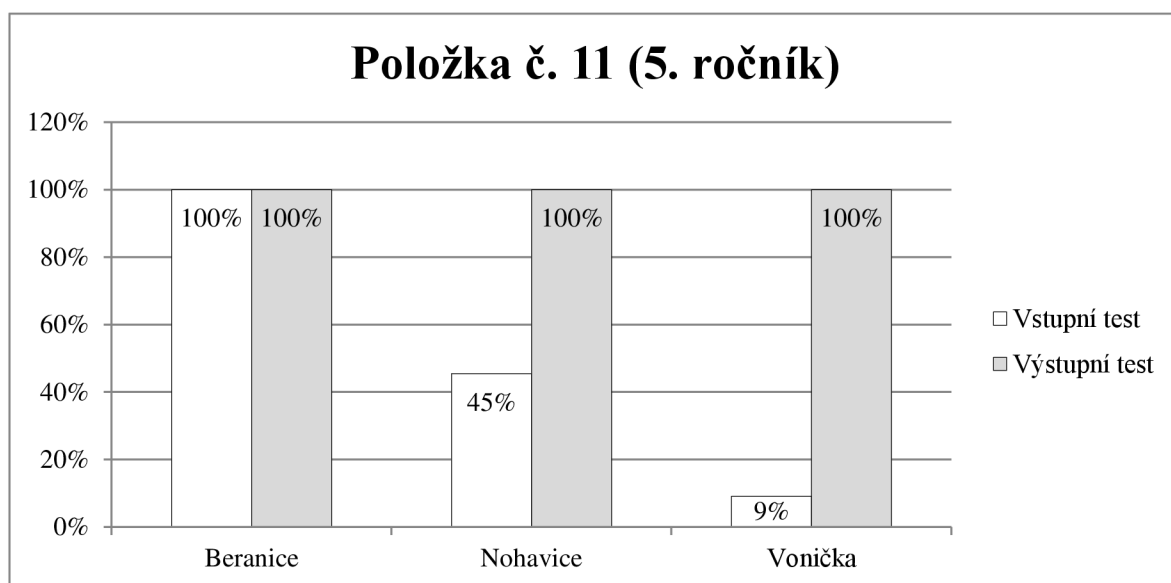
Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	54	11	51	40
5. ročník	33	17	33	16

Graf 21: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 11

Tabulka 22: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 11

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Beranice	18	8	17	9
Nohavice	18	3	17	14
Vonička	18	0	17	17
	Σ 54	Σ 11	Σ 51	Σ 40

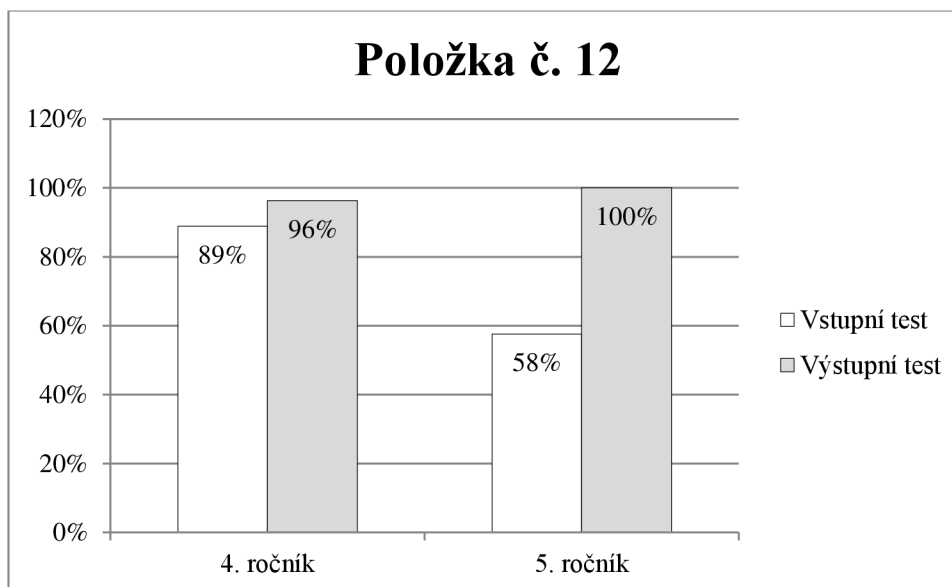

Graf 22: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 11

Tabulka 23: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 11

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Beranice	11	11	11	0
Nohavice	11	5	11	6
Vonička	11	1	11	10
	Σ 33	Σ 17	Σ 33	Σ 16

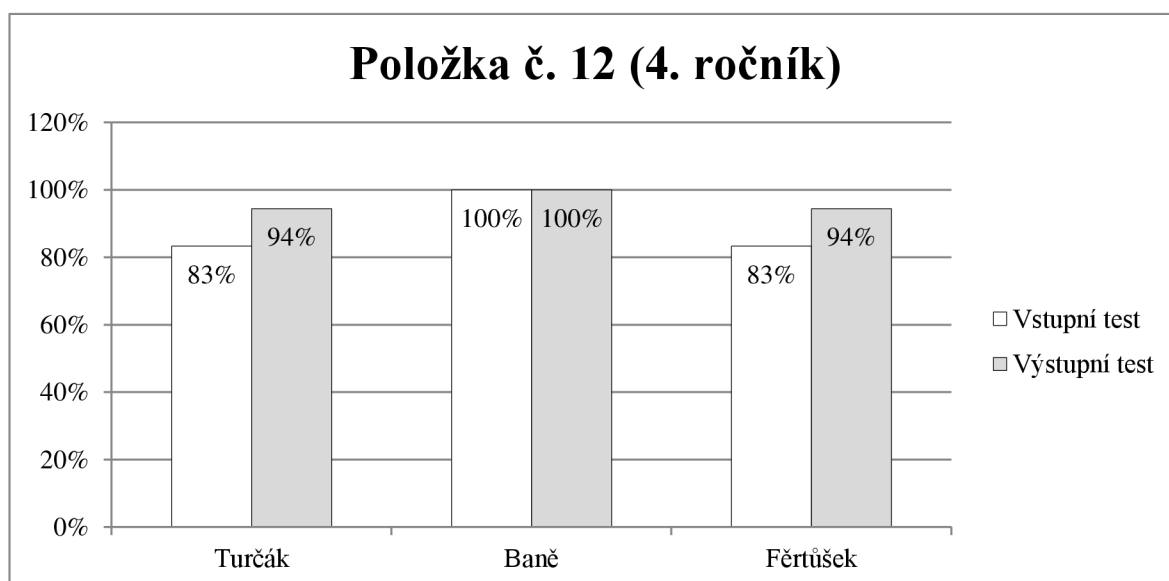
Položka č. 12: *Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části dívčího kroje na obrázku. Použijte slova z nápovědy (nápověda: baně, fěrtůšek, turčák).*

Graf 23: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 12

Tabulka 24: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 12

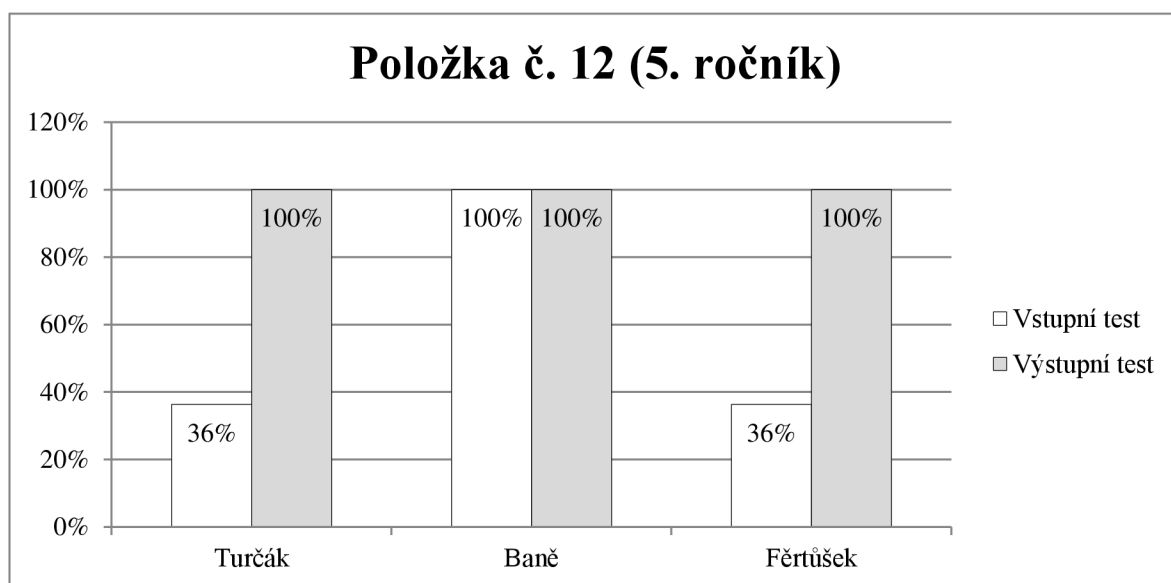
Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	54	48	52	4
5. ročník	33	19	33	14

Graf 24: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 12

Tabulka 25: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 12

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Turčák	18	15	17	2
Baně	18	18	18	0
Fěrtůšek	18	15	17	2
	Σ 54	Σ 48	Σ 52	Σ 4

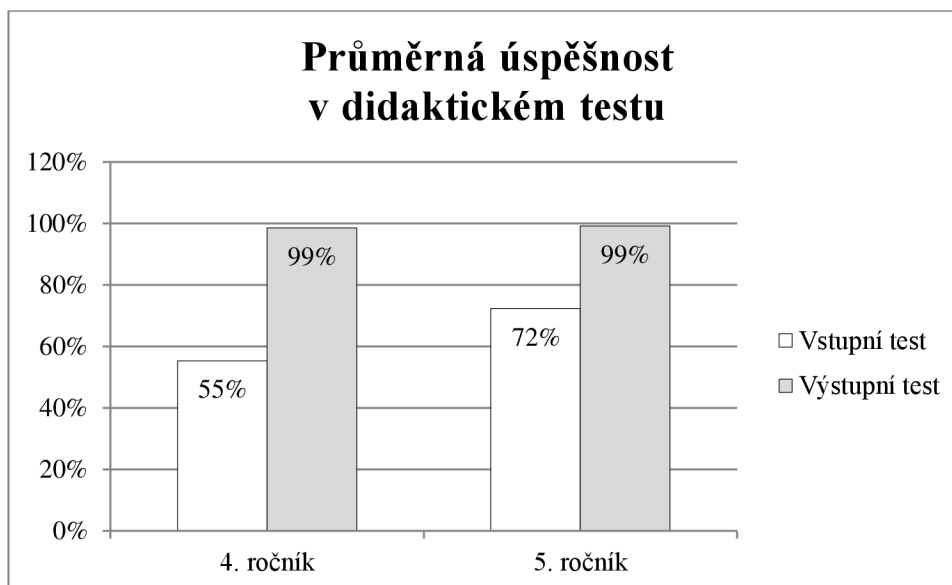
Graf 25: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 12

Tabulka 26: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 12

Pojem	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
Turčák	11	4	11	7
Baně	11	11	11	0
Fěrtůšek	11	4	11	7
	Σ 33	Σ 19	Σ 33	Σ 14

9.2 Úspěšnost v didaktickém testu

9.2.1 Průměrná úspěšnost v didaktickém testu

Graf 26: Celková průměrná úspěšnost žáků v didaktickém testu

Na základě uvedeného grafu (viz **Graf 27**) pozorujeme mezi jednotlivými fázemi měření – první měření (vstupní test) a druhé měření (výstupní test) – zvýšení průměrné úspěšnosti žáků 4. i 5. ročníku.

Žáci 4. ročníku dosahují v didaktickém testu průměrné úspěšnosti 55 % při prvním měření a 99 % při druhém měření. Průměrná úspěšnost v didaktickém testu se u žáků 4. ročníku zvýšila o 44 %.

Žáci 5. ročníku dosahují v didaktickém testu průměrné úspěšnosti 72 % ve vstupním testu a 99 % ve výstupním testu. Průměrná úspěšnost v didaktickém testu se u žáků 5. ročníku zvýšila o 27 %.

Pro výpočet průměrné úspěšnosti žáků v didaktickém testu byla sestavena následující tabulka (viz **Tabulka 27**).

Tabulka 28: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v didaktickém testu

Ročník	Celkový výsledek v didaktickém testu (počet bodů)			
	Maximální počet bodů	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>

4. ročník	414	229	408	179
5. ročník	253	183	251	68

Předložená tabulka (viz *Tabulka 29*) udává celkový počet bodů, který mohli žáci daného ročníku získat dohromady v jednotlivých fázích měření – tj. součet výsledků didaktických testů jednotlivých žáků 4., nebo 5. ročníku při prvním, nebo druhém měření. Diference d uvádí rozdíl mezi celkovým počtem bodů, kteří žáci daného ročníku získali při druhém (výstupní test) a prvním (vstupní test) měření. Kladné hodnoty diference d ukazují, že ve výstupním testu došlo ke zlepšení celkového výsledku didaktického testu 4. i 5. ročníku.

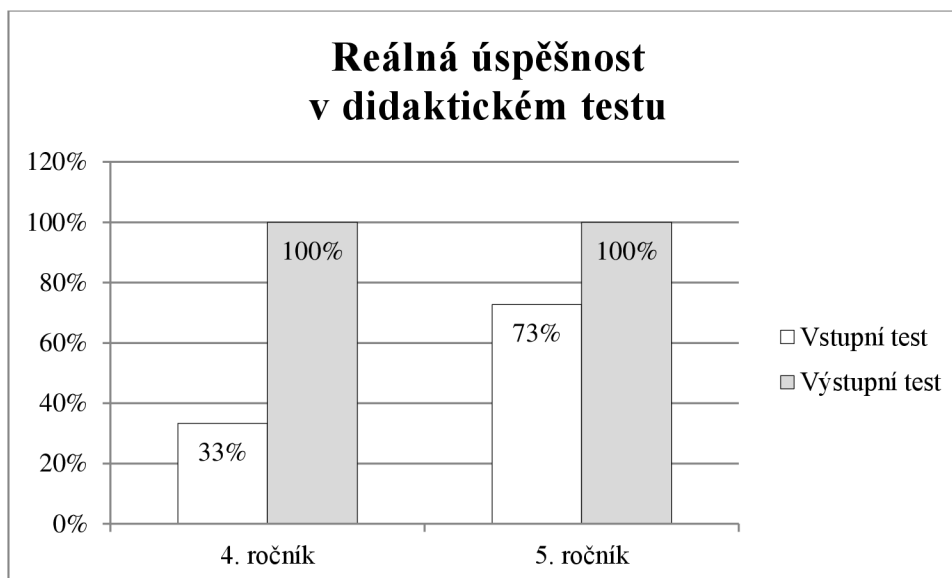
Při maximálním počtu 23 bodů v didaktickém testu a celkovém počtu 18 žáků mohli žáci 4. ročníku získat celkem maximálně 414 bodů. Při prvním měření dosáhli celkem 229 bodů, při druhém měření celkem 408 bodů. Celkový výsledek žáků 4. ročníku v didaktickém testu se zlepšil o celkem 179 bodů.

Při maximálním počtu 23 bodů v didaktickém testu a celkovém počtu 11 žáků mohli žáci 5. ročníku získat celkem maximálně 253. Při prvním měření dosáhli celkem 183 bodů, při druhém měření celkem 251 bodů. Celkový výsledek žáků 5. ročníku v didaktickém testu se zlepšil o celkem 68 bodů.

Daná tabulka byla sestavena na základě výsledků didaktického testu jednotlivých žáků 4. a 5. ročníku (viz *Tabulka x*).

9.2.2 Celková úspěšnost v didaktickém testu

Celková reálná úspěšnost žáka v didaktickém testu je při jednotlivých měřeních (vstupní i výstupní test) podmíněna překročením hranice úspěšnosti. Hranice úspěšnosti byla pro žáky 4. i 5. ročníku stanovena na 70 %. V didaktickém testu lze při prvním (vstupní test) i druhém (výstupní test) měření dosáhnout maximálně 23 bodů. Hranice úspěšnosti proto představuje zisk alespoň 16,1 bodů – po zaokrouhlení 16 bodů. Získal-li žák v didaktickém testu 16 a více bodů, uspěl. V případě, že získal méně než 16 bodů, v didaktickém testu neuspěl.

Graf 28: Celková reálná (skutečná) úspěšnost žáků v didaktickém testu

V uvedeném grafu (viz **Graf 29**) názorně vidíme, že podíl žáků 4. i 5. ročníku, kteří uspěli v didaktickém testu – tj. překročili stanovenou hranici úspěšnosti 70 %, byl při druhém měření (výstupní test) vyšší než při prvním měření (vstupní test).

Ve 4. ročníku uspělo v didaktickém testu při prvním měření 33 % žáků, při druhém měření 100 % žáků – tj. o 67 % žáků více.

V 5. ročníku uspělo ve vstupním testu 73 % žáků, ve výstupním testu 100 % žáků – tj. o 27 % žáků více.

Přestože není našim cílem srovnávat úspěšnost žáků jednotlivých ročníků, nýbrž změny nastalé v daném ročníku mezi prvním a druhým měřením, je zajímavé pozorovat, že podíly žáků 4. i 5. ročníku, kteří uspěli v didaktickém testu – tj. překročili stanovenou hranici úspěšnosti 70 % – nejsou při prvním měření srovnatelné – ve vstupním testu uspěl výrazně vyšší podíl žáků 5. ročníku. Naopak při druhém měření uspěl stejný podíl žáků 4. i 5. ročníku.

Tabulka 30: Celkové vyhodnocení reálné úspěšnosti žáků v didaktickém testu

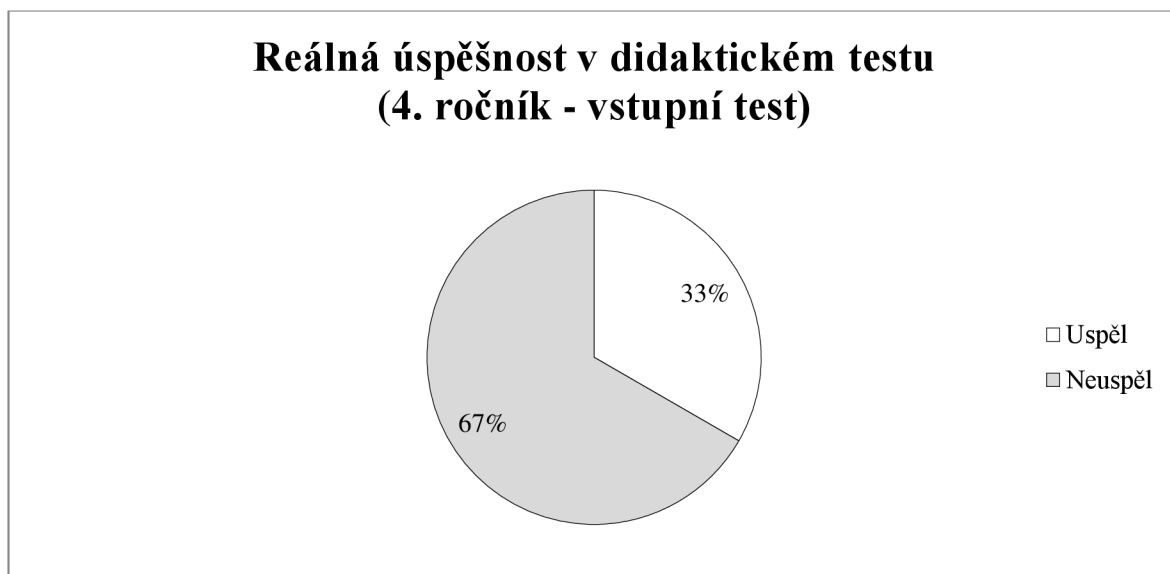
Ročník	Reálná úspěšnost v didaktickém testu (počet žáků)			
	Maximální počet žáků	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	Diference <i>d</i>
4. ročník	18	6	18	12
5. ročník	11	8	11	3

Uvedená tabulka (viz *Tabulka 31*) udává počet žáků 4. a 5. ročníku, kteří uspěli v jednotlivých fázích měření didaktického testu – tj. překročili stanovenou hranici úspěšnosti 70 %. Diference d uvádí rozdíl mezi počtem žáků, kteří uspěli při druhém (výstupní test) a prvním (vstupní test) měření. Na základě kladných hodnot diference d můžeme usoudit, že při druhém měření došlo ke zvýšení počtu žáků, kteří uspěli v didaktickém testu. Maximální počet žáků vyjadřuje počet žáků v daném ročníku.

Z celkem 18 žáků 4. ročníku uspělo při prvním měření pouze 6 žáků, při druhém měření překročilo hranici úspěšnosti všech 18 žáků daného ročníku – tj. o 12 žáků více.

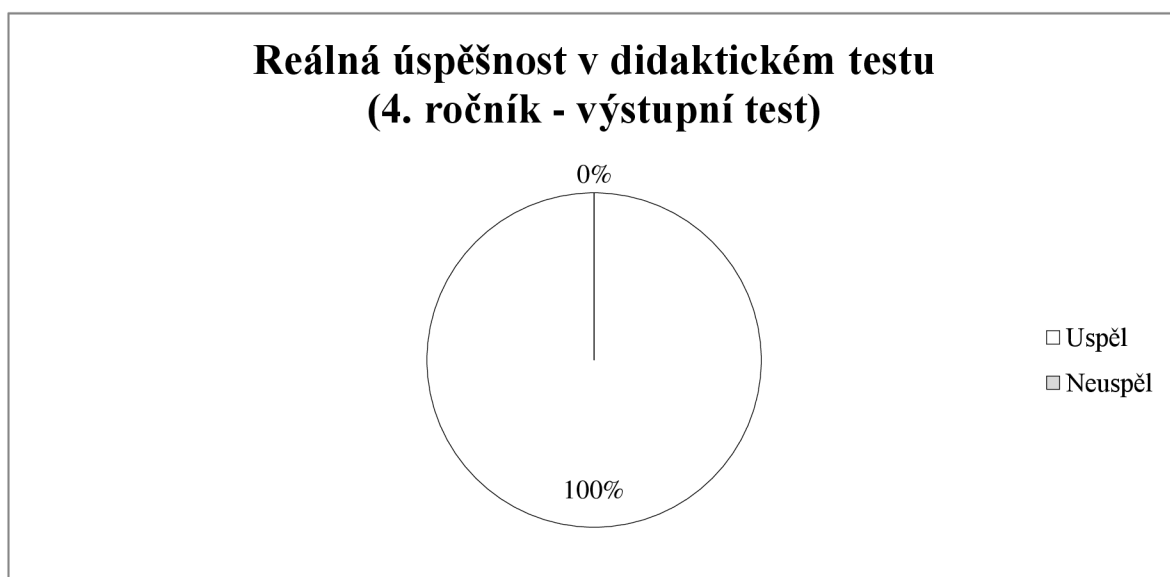
Z celkového počtu 11 žáků 5. ročníku překročilo hranici úspěšnosti ve vstupním testu celkem 8 žáků, ve výstupním testu uspělo všech 11 žáků daného ročníku – tj. o 3 žáky více.

Daná tabulka byla sestavena na základě výsledků didaktického testu jednotlivých žáků 4. a 5. ročníku (viz *Tabulka x*).

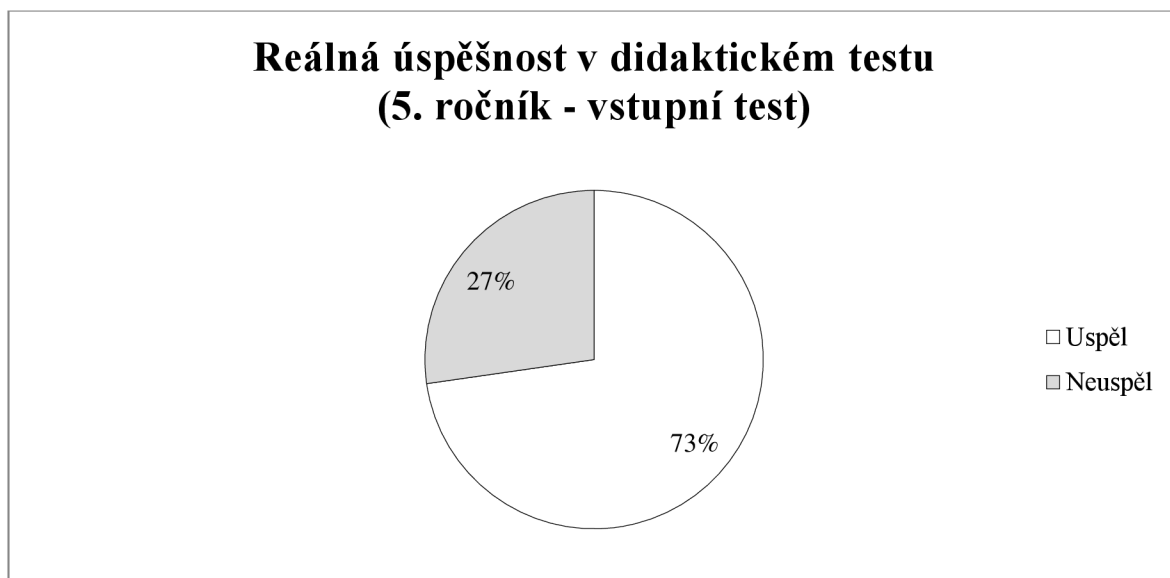
Graf 30: Reálná úspěšnost v didaktickém testu u žáků 4. ročníku - první měření (vstupní test)

V následujícím grafu (viz **Graf 31**) sledujeme, že převážná část žáků 4. ročníku při prvním měření v didaktickém testu neuspěla. Stanovenou hranici úspěšnosti překročilo ve vstupním testu pouze 33 % žáků daného ročníku. Zbylých 67 % žáků v didaktickém testu neuspělo.

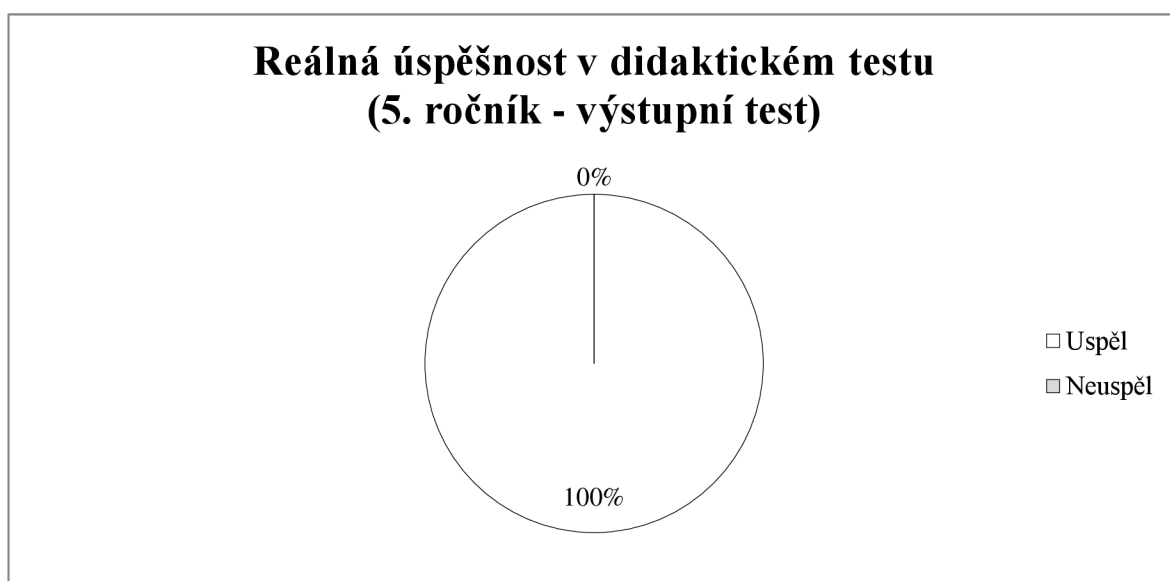
Graf 32: Reálná úspěšnost v didaktickém testu u žáků 4. ročníku - druhé měření (výstupní test)

Ve znázorněném grafu (viz **Graf 33**) pozorujeme, že při druhém měření uspěla v didaktickém testu absolutní část testovaných žáků 4. ročníku. Ve výstupním testu totiž překročilo stanovenou hranici úspěšnosti celkem 100 % žáků daného ročníku. Neuspělo 0 % žáků.

Graf 34: Reálná úspěšnost v didaktickém testu u žáků 5. ročníku - první měření (vstupní test)

V předloženém grafu (viz **Graf 35**) sledujeme, že převážná část žáků 5. ročníku při prvním měření v didaktickém testu uspěla. Stanovenou hranici úspěšnosti překročilo ve vstupním testu celkem 73 % žáků daného ročníku. Pouhých 27 % žáků v didaktickém testu neuspělo.

Graf 36: Reálná úspěšnost v didaktickém testu u žáků 5. ročníku - druhé měření (výstupní test)

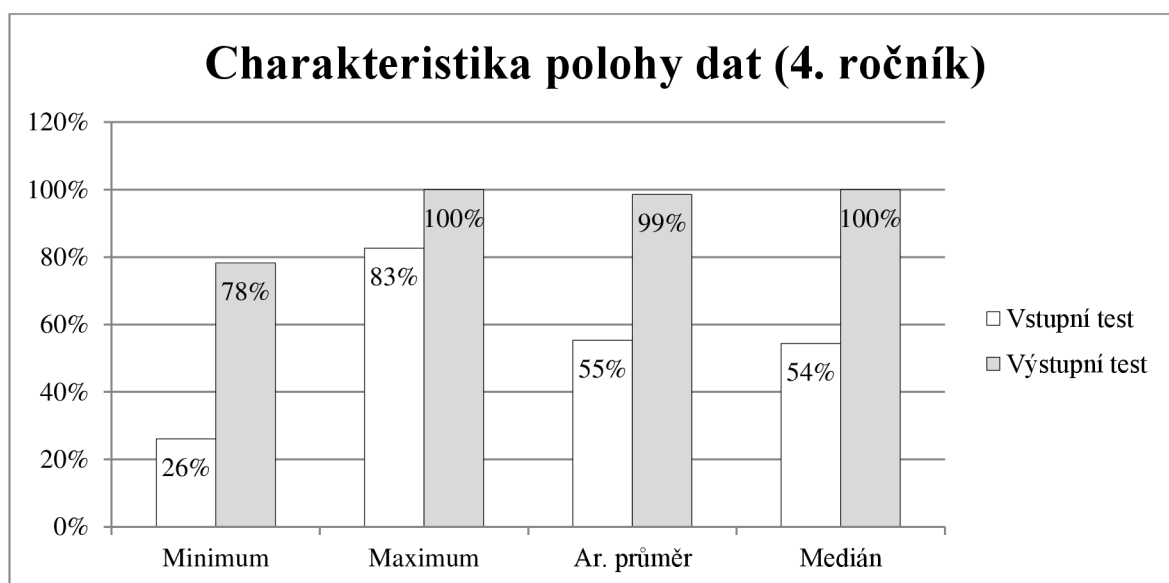
V nadcházejícím grafu (viz **Graf 37**) pozorujeme, že při druhém měření uspěla v didaktickém testu absolutní část zkoumaných žáků 5. ročníku. Stanovenou hranici úspěšnosti ve výstupním testu tedy překročilo celkem 100 % žáků daného ročníku. Neuspělo 0 % žáků.

9.3 Charakteristika polohy dat

Na základě výsledků jednotlivých žáků 4. a 5. ročníku v didaktickém testu při prvním (vstupní test) a druhém (výstupní test) měření (viz *Tabulka x*) byly vypočítány uvedené charakteristiky polohy – míry ústřední tendence – aritmetický průměr $\bar{x}$, medián $\tilde{x}$ a modus $\hat{x}$.

Pro ucelenou představu o uvedených datech zmiňujeme i hodnoty dále použité pro vyjádření charakteristiky rozptýlení – míry variability – minimum x_{min} a maximum x_{max} .

9.3.1 Charakteristika polohy dat – 4. ročník

Graf 38: Charakteristika polohy dat úspěšnosti žáků 4. ročníku v didaktickém testu

Na základě uvedených dat (viz *Tabulka 32*) a kladných hodnot difference d , která je vypočítána jako rozdíl mezi druhým (výstupní test) a prvním (vstupní test) měřením, můžeme sledovat zvýšení hodnot měř ústřední tendence u žáků 4. ročníku mezi jednotlivými měřeními.

Hodnota nejnižšího naměřeného výsledku v didaktickém testu x_{min} se u žáků 4. ročníku zvýšila o 12 bodů. Původní hodnota nejnižší reálné úspěšnosti v didaktickém testu se z původních 26 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 78 % – tj. o 52 % více.

Hodnota nejvyššího naměřeného výsledku v didaktickém testu x_{max} se u žáků 4. ročníku zvýšila o 4 body. Původně naměřená hodnota nejvyšší reálné úspěšnosti v didaktickém testu

se z 83 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 100 % – tj. o 17 % více.

Hodnota průměrného výsledku v didaktickém testu $\bar{x}$ se u žáků 4. ročníku zvýšila o 9,94 bodů. Průměrná úspěšnost žáků v didaktickém testu se z původních 55 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 99 % – tj. o 43 % více (pozn.: dané hodnoty jsou uvedeny po zaokrouhlení).

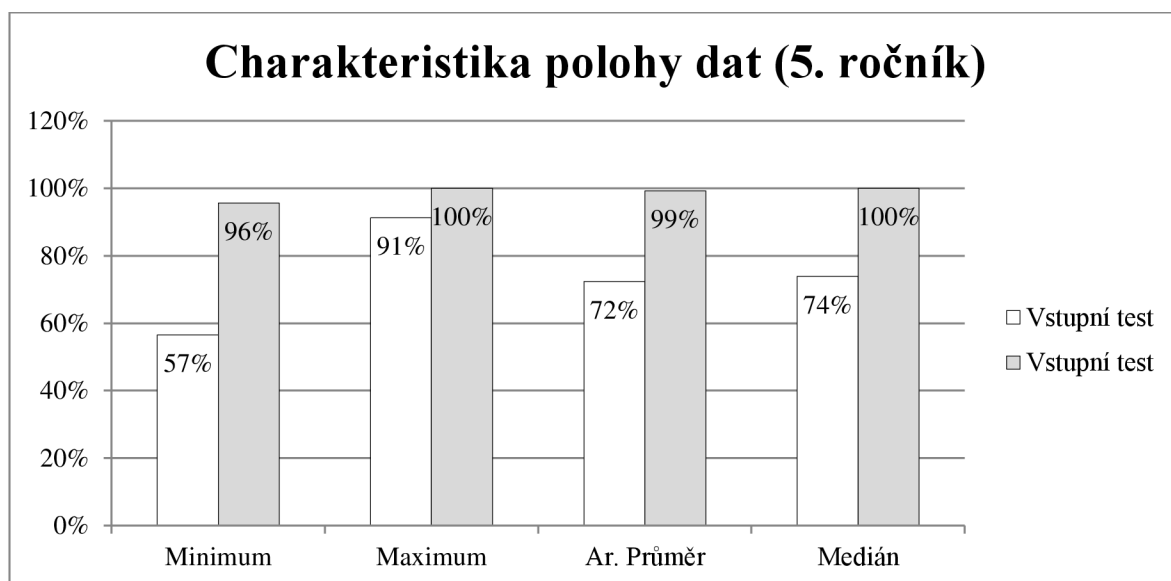
Hodnota mediánu $\tilde{x}$, která rozdělí soubor výsledků v didaktickém testu žáků 4. ročníku na dvě stejné části (Chráska, 2016, str. 42-43), se zvýšila o 10,5 bodů. Z původně naměřené prostřední hodnoty reálné úspěšnosti 54 % při prvním měření (vstupní test) se zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 100 % – tj. o 46 % více

Hodnotu nejčastěji naměřeného výsledku v didaktickém testu $\hat{x}$ u žáků 4. ročníku nemá při prvním měření (vstupní test) smysl určovat, neboť naměřená data mají vícevrcholové rozdělení (Chráska, 2016, str. 44-46). Při druhém měření (výstupní test) dosáhli žáci daného ročníku nejčastěji reálné úspěšnosti 100 %. Hodnotu difference d nelze vypočítat.

Tabulka 33: Charakteristika polohy dat výsledků didaktického testu u žáků 4. ročníku

Charakteristika polohy	Výsledek v didaktickém testu (počet bodů)		Diference d
	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	
Minimum	6	18	12
Maximum	19	23	4
Aritmetický průměr	12,72	22,67	9,94
Medián	12,5	23	10,5
Modus	–	23	–
Maximální počet bodů	23	23	0

9.3.2 Charakteristika polohy dat – 5. ročník

Graf 39: Charakteristika polohy dat úspěšnosti žáků 5. ročníku v didaktickém testu

Z uvedených dat (viz **Tabulka 34**) a kladných hodnot difference d , která je vypočítána jako rozdíl mezi druhým (výstupní test) a prvním (vstupní test) měřením, lze sledovat navýšení hodnot měř ústřední tendence u žáků 5. ročníku mezi jednotlivými měřeními.

Hodnota nejnižšího naměřeného výsledku v didaktickém testu x_{min} se u žáků 5. ročníku zvýšila o 9 bodů. Původní hodnota nejnižší reálné úspěšnosti v didaktickém testu se z původních 57 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 96 % – tj. o 39 % více.

Hodnota nejvyššího naměřeného výsledku v didaktickém testu x_{max} se u žáků 5. ročníku zvýšila o 2 body. Původně naměřená hodnota nejvyšší reálné úspěšnosti v didaktickém testu se z 91 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 100 % – tj. o 9 % více.

Hodnota průměrného výsledku v didaktickém testu $\bar{x}$ se u žáků 5. ročníku zvýšila o 6,18 bodů. Průměrná úspěšnost žáků v didaktickém testu se z původních 72 % při prvním měření (vstupní test) zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 99 % – tj. o 27 % více (pozn.: dané hodnoty jsou uvedeny po zaokrouhlení).

Hodnota mediánu $\tilde{x}$, která rozdělí soubor výsledků v didaktickém testu žáků 5. ročníku na dvě stejné části (Chráska, 2016, str. 42-43), se zvýšila o 6 bodů. Z původně naměřené prostřední

hodnoty reálné úspěšnosti 74 % při prvním měření (vstupní test) se zvýšila při druhém měření (výstupní test) na 100 % – tj. o 26 % více

Hodnotu nejčastěji naměřeného výsledku v didaktickém testu $\hat{x}$ u žáků 5. ročníku nemá při prvním měření (vstupní test) smysl určovat, neboť naměřená data mají vícevrcholové rozdělení (Chráska, 2016, str. 44-46). Při druhém měření (výstupní test) dosáhli žáci daného ročníku nejčastěji reálné úspěšnosti 100 %. Hodnotu difference d nemůžeme vypočítat.

Tabulka 35: Charakteristika polohy dat výsledků didaktického testu u žáků 5. ročníku

Charakteristika polohy	Výsledek v didaktickém testu (počet bodů)		Diference d
	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)	
Minimum	13	22	9
Maximum	21	23	2
Aritmetický průměr	16,64	22,82	6,18
Medián	17	23	6
Modus	–	23	–
Maximální počet bodů	23	23	0

10 Testování hypotéz a předpokladů

10.1 Platnost předpokladů

Úroveň znalostí žáků Základní školy Zlechov o místním regionu – obci Zlechov budeme posuzovat na základě jejich úspěšnosti v didaktickém testu. Znalosti žáka budeme považovat za dostatečné, pokud uspěje v didaktickém testu – tj. dosáhne-li stanovené hranice úspěšnosti 70 % představující zisk alespoň 16 bodů (viz kapitola *1.1. Úspěšnost v didaktickém testu*). Úroveň znalostí žáků daného ročníku budeme považovat za dostatečnou, pokud v didaktickém testu uspěje alespoň 70 % testovaných jedinců.

Úroveň znalostí před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice („Obec Zlechov“) ve výuce budeme posuzovat na základě výsledků prvního měření (vstupní test) a úroveň znalostí po jejich aplikaci na základě výsledků druhého měření (výstupní test) didaktického testu v daném ročníku.

Předpoklad č. 1: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 4. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov není před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Přestože žáci 4. ročníku dosáhli v didaktickém testu při prvním měření (vstupní test) průměrné úspěšnosti 55 % (viz *Graf 40*), v didaktickém testu ve skutečnosti uspělo – tj. překročilo stanovenou hranici úspěšnosti 16 bodů pouze 33 % žáků daného ročníku (viz *Graf 41*).

Průměrná i skutečná úspěšnost v didaktickém testu je u žáků 4. ročníku v dané fázi měření výrazně nižší než minimální požadovaná úspěšnost stanovená hranicí úspěšnosti 70 %. Tzn., že úroveň znalostí žáků není ve zkoumané oblasti učiva při prvním měření (vstupní test) dostatečná – je **potvrzena platnost** předpokladu (**předpoklad č. 1 je platný**).

Předpoklad č. 2: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 4. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov je po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Žáci 4. ročníku dosáhli v didaktickém testu při druhém měření (výstupní test) průměrné úspěšnosti 99 % (viz *Graf 42*) a i ve skutečnosti uspělo – prokázalo dostatečné znalosti 100 % žáků daného ročníku (viz *Graf 2*).

Průměrná i skutečná úspěšnost v didaktickém testu je u žáků 4. ročníku v dané fázi měření výrazně (viditelně/prokazatelně) vyšší než nejnižší požadovaná úspěšnost určená hranicí úspěšnosti 70 %. Tzn., že úroveň znalostí žáků je ve zkoumané oblasti učiva při druhém měření (výstupní test) dostatečná – je **potvrzena platnost** předpokladu (**předpoklad č. 2 je platný**).

Předpoklad č. 3: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 5. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov není před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Žáci 5. ročníku dosáhli v didaktickém testu při prvním měření (vstupní test) průměrné úspěšnosti 72 % (viz **Graf 43**), v didaktickém testu ve skutečnosti uspělo – mělo dostatečné znalosti rovněž 73 % žáků daného ročníku (viz **Graf 3**).

Průměrná i skutečná úspěšnost v didaktickém testu je u žáků 5. ročníku při prvním měření těsně nad požadovanou předem stanovenou hranicí úspěšnosti 70 %. Tzn., že úroveň znalostí žáků daného ročníku je ve zkoumané oblasti učiva při prvním měření (vstupní test) dostatečná – je **vyvrácena platnost** předpokladu (**předpoklad č. 3 je neplatný**).

Pozn.: Úroveň znalostí je ve zkoumané oblasti učiva v dané fázi měření dostatečná a žáci 5. ročníku ZŠ Zlechov opouští místní školu s dostatečnými znalostmi o místním regionu – obci Zlechov. Průměrná i skutečná úspěšnost se však pohybuje těsně nad stanovenou hranicí úspěšnosti a my můžeme nadále sledovat, zda dojde po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce ke zlepšení úspěšnosti u větší části žáků 5. ročníku.

Předpoklad č. 4: Předpokládáme, že úroveň znalostí žáků 5. ročníků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov je po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná.

Žáci 5. ročníku dosáhli v didaktickém testu při druhém měření (výstupní test) průměrné úspěšnosti 99 % (viz **Graf 44**) a i ve skutečnosti uspělo – prokázalo dostatečné znalosti 100 % žáků daného ročníku (viz **Graf 4**).

Průměrná i skutečná úspěšnost v didaktickém testu je u žáků 5. ročníku při druhém měření viditelně nad minimální požadovanou hranicí úspěšnosti 70 %. Tzn., že úroveň znalostí žáků

daného ročníku je ve zkoumané oblasti učiva při druhém měření (výstupní test) dostatečná – je **potvrzena platnost předpokladu (předpoklad č. 4 je platný)**.

Pozn.: Přestože úroveň znalostí žáků 5. ročníku byla v dané oblasti učiva dostatečná již při prvním měření (vstupní test), hodnoty průměrné i skutečné úspěšnosti v didaktickém testu byly jen těsně nad minimální požadovanou hranicí úspěšnosti 70 %. Při druhém měření byly tytéž hodnoty již viditelně nad touto požadovanou hranicí.

10.2 Platnost hypotéz

10.2.1 Párový t-test

Na základě identického didaktického testu byla opakovaně (dvakrát) měřena úroveň znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. Mezi oběma měřeními byla v jednotlivých ročnících realizována výuka, ve které byly použity didaktické materiály učiva vybraných kapitol navržené regionální učebnice („Obec Zlechov“).

Pomocí statistické metody Párový t-TEST (Chráska, 2016, str. 122-124) jsme se rozhodli ověřit, zda mezi výsledkem didaktického testu prvního (vstupní test) a druhého (výstupní test) měření žáků jednotlivých ročníků existují statisticky významné rozdíly.

Výsledky obou měření (vstupní a výstupní test) uvádíme pro 4. ročník v tabulce 1, pro 5. ročník v tabulce 2.

I. Testování (ověřování) hypotéz – 4. ročník

Věcná hypotéza 1: Žáci 4. ročníku ZŠ Zlechov dosahují po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce o místním regionu – obci Zlechov lepších výsledků než před jejich aplikací.

H₀₍₁₎: Mezi výsledkem didaktického testu (počtem bodů) prvního (vstupní test) a druhého (výstupní test) měření není u žáků 4. ročníku rozdíl.

H_{A(1)}: Výsledek didaktického testu žáků 4. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný než při prvním měření (vstupní test).

Nulovou hypotézu H₀₍₁₎ budeme testovat na zvolené hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

Pomocí vzorce (Chráska, 2016, str. 122-123) vypočítáme hodnotu testového kritéria t :

$$t = \frac{\bar{d} \cdot \sqrt{n \cdot (n - 1)}}{\sqrt{\sum (d - \bar{d})^2}}$$

Chráska (Chráska, 2016, str. 122-123) uvádí vztah pro výpočet testového kritéria t

$$\sum (d - \bar{d})^2 = \sum d^2 - \bar{d} \sum d$$

Po dosazení tohoto vztahu do vzorce pro výpočet testového kritéria t získáme

$$t = \frac{\bar{d} \cdot \sqrt{n \cdot (n - 1)}}{\sqrt{\sum d^2 - \bar{d} \sum d}}$$

Pro výpočet hodnoty testového kritéria t zjistíme počet párů hodnot n a vypočítáme hodnoty difference d a průměrné difference $\bar{d}$.

Tabulka 36: Testování hypotézy pomocí párového t -TESTU u žáků 4. ročníku

Číslo žáka	Výsledek v didaktickém testu (počet bodů)		Diference d	Diference ² d^2
	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)		
1	11	23	12	144
2	9	18	9	81
3	14	23	9	81
4	13	23	10	100
5	8	23	15	225
6	17	23	6	36
7	15	23	8	64
8	8	23	15	225
9	19	23	4	16
10	12	23	11	121
11	16	23	7	49
12	9	22	13	169
13	6	23	17	289
14	16	23	7	49
15	17	23	6	36
16	11	23	12	144
17	11	23	12	144
18	17	23	6	36

Σ 179

Σ 2009

Počet párů hodnot n vyjadřuje počet žáků 4. ročníku, u kterých byla provedena obě měření (vstupním i výstupním testem). Hypotézu $H_{0(1)}$ testujeme u osmnáctičlenné skupiny – celkem bylo nashromážděno 18 párů hodnot.

Diferenci d (viz tabulka 1) mezi hodnotami daného páru vypočítáme u jednotlivých žáků jako rozdíl mezi hodnotami druhého a prvního měření. Na základě tohoto výpočtu

zjistíme, o kolik bodů se výsledek didaktického testu u daného žáka při druhém měření (výstupní test) změnil či nezměnil.

Nabývá-li diference d kladných hodnot, pak žák dosáhl v druhém měření (výstupní test) vyššího počtu bodů než při prvním měření (vstupní test) – tzn., že se jeho výsledek v didaktickém testu zlepšil; v případě záporných hodnot diference d se jeho výsledek zhoršil a při hodnotě nula zůstal nezměněn.

Hodnotu průměrné diference $\bar{d}$ vypočítáme pomocí vzorce (Chráška, 2016, str. 122-124) jako aritmetický průměr vypočítaných diferencí d , u nichž při výpočtu zachováváme znaménka.

$$\bar{d} = \frac{\sum d}{n} = \frac{179}{18} = 9,9\bar{4}$$

Hodnota průměrné diference $\bar{d}$ je $9,9\bar{4}$. Můžeme tedy konstatovat, že výsledek didaktického testu se u každého žáka 4. ročníku při druhém měření oproti prvnímu měření průměrně zlepšil o $9,9\bar{4}$ bodů.

Pro výpočet testového kritéria t využijeme vztahu (viz výše)

$$t = \frac{\bar{d} \cdot \sqrt{n \cdot (n-1)}}{\sqrt{\sum d^2 - \bar{d} \sum d}} = \frac{\frac{\sum d}{n} \cdot \sqrt{n \cdot (n-1)}}{\sqrt{\sum d^2 - \frac{\sum d}{n} \cdot \sum d}} = \frac{\frac{179}{18} \cdot \sqrt{18 \cdot (18-1)}}{\sqrt{2009 - \frac{179}{18} \cdot 179}} = 11,4968 = 11,497$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria t je 11,497.

Pro srovnání hodnoty testového kritéria t a kritické hodnoty testového kritéria, musíme na základě vztahu (Chráška, 2016, str. 124) určit počet stupňů volnosti f

$$f = n - 1 = 18 - 1 = 17$$

Pro příslušný počet párů hodnot n odpovídá počet stupňů volnosti $f = 17$.

Kritická hodnota testového kritéria nalezená v tabulkách (Chráška, 2016, str. 243) pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ a počet stupňů volnosti $f = 17$ se rovná 2,110.

$$t_{0,05}(17) = 2,110$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria $t = 11,497$ je větší než nalezená kritická hodnota testového kritéria $t_{0,05}(17) = 2,110$.

$$t > t_{0,05}(17)$$

Na základě výsledků srovnání testových kritérií odmítáme nulovou hypotézu $H_{0(1)}$ a přijímáme alternativní hypotézu $H_{A(1)}$. Mezi výsledky didaktického testu žáků 4. ročníku byly při druhém a prvním měření prokázány statisticky významné rozdíly. Výsledek didaktického testu žáků 4. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný (vyšší – lepší) než při prvním měření (vstupní test).

Pravděpodobnost, že jsme neoprávněně odmítli nulovou hypotézu $H_{0(1)}$ je menší než 5% (Chráska, 2016, str. 66).

I. Testování (ověřování) hypotéz – 5. ročník

Věcná hypotéza 2: Žáci 5. ročníku ZŠ Zlechov dosahují po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce o místním regionu – obci Zlechov lepších výsledků než před jejich aplikací.

$H_{0(2)}$: Mezi výsledkem didaktického testu (počtem bodů) prvního (vstupní test) a druhého (výstupní test) měření není u žáků 5. ročníku rozdíl.

$H_{A(2)}$: Výsledek didaktického testu žáků 5. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný než při prvním měření (vstupní test).

Nulovou hypotézu $H_{0(2)}$ budeme opět testovat na zvolené hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

Pro výpočet hodnoty testového kritéria t_2 zjistíme počet párů hodnot n_2 a vypočítáme hodnoty difference d_2 (viz tabulka 2) a průměrné difference $\bar{d}_2$.

Tabulka 2: Testování hypotézy pomocí párového t-TESTU u žáků 5. ročníku

Číslo žáka	Výsledek v didaktickém testu (počet bodů)		Diference d_2	Diference ² $(d_2)^2$
	Vstupní test (1. měření)	Výstupní test (2. měření)		
1	18	23	5	25
2	19	23	4	16
3	18	23	5	25
4	16	23	7	49
5	17	23	6	36
6	13	22	9	81
7	21	23	2	4
8	16	23	7	49
9	17	23	6	36
10	14	23	9	81
11	14	22	8	64
			$\Sigma 68$	$\Sigma 466$

Obě měření (vstupním i výstupním testem) byla provedena na jedenáctičlenné skupině žáků 5. ročníku – bylo nashromážděno celkem 11 párů hodnot ($n_2 = 11$).

Diference d_2 (viz tabulka 2) mezi hodnotami zvoleného páru byla opět vypočítána jako rozdíl mezi hodnotami druhého (výstupní test) a prvního (vstupní test) měření.

Hodnotu průměrné diference $\bar{d}_2$ vypočítáme analogicky pomocí vzorce pro výpočet průměrné diference $\bar{d}$ (Chráska, 2016, str. 122-123) jako aritmetický průměr vypočítaných diferencí d_2 , u nichž při výpočtu opět zachováváme význam znamének.

$$\bar{d} = \frac{\sum d}{n}$$

$$\bar{d}_2 = \frac{\sum d_2}{n_2}$$

$$\bar{d}_2 = \frac{\sum d_2}{n_2} = \frac{68}{11} = 6,18$$

Hodnota průměrné diference $\bar{d}_2$ je po zaokrouhlení 6,18. Lze tedy říci, že výsledek didaktického testu se u každého žáka 5. ročníku při druhém měření (výstupní test) oproti prvnímu měření (vstupní test) průměrně zlepšil o 6,18 bodů.

Pro výpočet testového kritéria t_2 využijeme stejného vztahu (Chráska, 2016, str. 122-123) jako pro výpočet testového kritéria t (viz výše).

$$t = \frac{\bar{d} \cdot \sqrt{n \cdot (n-1)}}{\sqrt{\sum (d - \bar{d})^2}} = \frac{\bar{d} \cdot \sqrt{n \cdot (n-1)}}{\sqrt{\sum d^2 - \bar{d} \sum d}} = \frac{\frac{\sum d}{n} \cdot \sqrt{n \cdot (n-1)}}{\sqrt{\sum d^2 - \frac{\sum d}{n} \cdot \sum d}}$$

Pro hodnoty naměřené u žáků 5. ročníku však vztah pro výpočet testového kritéria t_2 analogicky upravíme

$$t_2 = \frac{\bar{d}_2 \cdot \sqrt{n_2 \cdot (n_2-1)}}{\sqrt{\sum (d_2 - \bar{d}_2)^2}} = \frac{\bar{d}_2 \cdot \sqrt{n_2 \cdot (n_2-1)}}{\sqrt{\sum (d_2)^2 - \bar{d}_2 \sum d_2}} = \frac{\frac{\sum d_2}{n_2} \cdot \sqrt{n_2 \cdot (n_2-1)}}{\sqrt{\sum (d_2)^2 - \frac{\sum d_2}{n_2} \cdot \sum d_2}}$$

Po dosazení jednotlivých hodnot (viz tabulka 2) vypočítáme hodnotu testového kritéria t_2

$$t_2 = \frac{\frac{\sum d_2}{n_2} \cdot \sqrt{n_2 \cdot (n_2 - 1)}}{\sqrt{\sum (d_2)^2 - \frac{\sum d_2}{n_2} \cdot \sum d_2}} = \frac{\frac{68}{11} \cdot \sqrt{11 \cdot (11 - 1)}}{\sqrt{466 - \frac{68}{11} \cdot 68}} = 9,5974 = 9,597$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria t_2 je 9,597.

Pro srovnání vypočítané hodnoty testového kritéria t_2 a kritické hodnoty testového kritéria zvolené hladiny významnosti musíme na základě vztahu určit počet stupňů volnosti f_2 (Chráska, 2016, str. 124).

Počet stupňů volnosti f_2 určíme analogicky na základě vztahu (Chráska, 2016, str. 124) pro výpočet počtu stupňů volnosti f .

$$f = n - 1$$

$$f_2 = n_2 - 1$$

Po dosažení hodnot zjištěných opakovaným měřením v 5. ročníku určíme počet stupňů volnosti f_2

$$f_2 = n_2 - 1 = 11 - 1 = 10$$

Pro příslušný počet párů hodnot n_2 ($n_2 = 11$) odpovídá počet stupňů volnosti f_2 ($f_2 = 10$).

Kritická hodnota testového kritéria nalezená v tabulkách (viz příloha č. 1) pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ a počet stupňů volnosti f_2 ($f_2 = 10$) se rovná 2,228.

$$t_{0,05}(10) = 2,228$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria t_2 ($t_2 = 9,597$) je větší než nalezená kritická hodnota testového kritéria $t_{0,05}(10)$ ($t_{0,05}(10) = 2,228$).

$$t_2 > t_{0,05}(10)$$

Na základě výsledků srovnání testových kritérií t_2 a $t_{0,05}(10)$ odmítáme nulovou hypotézu $H_{0(2)}$ a přijímáme alternativní hypotézu $H_{A(2)}$. Mezi výsledky didaktického testu žáků 5. ročníku byly při druhém a prvním měření prokázány statisticky významné rozdíly. Výsledek didaktického testu žáků 5. ročníku je při druhém měření (výstupní test) jiný (vyšší – lepší) než při prvním měření (vstupní test).

Pravděpodobnost, že jsme v tomto případě neoprávněně odmítli nulovou hypotézu $H_{0(2)}$ je menší než 5% (Chráska, 2016, str. 66).

10.3 Shrnutí

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, zda dojde po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov.

Při ověřování platnost předpokladů jsme zjistili, že úroveň znalostí žáků ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov nebyla před aplikací vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dostatečná pouze u žáků 4. ročníků. U žáků 5. ročníků se však jejich úroveň pohybovala jen těsně nad minimální požadovanou hranicí.

Bylo prokázáno, že po aplikaci (uvedených didaktických materiálů) daných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce byla úroveň zkoumaných znalostí dostatečná u žáků 4. ročníků i u žáků 5. ročníků. Úroveň znalostí žáků 4. i 5. ročníku po aplikaci daných didaktických materiálů výrazně překročila požadovanou hranici.

Při verifikaci hypotéz jsme dospěli k závěru, že mezi výsledky didaktického testu byly při druhém a prvním měření prokázány statisticky významné rozdíly u žáků 4. i 5. ročníku. Výsledek didaktického testu je při druhém měření (výstupní test) jiný (vyšší – lepší) než při prvním měření (vstupní test) u žáků obou ročníků. Pravděpodobnost, že jsme neoprávněně odmítli nulovou hypotézu $H_{0(1)}$ a $H_{0(2)}$ je v obou případech menší než 5%.

V tomto případě nelze (se nám nepodařilo) vyvrátit tvrzení, že žáci ZŠ Zlechov dosahují po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce o místním regionu – obci Zlechov lepších výsledků než před jejich aplikací, a lze tuto hypotézu považovat za přijatelnou.

Na základě výše uvedených poznatků můžeme dojít k závěru, že po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dochází ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. A tedy, že její aplikace ve výuce má dopad na znalosti žáků Základní školy Zlechov.

10.4 Návrh doporučení

Na základě závěrů provedeného výzkumného šetření můžeme konstatovat, že využívání navržených didaktických materiálů regionální učebnice (Obec Zlechov) je ve výuce žáků Základní školy přínosné. Bylo by však vhodné prohlubovat tento výzkum dále i v pedagogické praxi., ať počtem žáků dalších nastupujících ročníků či rozsahem kapitol, které nebyly podrobeny výzkumu.

Při realizaci výuky jsme dospěli k poznatkům, že navržené didaktické materiály jsou vhodné pro výuku v interiéru i exteriéru, v prostředí třídy, školy (mikrovycházky po škole) i místní obce. Jedna z položek, v níž žáci dosahovali při prvním měření nejnižší úspěšnosti, se zabývala názvem titulu čestné občanství. Platí zde úsloví, že pod lampou je největší tma. Žáci dennodenně prochází školní chodbičkou, v níž visí plaketa místního rodáka. Dle mého názoru by však navržená regionální učebnice měla výuku v prostředí školy spíše protkávat nikoli být jejím středobodem. Proto bych navrhovala spíše integraci jejích části do kapitol např. dějepisné nebo společenské složky vlastivědy, ale i do ostatních vyučovacích předmětů (český jazyk, výtvarná výchova, pracovní činnosti atd.). Zkrátka využívat ji vždy tam, kde může přiblížit poznávané, obohatit žáky, zpestřit výuku, probudit zájem žáků, místně dokládat jevy žákům hůře uchopitelné a učit je přemýšlet v souvislostech. Její celistvé uplatnění spatřuji spíše při realizaci vycházek, kdy pro žáky představuje něco jako naučnou stezku. Vede je po cestě poznávání, říká jim, které jevy mají sledovat, čeho si mají všimnout. Žák se tak z prvopočátečního šoku neorientace a chaosu (co se po něm vlastně chce, kam se má dívat, čeho si všimnout) začne zaměřovat na jednotlivosti (jednu po druhé), které s vypracováváním didaktického materiálu spojuje a syntetizuje v kompaktní celek poznatků. Teprve během realizace vycházky jsem naplno pochopila její význam při zařazování do výuky. Žákům (ale i dospělým) je možné do nekonečna např. prezentovat fotografie zbořené kaple sv. Anny z různých světových stran. Vědí, kterým směrem bývaly orientovány její dveře (pozn. vchod současného kostela sv. Anny stojící na téměř stejném místě je orientován opačným směrem). Ale stejně se nedokážou oprostít od jim známého úhlu pohledu. Až do chvíle vycházky a dostavení se aha momentu, který je pro, nejen regionálně vlastivědné vzdělávání, klíčový. Při realizaci vycházky je nutné zvážit, jakým způsobem a jakými metodami a pomůckami uchopit výuku, při větším počtu žáků. Při bádání a činnostním učení v bezprostřední blízkosti památek aj. máme omezenější možnosti prostoru. Charakter činnosti je lepší uchopit např. formou stanovišť, aby každý žák měl možnost a dostatek času pozorně prozkoumat např. nápisy na historických památkách a v klidu a pohodlí si je zapsat do pracovního listu.

Možnosti prostoru obce jsou sice rozsáhlé, avšak bezpečné, pokud možno málo větrné, poměrně nehlučné místo, které nejlépe umožňuje pohled do okolí (návsí apod.), může na vesnici záviset např. i na určité hodině dne. I takové maličkosti mohou při vycházce ovlivnit jinak pečlivě připravený plán výuky, a proto je dobré s nimi předem počítat.

,

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce bylo posoudit možnosti využívání regionálních prvků ve vzdělávání žáků prvního stupně základní školy, zejména v podmínkách prostředí obce Zlechov. Pokusili jsme se osvětlit význam, zákonitosti, specifika, přínos i nároky regionální vlastivědy. Hledali jsme možnosti jejího uplatnění i prostředky k jejímu zdokonalování v konkrétních podmínkách školy. Smyslem této práce bylo poukázat na regionální výuku jako na prostředek formování osobnosti občana, který bude aktivním členem společnosti a jemuž nebude lhostejné dění v místě, které obývá a jehož je součástí.

Uvedená diplomová práce byla členěna do dvou částí – teoretické a empirické.

Hlavním cílem teoretické části bylo definovat základní pojmy spjaté s výukou regionální vlastivědy a charakterizovat místní region, resp. slováckou obec Zlechov na Uherskohradištsku. Vymezili jsme definice základních pojmů jako je např. region, regionální prvek, regionální princip, místně zakotvené učení. Zabývali jsme se komplexnějším pojetím možností uplatnění regionálního principu v rámci vzdělávacího dokumentu RVP ZV. Uvedli jsme výčet vhodných metod, organizačních forem výuky a materiálně didaktických prostředků. Podrobně jsme se zabírali specifiky regionální učebnice a její tvorby. Neopomenuli jsme ani nároky, které regionální vlastivěda klade na přípravu učitelů. A seznámili jsme se minulostí a kulturou malebné slovácké obce Zlechov.

Hlavním cílem empirické části bylo zjistit, zda dojde po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku Základní školy Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. Byla navrжена regionální učebnice Obec Zlechov, která vychází z očekávaných výstupů RVP ZV. Následně byl sestaven nestandardizovaný didaktický test, který byl zadán žákům vybraných ročníků místní školy. Ověřovali jsme úroveň znalostí žáků před a po realizaci výuky využívající vybrané části regionální učebnice Obec Zlechov. Vyhodnocením hypotéz a předpokladů jsme dospěli k závěru, že po aplikaci vybraných kapitol navržené regionální učebnice (Obec Zlechov) ve výuce dochází ke zlepšení úrovně znalostí žáků 4. a 5. ročníku ZŠ Zlechov o místním regionu – obci Zlechov. A tedy, že její aplikace ve výuce má dopad na znalosti žáků Základní školy Zlechov.

Výstupem uvedené diplomové práce je také navržená regionální učebnice Obec Zlechov, která reflektuje zejména historická a kulturní témata související s obcí.

Seznam zkratk

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
mj.	mimo jiné
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
resp.	respektive
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program
tzv.	takzvaný, takzvaně
ZŠ	základní škola

Seznam použité literatury

Knížní zdroje

BEDNÁŘOVÁ, Lenka; TRKALOVÁ, Helena; ŠTĚPÁNEK, Jiří; TOMÍČKOVÁ, Oldřiška a TOMÍČEK, Jan. Podchlumí: místo, ve kterém žijeme, máme ho rádi a chceme se o něm dozvědět víc : regionální učebnice nejen pro základní školy. [Hořice]: MAS Podchlumí, 2022. ISBN 978-80-11-01962-4.

CURÍN, František. Regionální prvky ve vyučování českému jazyku. 2. vyd. (v SPN 1.). Pomocné knihy pro učitele. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

ČOUPEK, Jiří a ČOUPEK, Lukáš. Zlechov: dějiny slovácké obce. Zlechov: Obec Zlechov, 2007. ISBN 80-239-7194-4.

DOSTÁL, Jiří. Badatelsky orientovaná výuka: pojetí, podstata, význam a přínosy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4393-5.

DVOULETÝ, Michal. Na paletě krojů: slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště. 2. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2015. ISBN 978-80-254-7930-8.

FABIÁNKOVÁ, Bohumíra. Didaktika prvouky. Edice pedagogické literatury. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-859-3103-6.

HABARTOVÁ, Romana. Textilní kvítí Marie Skrežinové. Zlechov: Marie Skrežinová, 2021. ISBN 978-80-903743-8-6.

HAVLŮJOVÁ, Hana a Jaroslav NAJBERT. *Paměť a projektové vyučování v dějepise*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014. ISBN 978-80-87912-12-6.

HOLÁNEK, Pavel; CENDELÍNOVÁ, Jaroslava; HORKÁ, Taťána; POHANKOVÁ, Renata; HÁJEK, Josef et al. Bítešsko: regionální učebnice. 2. vydání. Velká Bíteš: Informační centrum a Klub kultury Města Velké Bíteše ve spolupráci se ZŠ Velká Bíteš, 2013. ISBN 978-80-270-3329-4.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

JANČÁŘ, Josef a kol. Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. ISBN 80-86156-31-1.

JEŘÁBKOVÁ, Alena. Lidová oděvní kultura: příspěvky k ikonografii, typologii a metodologii. Etnologické studie. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6928-2.

JILÍK, Jiří a ŽIŽLAVSKÝ, Bořek. Zapomenuté příběhy slováckého Dolňácka. Tajemné stezky. Praha: Regia, 2018. ISBN 978-80-87866-35-1.

JŮVA, Vladimír. *Dětské muzeum: edukační fenomén pro 21. století*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-731-5090-5.

KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-857-8350-9.

KŘÍŽOVÁ, Alena; PAVLICOVÁ, Martina a VÁLKA, Miroslav. Lidové tradice jako součást kulturního dědictví. Etnologické studie. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8081-2.

KULICH, Jiří. Učíme se dobře rozhodovat pro budoucnost: budování vztahů mezi školami, obcemi a správci veřejných pozemků a prostor cestou místně zakotveného učení a zapojování občanů. Přeložil Blažena HUŠKOVÁ. [Horní Maršov]: SEVER - Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory, 2010. ISBN 978-80-86838-31-1.

LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. ISBN 978-80-7368-584-3.

MAJEROVÁ, I. Naše Tvarožná: regionální učebnice vlastivědy a přírodovědy. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2008.

Malý etnologický slovník. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. ISBN 978-80-87261-70-5.

MATES, Pavel a WOKOUN, René. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.

MEJSTRÍK, Václav. Metodika věcného učení a vlastivědy: učebnice pro studium učít. pro 1. - 5. roč. zákl. devítileté školy na pedagog. fak. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

MUŠKOVÁ, Eva. *Metodika výuky regionálních dějin na příkladu Plzeňského kraje*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0593-0.

- NELEŠOVSKÁ, Alena a SPÁČILOVÁ, Hana. Didaktika primární školy. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1236-5.
- NOVOTNÁ, Marie. Teoretická geografie. Západočeská univerzita v Plzni, 2014. ISBN 978-80-261-0467-4.
- OTAVOVÁ, Marcela. Didaktika přírodovědy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2023. ISBN 978-80-244-6301-8.
- PELIKÁN, Jiří. Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. 2., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.
- PEŠA, Zdeněk. Olešnice a okolí: prvouka pro 3. ročník základní školy v Olešnici. Olešnice: Městský úřad Olešnice, 2000.
- PETRÁČKOVÁ, Věra a KRAUS, Jiří. Akademický slovník cizích slov. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1.
- POVOLNÝ, F.: O regionalismu. Brno: Sborník KKS, 1968.
- SKUTIL, Martin. Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
- ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Využití digitálních technologií v muzejní prezentaci a edukaci*. Brno: Moravské zemské muzeum, Metodické centrum muzejní pedagogiky, 2019. ISBN 978-80-7028-522-0.
- ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. Slovník autorů literatury pro děti a mládež: Čeští spisovatelé. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-506-4.
- ŠUPKA, Jan a HOFMANN, Eduard. Vybrané kapitoly z didaktiky regionální geografie. Brno: Masarykova univerzita, 1990. ISBN 80-210-0182-8.
- TARCALOVÁ, Ludmila. Hody s právem na Uherskohradištsku. V Uherském Hradišti: Slovácké muzeum, 2008. ISBN 978-80-86185-69-9.
- TARCALOVÁ, Ludmila. Kroj na Uherskohradištsku. Uherské Hradiště: Klub kultury v Uherském Hradišti, 2013. ISBN 978-80-260-4267-9.

TRNKOVÁ, Kateřina, Dana KNOTOVÁ a Lucie ŠKARKOVÁ. *Málotřídní školy v České republice: malotřídky*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-204-8.

VAVRDOVÁ, Alena. *Didaktika vlastivědy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2263-3.

VAVRDOVÁ, Alena. *Olomouc a já: regionální učebnice pro 4.-5. ročník ZŠ*. Ostrava: Vydavatelství Montanex, 2014. ISBN 978-80-7225-397-5.

VODNÁREK, Dušan. *Střední Krkonoše a Podkrkonoší: regionální učebnice pro 2.-9. třídy základní školy*. Jilemnice: Pro ZŠ Školní vydala Gentiana, 2012. ISBN 978-80-86527-29-1.

ZOUHAROVÁ, Dáša. *Regionální učebnice: metodika tvorby regionální učebnice jako výchovně-vzdělávacího prostředku regionální výuky*. Druhé vydání. Brno: Lipka, 2016. ISBN 978-80-87604-93-9.

ZOUNEK, Jiří a Petr SUDICKÝ. *E-learning: učení (se) s online technologiemi*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-903-6.

Elektronické zdroje

DANĚK, Petr. *Výuka regionální geografie? Situace je vážná, nikoli však zoufalá!*. Online. Informace ČGS. 2020, roč. 39, č. 2, s. 26-28. ISSN 1213-1075. Dostupné z: https://geography.cz/wp-content/uploads/2020/10/icgs022020_danek.pdf. [citováno 2023-11-25].

FRÝZOVÁ, Iva a MRÁZKOVÁ, Kateřina. *Regionální princip jako integrující téma v přípravě studentů učitelství pro 1. stupeň*. Online. In: *Inovacie a trendy v prírodovednom vzdelávaní*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2016, s. 47-48. ISBN 978-80-223-4175-2. Dostupné z: <https://docplayer.net/25112083-Inovacie-a-trendy-v-prirodovednom-vzdelavani-zbornik-prispevkov-bratislava.html>. [citováno 2023-11-30].

FRÝZOVÁ, Iva. *Regionální princip ve výuce v praxi 1. stupně základní školy*. Online. *Komenský: odborný časopis pro učitele základní školy*. 2019, 30. 7. 2019. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/regionalni-princip-ve-vyuce-v-praxi-1-stupne-zakladni-skoly>. [citováno 2023-12-04].

HLADÍKOVÁ, Sofia a kol. *Místně zakotvené učení: základní informace a inspirace do výuky*. Online. 2. vyd. Brožura MZU. Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov,

2022. Dostupné z: [https://www.skolaprozivot.cz/wp-content/uploads/Metodika-MZU_dotisk2022.indd .pdf](https://www.skolaprozivot.cz/wp-content/uploads/Metodika-MZU_dotisk2022.indd.pdf). [citováno 2023-11-24].

HOSSINGEROVÁ, Markéta. Místně zakotvené učení. Online. Urbanismus a uzemni Rozvoj. 2023, roč. 26, č. 1, s. 46-47. ISSN 1212-0855. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=e5h&AN=162229502&lang=cs&site=eds-live&scope=site&authtype=shib&custid=s7108593>. Dostupné z: <https://www.uur.cz/media/hr3fxksw/16-mistnezakot.pdf>. [citováno 2023-11-24].

CHROMÝ, Pavel. Region a regionalismus. Online. Geografické rozhledy. 1.10.2009, roč. 19, č. 1, s. 2-5. ISSN 1210-3004. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/646/pdf>. [citováno 2023-11-21].

KANCÍR, Ján. Teoretické aspekty regionálnej výchovy. Online. In: Aktuálne otázky prírodovedno-technických predmetov a prierezových tém v primárnej edukácii. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2013, s. 106. ISBN 978-80-555-0994-5. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Kancir1/subor/9788055509945.pdf>. [citováno 2023-11-30].

KONDROVÁ, Marta a kol. *Sbírka výšivek: výšivka na výřez z Uherskohradištska*. Online. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, 2018, s. 28, 109. ISBN 978-80-87671-37-5. Dostupné z: <https://eknihy.slovackemuzeum.cz/vysivky/#190/z>. [citováno 2023-11-22].

Letec Alois Gabriel: V jednotkách britského královského letectva. Online. Zpravodaj Obce Zlechov. 2019, č. 2, s. 24-25. Dostupné z: https://www.obeczlechov.cz/modules/file_storage/download.php?file=41968230%7C9&inline=1. [citováno 2023-11-24].

MAREK, Petr. Region coby sociální konstrukt a kritická diskuze Paasiho konceptualizace regionální identity. Online. Geografie. 2020, roč. 125, č. 1, s. 49-52. ISSN 2571-421X. Dostupné z: https://geografie.cz/media/pdf/geo_2020125010047.pdf. [citováno 2023-11-24].

MUSIL, Jan. Genius loci. Online. Pedagogická orientace. 2021, roč. 31, č. 2, s. 135-136. ISSN 1805-9511. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/PedOr2021-2-133>. [citováno 2023-11-24].

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Online. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/07/RVP_ZV_2023_cista_verze.pdf. [citováno 2023-11-24].

ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST ZLECHOV. Jan Mareček - zakladatel farnosti. Online. Dostupné z: <https://www.farnostzlechov.cz/zakladatel-farnosti/>. [citováno 2023-12-04].

SKALIČKA, Zdeněk. Emeritní zlechovský farář Jan Mareček bilancuje. Online. Slováký Deník N. 2009. Dostupné z: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/farar-jan-marecek-20090804.html. [citováno 2023-12-04].

VORLÍČEK, Jiří a KABELKA, Karel. Krajinou našeho regionu I: regionální metodika pro střední školy. Online. Geografické rozhledy. 2012, roč. 21, č. 3, s. 12-13. ISSN 1210-3004. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/454/pdf>. [citováno 2023-11-22].

Seznam grafů

<i>Graf 1: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 1 .....</i>	46
<i>Graf 2: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 2.....</i>	47
<i>Graf 3: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 2 .....</i>	48
<i>Graf 4: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 2 .....</i>	49
<i>Graf 5: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 3.....</i>	50
<i>Graf 6: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 3 .....</i>	50
<i>Graf 7: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 3 .....</i>	51
<i>Graf 8: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 4 .....</i>	52
<i>Graf 9: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 5.....</i>	53
<i>Graf 10: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 5 .....</i>	54
<i>Graf 11: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 5 .....</i>	54
<i>Graf 12: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 6 .....</i>	55
<i>Graf 13: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 7.....</i>	56
<i>Graf 14: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 7 .....</i>	57
<i>Graf 15: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 7 .....</i>	58
<i>Graf 16: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 8 .....</i>	59
<i>Graf 17: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 9 .....</i>	60
<i>Graf 18: Celková úspěšnost žáků v testové položce č. 10 .....</i>	61
<i>Graf 19: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 11.....</i>	62
<i>Graf 20: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 11 .....</i>	62
<i>Graf 21: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 11 .....</i>	63
<i>Graf 22: Celková průměrná úspěšnost žáků v testové položce č. 12.....</i>	64
<i>Graf 23: Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce č. 12 .....</i>	64
<i>Graf 24: Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce č. 12 .....</i>	65

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 1</i>	46
<i>Tabulka 2: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 2</i>	47
<i>Tabulka 3: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 2</i>	48
<i>Tabulka 4: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 2</i>	49
<i>Tabulka 5: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 3</i>	50
<i>Tabulka 6: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 3</i>	51
<i>Tabulka 7: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 3</i>	51
<i>Tabulka 8: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 4</i>	52
<i>Tabulka 9: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 5</i>	53
<i>Tabulka 10: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 5</i>	54
<i>Tabulka 11: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 5</i>	55
<i>Tabulka 12: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 6</i>	55
<i>Tabulka 13: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 7</i>	56
<i>Tabulka 14: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 7</i>	57
<i>Tabulka 15: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 7</i>	58
<i>Tabulka 16: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 8</i>	59
<i>Tabulka 17: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 9</i>	60
<i>Tabulka 18: Celkové vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 10</i>	61
<i>Tabulka 19: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 11</i>	62
<i>Tabulka 20: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 11</i>	63
<i>Tabulka 21: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 11</i>	63
<i>Tabulka 22: Celkové průměrné vyhodnocení výsledků žáků v testové položce č. 12</i>	64
<i>Tabulka 23: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 4. ročníku v testové položce č. 12</i>	65
<i>Tabulka 24: Celkové vyhodnocení výsledků žáků 5. ročníku v testové položce č. 12</i>	65

Seznam příloh

<i>Příloha 1: Didaktický test</i>	100
<i>Příloha 2: Ukázky didaktických testů</i>	107
<i>Příloha 3: Pracovní listy použité ve výuce (1. vyučovací jednotka)</i>	107
<i>Příloha 4: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (1. vyučovací jednotka)</i>	109
<i>Příloha 5: Pracovní listy použité ve výuce (2. vyučovací jednotka - vycházka)</i>	113
<i>Příloha 6: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (2. vyučovací jednotka - vycházka)</i>	117
<i>Příloha 7: Pracovní listy použité ve výuce (3. vyučovací jednotka)</i>	125
<i>Příloha 8: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (3. vyučovací jednotka)</i>	127
<i>Příloha 9: Pracovní listy použité ve výuce (4. vyučovací jednotka)</i>	131
<i>Příloha 10: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (4. vyučovací jednotka)</i>	135
<i>Příloha 11: Regionální učebnice – Symboly obce Zlechov</i>	139
<i>Příloha 12: Regionální učebnice – Symboly obce Zlechov (pomůcky)</i>	149
<i>Příloha 13: Regionální učebnice –</i>	152
<i>Příloha 14:</i>	Chyba! Záložka není definována.
<i>Příloha 15:</i>	Chyba! Záložka není definována.

Příloha 1: Didaktický test

DIDAKTICKÝ TEST] - ZŠ ZLECHOV

Využití regionálních prvků v práci učitele primární školy (obec Zlechov)

Veronika Chmelařová, U15T
Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta

Vstupní test/Výstupní test

Ročník: _____

Jméno: _____

Příjmení: _____

Pohlaví: žena/muž _____

1) Vyberte a zakroužkujte znak obce Zlechov.

2) Přiřaďte (a spojte čarou) názvy jednotlivých zlechovských historických památek ke správným obrázkům.

Památník obětem
I. světové války

Památník obětem
II. světové války

Pamětní deska
hladiny povodně

Socha sv. Jana
Nepomuckého

3) Určete a vyznačte polohu jednotlivých zlechovských historických památek v plánu obce Zlechov.

Plán obce Zlechov

A

B

C

D

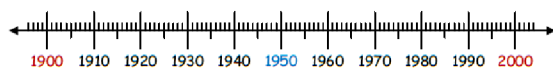
4) Kterou významnou zlechovskou historickou událost připomíná nebo si připomínáme u Památníku obětem II. světové války?

- a) Osvobození obce Zlechov
- b) Založení obce Zlechov
- c) Otevření místní školy

5) Vyberte a zakroužkujte datum, kdy byla osvobozena obec Zlechov na konci II. světové války.

- a) 30.4.1945
- b) 30.4.1980
- c) 30.4.2000

a. Vyznačte na časové ose rok osvobození.

6) Vyberte a označte národnost armády, která osvobodila obec Zlechov na konci II. světové války.

- a) rumunská
- b) španělská
- c) italská

---

7) Přiřad'te čarou jméno významné zlečovské osobnosti k činnosti, kterou se zabývala.

Alois Gabriel	Místní učitel, regionální spisovatel
Jan Mareček	Letec RAF za II. světové války
Bedřich Beneš Buchlovan	Kněz, zakladatel Farnosti Zlechov

8) Napište jméno významné zlečovské osobnosti, po které je pojmenována knihovna v Uherském Hradišti.

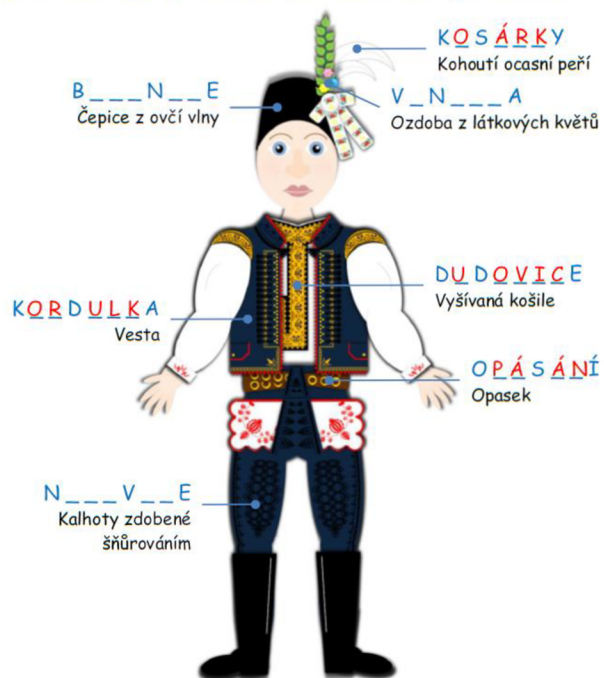
9) Dokončete název ocenění, které bylo uděleno knězi Janu Marečkovi za založení Farnosti Zlechov a stavbu místního kostela sv. Anny.

Čestné _____

10) Vyberte fotografii krojovaného páru ve zlečovském kroji.

11) Doplňte lidové názvy jednotlivých částí chlapeckého kroje na obrázku.

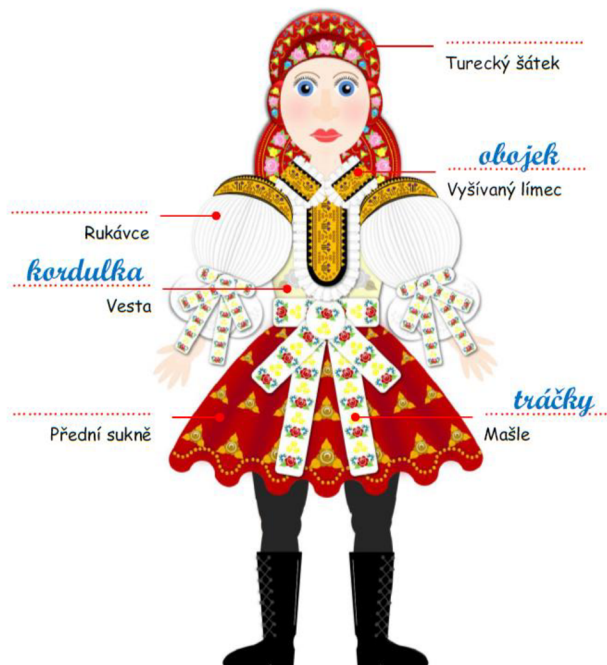

- 5 -

12) Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části dívčího kroje na obrázku.

Použijte slova z nápovědy.

Nápověda: baně, fěrtůšek, turčák

Příloha 2: Ukázky didaktických testů

Příloha 3: Pracovní listy použité ve výuce (1. vyučovací jednotka)

PRACOVNÍ LIST 1: JAN MAREČEK

JMÉNO: .....

1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti na pamětní desce.

_____

2) Vyhledejte na pamětní desce název ocenění, které obec Zlechov udělila knězi Janu Marečkovi. Název napište.

Zastupitelstvo obce Zlechov schválilo dne 12.5.2009 udělit

čestné _____

3) Vyznačte na časové ose období života Jana Marečka, zakladatele farnosti Zlechov.

Rok narození: _____ Rok úmrtí: _____

Shrnutí:

Zakladatelem Farnosti Zlechov byl kněz

_____

Za založení Farnosti Zlechov a stavbu místního kostela sv. Anny mu bylo uděleno ocenění -

čestné _____

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autora.

4) Seřad'te fotografie od nejstarší po nejmladší (očísľujte 1 až 3).

5) Na kterém místě v obci Zlechov stála v minulosti kaple sv. Anny?
Určete polohu kaple na současné fotografii.

VYSTŘIHOVÁNKA (PŘÍLOHA)
KAPLE SV. ANNY

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autora.

Příloha 4: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (1. vyučovací jednotka)

PRACOVNÍ LIST 1: JAN MAREČEK

JMÉNO: _____

1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti na pamětní desce.

P. JAN MAREČEK ✓

2) Vyhledejte na pamětní desce název ocenění, které obec Zlechov udělila knězi Janu Marečkovi. Název napište.

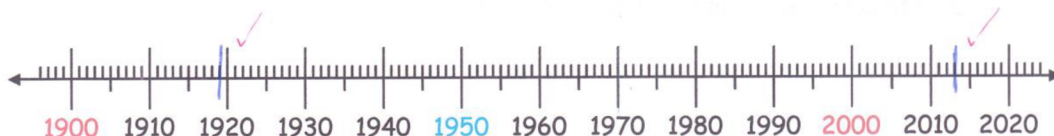
Zastupitelstvo obce Zlechov schválilo dne 12.5.2009 udělit Janu Marečkovi

čestné občanství ✓

3) Vyznačte na časové ose období života Jana Marečka, zakladatele Farnosti Zlechov.

Rok narození: 1919 ✓

Rok úmrtí: 2013 ✓

Shrnutí:

Zakladatelem Farnosti Zlechov byl kněz

JAN MAREČEK ✓

Za založení Farnosti Zlechov a stavbu místního kostela sv. Anny mu bylo uděleno ocenění -

čestné občanství ✓

Čestné občanství

Jan Mareček

4) Seřad'te fotografie od nejstarší po nejmladší (očísľujte 1 až 3).

5) Na kterém místě v obci Zlechov stála v minulosti kaple sv. Anny?
Určete polohu kaple na současné fotografii.

✂ VYSTŘIHOVÁNKA (PŘÍLOHA)
KAPLE SV. ANNY

PRACOVNÍ LIST 1: JAN MAREČEK

JMÉNO:

1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti na pamětní desce.

JAN MAREČEK ✓

2) Vyhledejte na pamětní desce název ocenění, které obec Zlechov udělila knězi Janu Marečkovi. Název napište.

Zastupitelstvo obce Zlechov schválilo dne 12.5.2009 udělit Janu Marečkovi

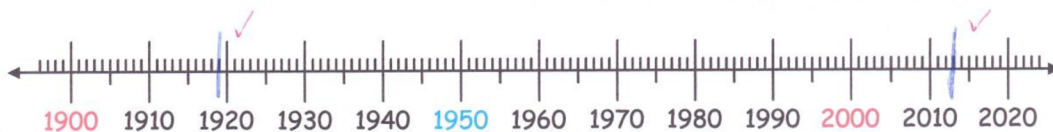
čestné

OBČANSTVÍ ✓

3) Vyznačte na časové ose období života Jana Marečka, zakladatele Farnosti Zlechov.

Rok narození: 1919 ✓

Rok úmrtí: 2013 ✓

Shrnutí:

Zakladatelem Farnosti Zlechov byl kněz

J AN M AREČEK ✓

Za založení Farnosti Zlechov a stavbu místního kostela sv. Anny mu bylo uděleno ocenění -

čestné OBČANSTVÍ ✓

4) Seřad'te fotografie od nejstarší po nejmladší (očísľujte 1 až 3).

5) Na kterém místě v obci Zlechov stála v minulosti kaple sv. Anny?
Určete polohu kaple na současné fotografii.

VYSTŘIHOVÁNKA (PŘÍLOHA)
KAPLE SV. ANNY

Příloha 5: Pracovní listy použité ve výuce (2. vyučovací jednotka - vycházka)

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

JMÉNO: .....

1) Přiřaďte (a spojte čarou) názvy jednotlivých zlechovských historických památek ke správným obrázkům.

Wroclou 1825
12 Cezuma ode po
ten tamen usoda
stala a fere 5 hodon
kruvca

Památník obětem
I. světové války

Památník obětem
II. světové války

Pamětní deska
hladiny povodně

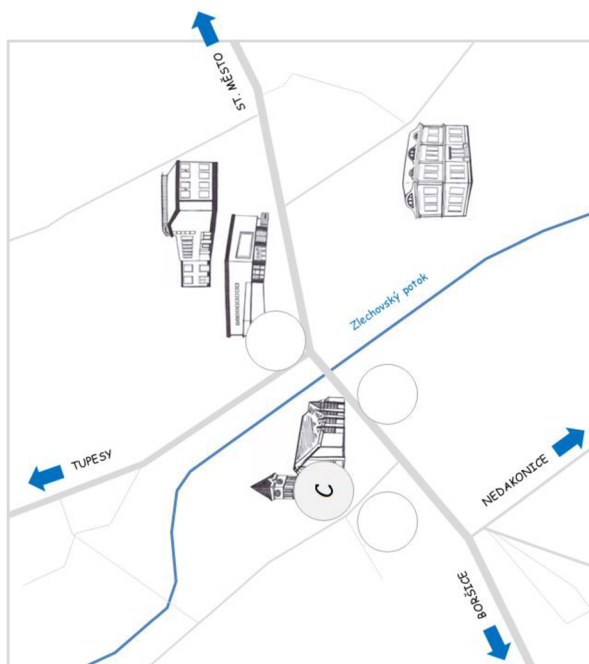
Socha sv. Jana
Nepomuckého

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

2) Určete a vyznačte polohu jednotlivých zlechovských historických památek v plánu obce Zlechov.

A

B

C

D

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autora.

Ilustrace: Autor.

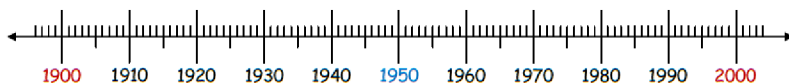

- 1) Vyberte a zakroužkujte název památky, u které se právě nacházíme.
  - a. Památník obětem II. světové války
  - b. Socha sv. Jana Nepomuckého
  - c. Pamětní deska hladiny povodně
- 2) Napište název události, kterou připomíná nebo kterou si připomínáme u Památníku obětem II. světové války na obrázku.

_____ obce Zlechov

- 3) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války rok, ve kterém skončila II. světová válka a také ve kterém byla osvobozena obec Zlechov.
  - a. Napište rok osvobození obce Zlechov.
30.4. _____
  - b. Vyznačte na časové ose rok osvobození obce Zlechov.

- 4) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války národnost vojáků, kteří osvobodili obec Zlechov. Doplňte do textu.

V BOJI ZA OSVOBOZENÍ ZLECHOVA

PADLO 14 VOJÁKŮ ..... ARMÁDY.

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autora.

5) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války údaje o letci RAF na obrázku. Údaje zapište do identifikační karty letce.

KARTA LETCE	
NPOR. LET.* <small>(klíč k vyhledání osobnosti)</small>	
Jméno: <u>A</u>	
Příjmení: <u>G</u>	
Povolání: _____	
Letectvo: <u>RAF</u>	
Narození: <u>1913</u>	
Úmrtí: _____	

Shrnutí:

Dnes jsme společně navštívili historickou památku
Památník obětem _____ světové války.
Připomněli jsme si u něj událost - _____ obce Zlechov.
Zlechov byl osvobozen 30. 4. _____ (doplň rok).
Zlechov osvobodili vojáci _____ národnosti.
Za II. světové války bojoval také letec RAF A G .

Zdroj: Autor.

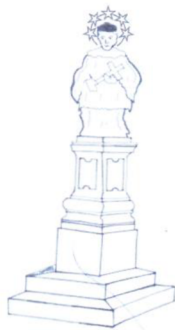
Foto: Archiv autora.

Příloha 6: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (2. vyučovací jednotka - vycházka)

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

JMÉNO:

1) Přiřaďte (a spojte čarou) názvy jednotlivých zlechovských historických památek ke správným obrázkům.

Památník obětem I. světové války

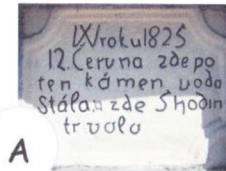
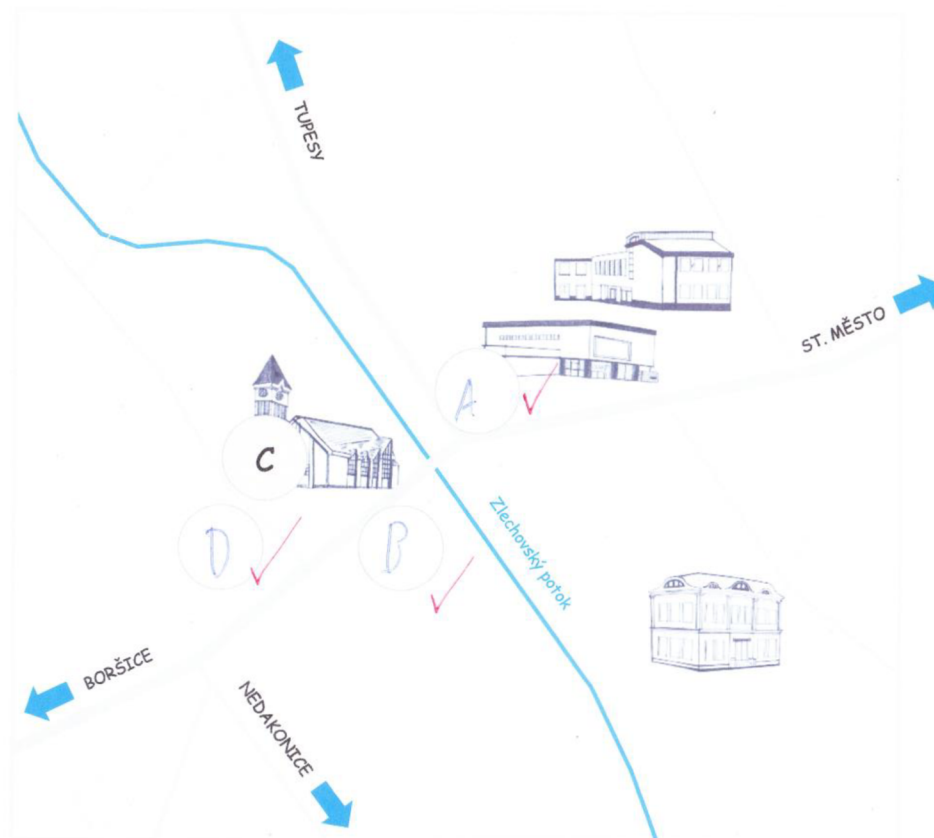
Památník obětem II. světové války

Pamětní deska hladiny povodně

Socha sv. Jana Nepomuckého

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

2) Určete a vyznačte polohu jednotlivých zlechovských historických památek v plánu obce Zlechov.

PRACOVNÍ LIST 2: OSVOBOZENÍ OBCE ZLECHOV

JMÉNO: .....

1) Vyberte a zakroužkujte název památky, u které se právě nacházíme.

- a. Památník obětem II. světové války ✓
- b. Socha sv. Jana Nepomuckého
- c. Pamětní deska hladiny povodně

2) Napište název události, kterou připomíná nebo kterou si připomínáme u Památníku obětem II. světové války na obrázku.

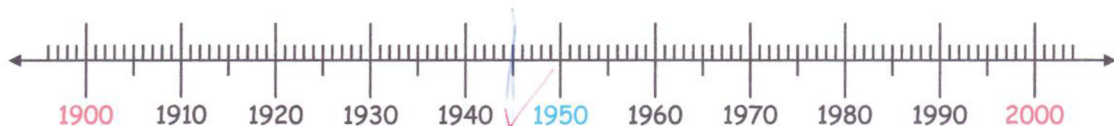
osvobození obce Zlechov ✓

3) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války rok, ve kterém skončila II. světová válka a také ve kterém byla osvobozena obec Zlechov.

a. Napište rok osvobození obce Zlechov.

30.4. 1945 ✓

b. Vyznačte na časové ose rok osvobození obce Zlechov.

4) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války národnost vojáků, kteří osvobodili obec Zlechov. Doplňte do textu.

V BOJI ZA OSVOBOZENÍ ZLECHOVA

PADLO 14 VOJÁKŮ Russké ARMÁDY. ✓

5) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války údaje o letci RAF na obrázku. Údaje zapište do identifikační karty letce.

KARTA LETCE

NPOR. LET.*
(klíč k vyhledání osobnosti)

Jméno: A LOIS ✓

Příjmení: G ABRIEL ✓

Povolání: LETEC ✓

Letectvo: RAF

Narození: 1913

Úmrtí: 1942

Shrnutí:

Dnes jsme společně navštívili historickou památku

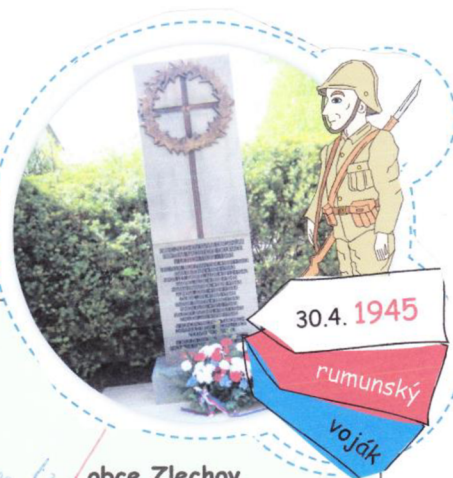
Památník obětem II světové války.

Připomněli jsme si u něj událost - osvobození ✓ obce Zlechov.

Zlechov byl osvobozen 30. 4. 1945 ✓ (doplň rok).

Zlechov osvobodili vojáci rumunské národnosti.

Za II. světové války bojoval také letec RAF A LOIS ✓ / G. ABRIEL ✓

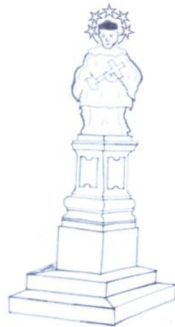

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

JMÉNO:

1) Přiřaďte (a spojte čarou) názvy jednotlivých zlechovských historických památek ke správným obrázkům.

Památník obětem
I. světové války

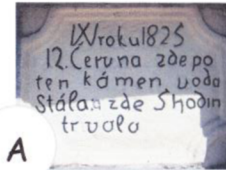
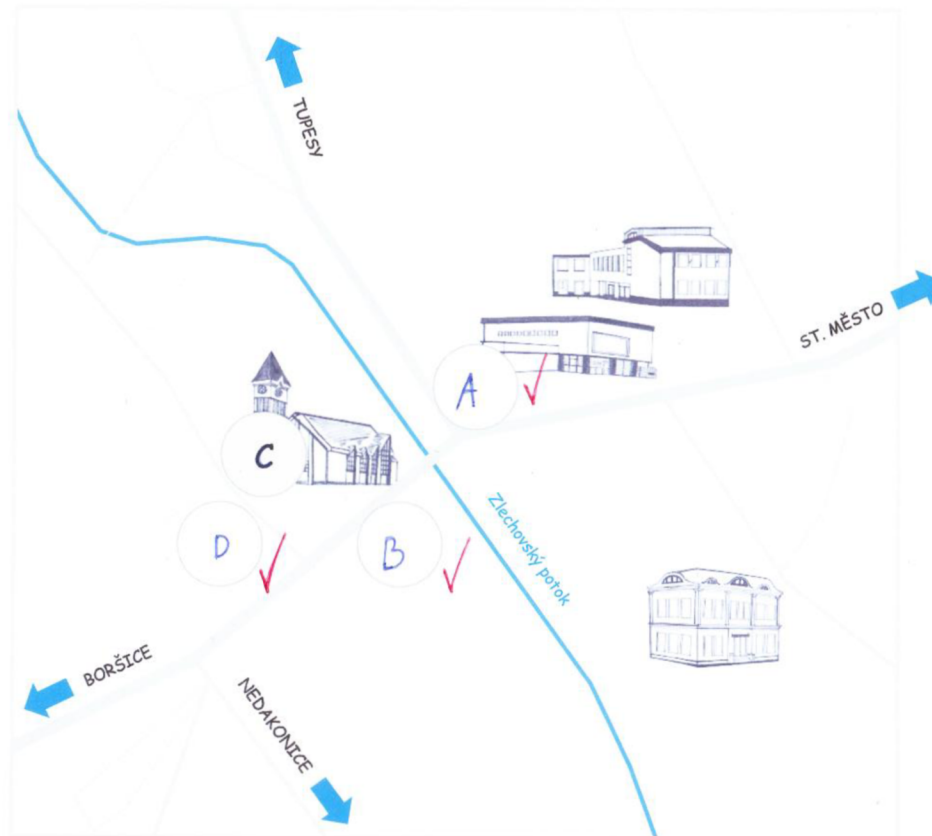
Památník obětem
II. světové války ✓

Pamětní deska
hladiny povodně ✓

Socha sv. Jana
Nepomuckého ✓

PRACOVNÍ LIST 2: HISTORICKÉ PAMÁTKY

2) Určete a vyznačte polohu jednotlivých zlechovských historických památek v plánu obce Zlechov.

1) Vyberte a zakroužkujte název památky, u které se právě nacházíme.

- a. Památník obětem II. světové války ✓
- b. Socha sv. Jana Nepomuckého
- c. Pamětní deska hladiny povodně

2) Napište název události, kterou připomíná nebo kterou si připomínáme u Památníku obětem II. světové války na obrázku.

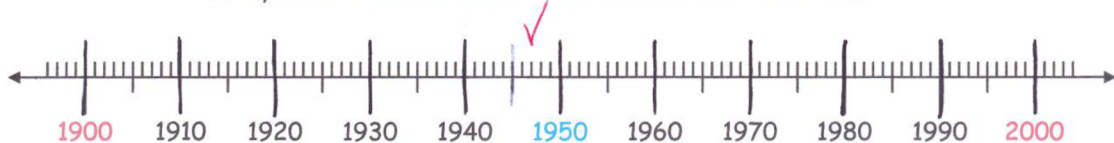
Osvobození ✓ obce Zlechov.

3) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války rok, ve kterém skončila II. světová válka a také ve kterém byla osvobozena obec Zlechov.

a. Napište rok osvobození obce Zlechov.

30.4. 1945 ✓

b. Vyznačte na časové ose rok osvobození obce Zlechov.

4) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války národnost vojáků, kteří osvobodili obec Zlechov. Doplňte do textu.

V BOJI ZA OSVOBOZENÍ ZLECHOVA

PADLO 14 VOJÁKŮ rumunski ✓ ARMÁDY.

- 5) Vyhledejte na Památníku obětem II. světové války údaje o letci RAF na obrázku. Údaje запиšte do identifikační karty letce.

KARTA LETCE

NPOR. LET.*
(klíč k vyhledání osobnosti)

Jméno: A LOIS ✓

Příjmení: G ABRIEL ✓

Povolání: LETCE ✓

Letectvo: RAF

Narození: 1913

Úmrtí: 1942

Shrnutí:

Dnes jsme společně navštívili historickou památku

Památník obětem II ✓ světové války.

Připomněli jsme si u něj událost - OSVOBOZENÍ obce Zlechov.

Zlechov byl osvobozen 30. 4. 1945 (doplň rok).

Zlechov osvobodili vojáci RUSKÉ národnosti.

Za II. světové války bojoval také letec RAF A LOIS ✓ G ABRIEL ✓.

Příloha 7: Pracovní listy použité ve výuce (3. vyučovací jednotka)

PRACOVNÍ LIST 3: BEDŘICH BENEŠ BUCHLOVAN

JMÉNO: .....

1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti, po které je pojmenována knihovna v Uherském Hradišti.

B _____ B _____ B _____

2) Jaká povolání vykonávala významná zlechovská osobnost na obrázku (vyberte dvě správné možnosti).

a) učitel   b) hasič   c) spisovatel

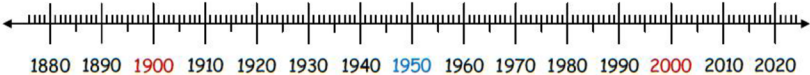

3) Napište název obce, ve které působil učitel Bedřich Beneš Buchlovan.

_____

4) Vyznačte na časové ose období života Bedřicha Beneše Buchlovana, místního učitele a regionálního spisovatele.

Rok narození: _____ Rok úmrtí: _____

5) Přečtěte úryvek z knihy *Za naším huménkem* od Bedřicha Beneše Buchlovana.

„Z našeho deníčku“ psaly děti před dvaceti lety na slovácké škole. Do společného sešitu jak kdo chtěl a uměl a co uznal za vhodné. Nakonec vyšel z toho takový maličký „rok ve škole“. Některé odstavčičky byly ponechány úplně beze změny, něco poopraveno, urovnáno - psali jsme to všichni, sobě pro radost, ne pro učení, pro metodiky, pro slávu světskou.

Dnes jsou z chlapců mladí muži, děvčata - nejedna z nich mladá mamička, chová malého Zlechovjana a pan učitel, dnes v městě nejednou vzpomene, že tenkrát to bylo přec jen nejpěknější.

1. Uveďte jméno učitele, o kterém se píše v textu.

B _____ B _____ B _____

Zdroj: Autor.

Text: BENEŠ BUCHLOVAN, Bedřich. Z našeho deníčku. In: Za naším huménkem. V Brně: Družstvo Moravského kola spisovatelů, 1935, s. 40.

Foto: Archiv ZŠ Zlechov.

6) Vyberte a zakroužkujte budovu, která je pojmenována po Bedřichu Beneši Buchlovanovi.

a)

b)

c)

a. Ve kterém městě se budova nachází?

_____

b. Doplňte celý název budovy.

Knihovna _____ a _____ e _____ a

Shrnutí:

Na začátku 20. století vyučoval na zlechovské škole
významný místní učitel a regionální spisovatel

Je po něm pojmenována _____ v Uherském Hradišti.

Její název zní K B B B

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv Autor.

Příloha 8: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (3. vyučovací jednotka)

PRACOVNÍ LIST 3: BEDŘICH BENEŠ BUCHLOVAN

JMÉNO:

- 1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti, po které je pojmenována knihovna v Uherském Hradišti.

BEDŘICH ✓ BENEŠ ✓ BUCHLOVAN ✓

Bedřich Beneš - Buchlovan

- 2) Jaká povolání vykonávala významná zlechovská osobnost na obrázku (vyberte dvě správné možnosti).

a) učitel ✓ b) hasič c) spisovatel ✓

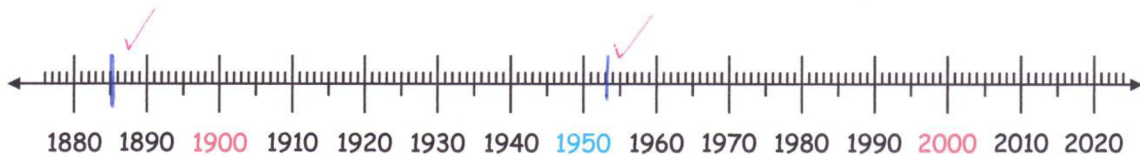
- 3) Napište název obce, ve které působil učitel Bedřich Beneš Buchlovan.

Zlechov ✓

- 4) Vyznačte na časové ose období života Bedřicha Beneše Buchlovana, místního učitele a regionálního spisovatele.

Rok narození: 1885 ✓

Rok úmrtí: 1953 ✓

- 5) Přečtěte úryvek z knihy *Za naším huménkem* od Bedřicha Beneše Buchlovana.

„Z našeho deníčku“ psaly děti před dvaceti lety na slovácké škole. Do společného sešitu jak kdo chtěl a uměl a co uznal za vhodné. Nakonec vyšel z toho takový maličký „rok ve škole“. Některé odstavce byly ponechány úplně beze změny, něco poopraveno, urovnnáno - psali jsme to všichni, sobě pro radost, ne pro učení, pro metodiky, pro slávu světskou.

Dnes jsou z chlapců mladí muži, děvčata - nejedna z nich mladá mamička, chová malého Zlechovjana a pan učitel, dnes v městě nejednou vzpomene, že tenkrát to bylo přec jen nejpěknější.

1. Uved'te jméno učitele, o kterém se píše v textu.

B B B

6) Vyberte a zakroužkujte budovu, která je pojmenována po Bedřichu Beneši Buchlovanovi.

a. Ve kterém městě se budova nachází?

UHERSKÉ ✓

HRADIŠTĚ ✓

b. Doplňte celý název budovy.

Knihovna BEDŘI CH ✓ a

BENEŠ ✓ e

BUCHLOVAN ✓ a

Shrnutí:

Na začátku 20. století vyučoval na zlechovské škole významný místní učitel a regionální spisovatel

BEDŘICH ✓ BENEŠ ✓ BUCHLOVAN ✓

Je po něm pojmenována KNIHOVNA ✓ v Uherském Hradišti.

Její název zní KNIHOVNA ✓ BEDŘI CHA ✓ BENEŠE ✓ BUCHLOVANA ✓

PRACOVNÍ LIST 3: BEDŘICH BENEŠ BUCHLOVAN

JMÉNO: .

- 1) Napište jméno významné zlechovské osobnosti, po které je pojmenována knihovna v Uherském Hradišti.

BEDŘICH ✓

BENEŠ ✓

BUCHLOVAN ✓

Bedřich Beneš - Buchlovan

- 2) Jaká povolání vykonávala významná zlechovská osobnost na obrázku (vyberte dvě správné možnosti).

a) učitel ✓

b) hasič

c) spisovatel ✓

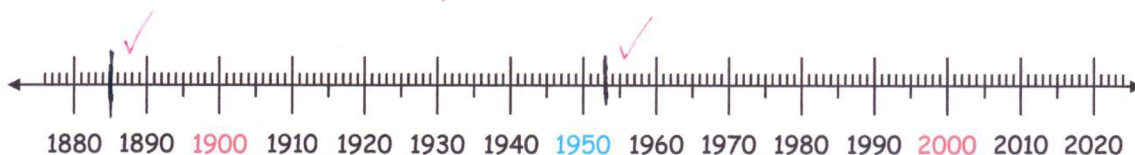
- 3) Napište název obce, ve které působil učitel Bedřich Beneš Buchlovan.

ZLECHOV ✓

- 4) Vyznačte na časové ose období života Bedřicha Beneše Buchlovana, místního učitele a regionálního spisovatele.

Rok narození: 1885 ✓

Rok úmrtí: 1953 ✓

- 5) Přečtěte úryvek z knihy *Za naším huménkem* od Bedřicha Beneše Buchlovana.

„Z našeho deníčku“ psaly děti před dvaceti lety na slovácké škole. Do společného sešitu jak kdo chtěl a uměl a co uznal za vhodné. Nakonec vyšel z toho takový maličký „rok ve škole“. Některé odstavčky byly ponechány úplně beze změny, něco poopraveno, urovnáno - psali jsme to všichni, sobě pro radost, ne pro učení, pro metodiky, pro slávu světskou.

Dnes jsou z chlapců mladí muži, děvčata - nejedna z nich mladá mamička, chová malého Zlechovjana a pan učitel, dnes v městě nejednou vzpomene, že tenkrát to bylo přec jen nejpěknější.

1. Uved'te jméno učitele, o kterém se píše v textu.

BEDŘICH

BENEŠ

BUCHLOVAN

6) Vyberte a zakroužkujte budovu, která je pojmenována po Bedřichu Beneši Buchlovanovi.

a. Ve kterém městě se budova nachází?

Uherské ✓

Hradiště ✓

b. Doplňte celý název budovy.

Knihovna BEDŘICH a BENEŠ e BUCHLOVANA ✓

Shrnutí:

Na začátku 20. století vyučoval na zlechovské škole významný místní učitel a regionální spisovatel

BEDŘICH ✓ BENEŠ ✓ BUCHLOVANA ✓

Je po něm pojmenována KNIHOVNA ✓ v Uherském Hradišti.

Její název zní KNIHOVNA ✓ BEDŘICHA BENEŠE ✓ BUCHLOVANA ✓

2.

Příloha 9: Pracovní listy použité ve výuce (4. vyučovací jednotka)

JMÉNO: .....

Kroj ze Zlechova (chlapec)

1) Kterými lidovými názvy označujeme jednotlivé části chlapeckého kroje?
Vyluštěte rébus.

a) VICE

b) V ČKA

c) ICE

---

1. Na kterou část těla se obléká daná krojová součást?

2) Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části chlapeckého kroje na obrázku.

---

3) Vyberte fotografii krojovaného páru ve zlechovském kroji.

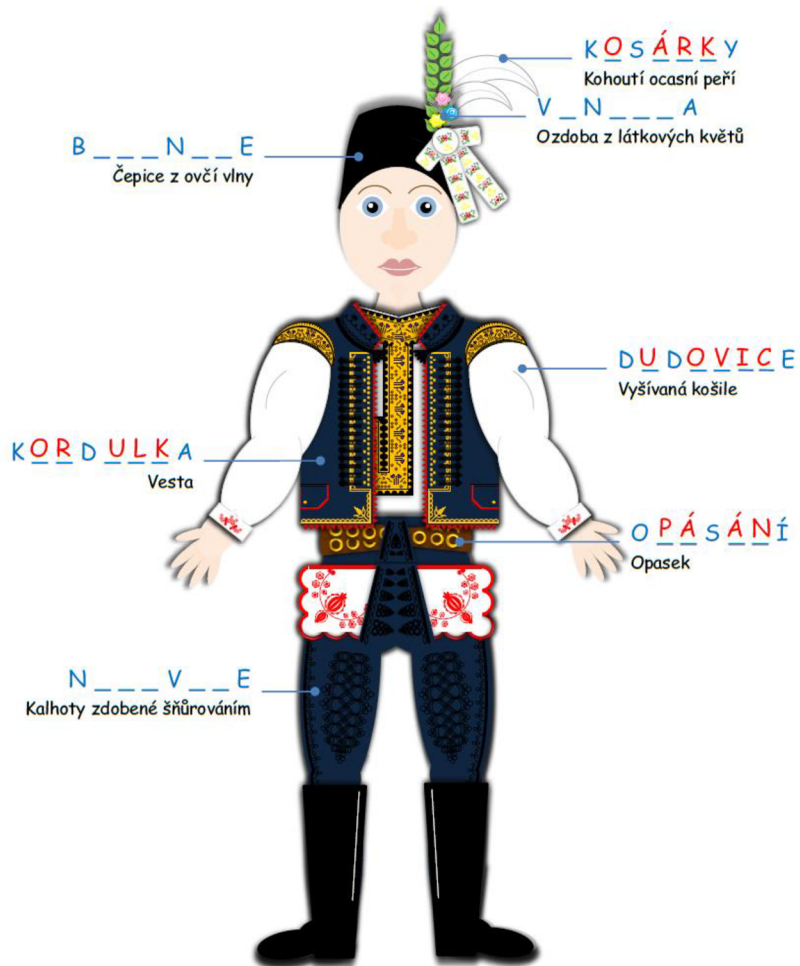
a) b) c)

Zdroj: Autor.

Foto: DVOULETÝ, Michal. Na paletě krojů: slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště. 2. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2015. ISBN 978-80-254-7930-8.

Ilustrace: Autor.

1) Doplňte lidové názvy jednotlivých částí chlapeckého kroje na obrázku.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

Kroj ze Zlechova (dívka)

1) Pojmenujte části dívčího kroje na obrázcích.
Doplňte lidové názvy do křížovky a vyluštěte tajenku.

1.

2.

3.

4.

5.

6. Š O R E C

7.

1.

TAJENKA: Obyčejně, lidové písně, tance i kroje patří mezi _____
předávané našimi předky z generace na generaci.

Záleží jen na nás, jestli se podaří je zachovat a předat těm, kteří přijdou po nás.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

1) Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části dívčího kroje na obrázku. Použijte slova z nápovědy.

Nápověda: baně, fěrtůšek, turčák

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

Příloha 10: Ukázky pracovních listů použitých ve výuce (4. vyučovací jednotka)

JMÉNO:

Kroj ze Zlechova (chlapec)

1) Kterými lidovými názvy označujeme jednotlivé části chlapeckého kroje?
Vyluštěte rébus.

a) VICE b) ČKA c) ICE

nohavice ✓   vonička ✓   beranice ✓

1. Na kterou část těla se obléká daná krojová součást?

2) Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části chlapeckého kroje na obrázku.

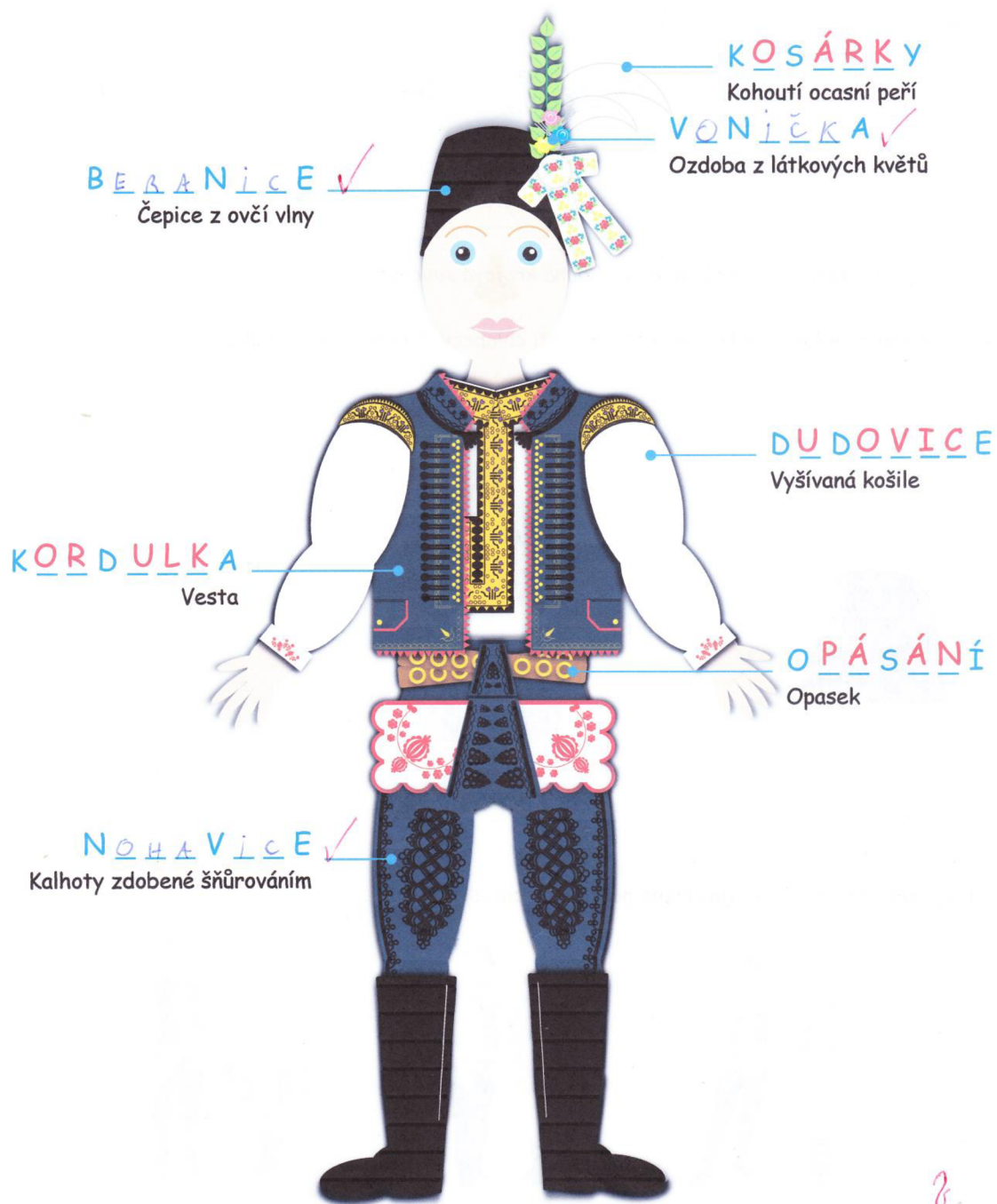

beranice ✓   nohavice ✓   vonička ✓

3) Vyberte fotografii krojovaného páru ve zlechovském kroji.

a) b) c) ✓

1) Doplňte lidové názvy jednotlivých částí chlapeckého kroje na obrázku.

JMÉNO:

Kroj ze Zlechova (chlapec)

1) Kterými lidovými názvy označujeme jednotlivé části chlapeckého kroje?
Vyluštěte rébus.

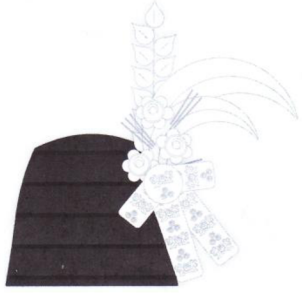
a) VICE nohavice ✓

b) ONI V ČKA vonička ✓

c) ICE beranice ✓

1. Na kterou část těla se obléká daná krojová součást?

2) Pojmenujte lidovými názvy jednotlivé části chlapeckého kroje na obrázku.

 beranice ✓

 nohavice ✓

 vonička ✓

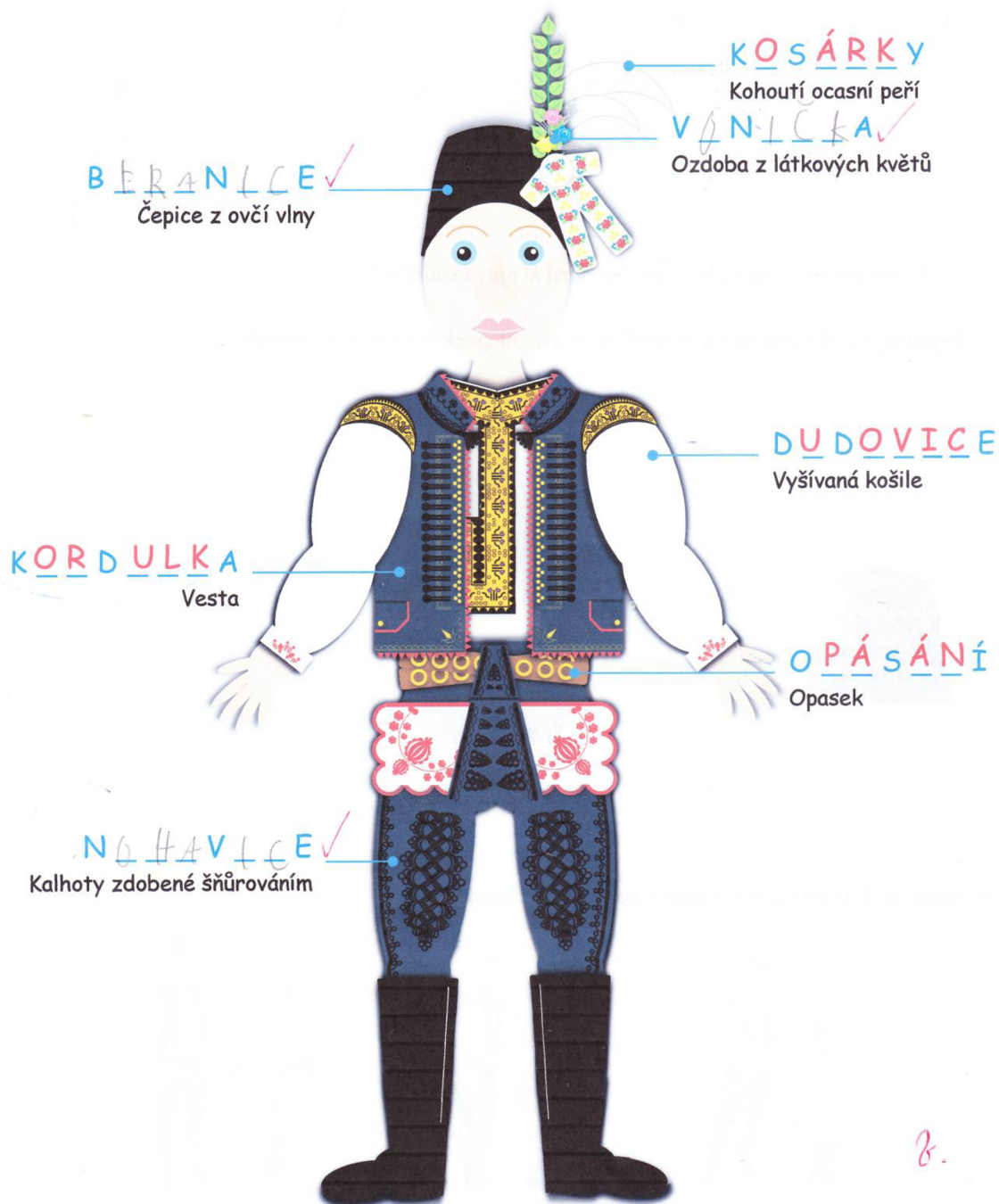
3) Vyberte fotografii krojovaného páru ve zlechovském kroji.

a)

b)

c) ✓

1) Doplňte lidové názvy jednotlivých částí chlapeckého kroje na obrázku.

Symboly obce Zlechov

Znak

Prapor

*Patronka
sv. Anna*

Zdroj: Autor.

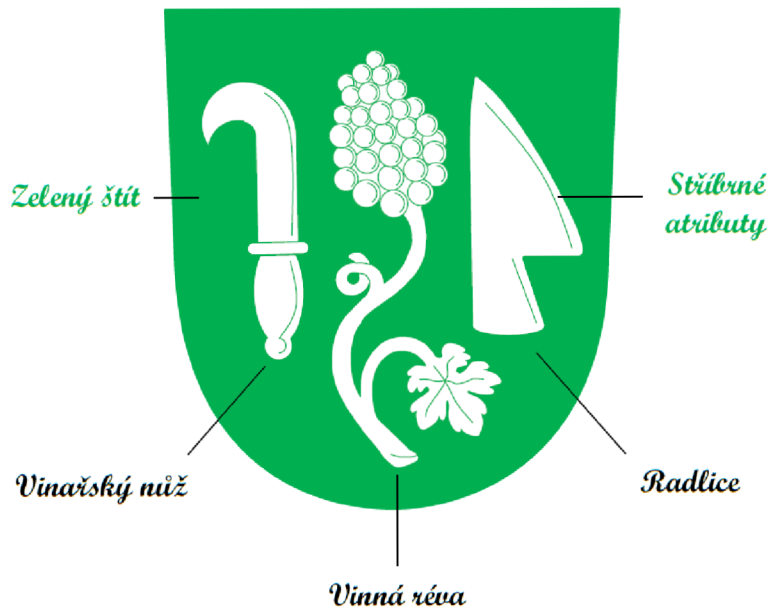
Foto: Archiv autor.

Ilustrace: Autor.

Znak obce

Předměty tzv. atributy ve znaku odkazují na vinařskou a zemědělskou tradici obce Zlechov.

?

Prapor obce

?

Prapor obce se **vyvěšuje** v den státního svátku, výročí obce či při reprezentaci Zlechova.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

Historie znaku a praporu:

Poslanecká sněmovna České republiky udělila obci Zlechov znak a prapor v roce 2004.

?

1799

*Obecní pečeť
(pravděpodobná podoba)*

Obecní razítko

1929

2004

Znak obce

Prapor obce

Vyznačte jednotlivé letopočty na časové ose.

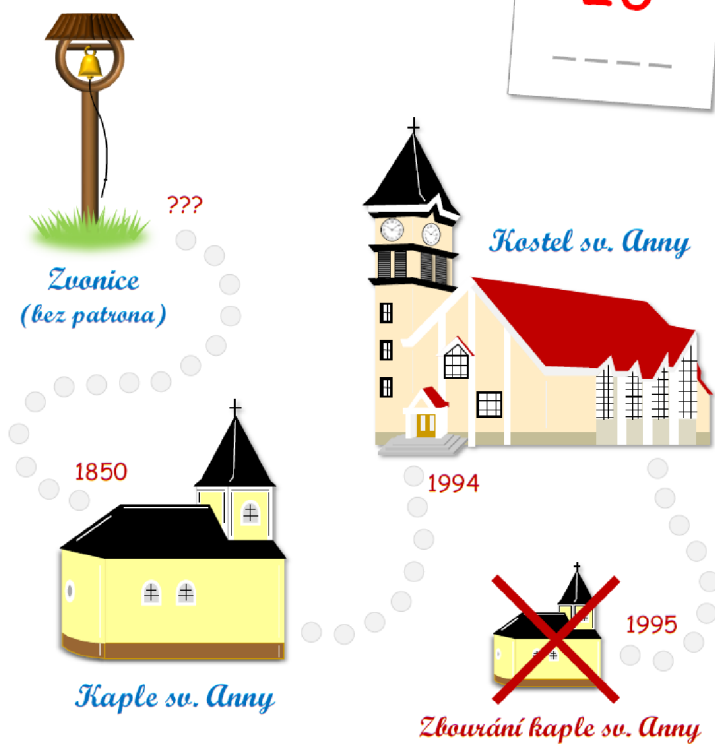

Zdroj: Autor.

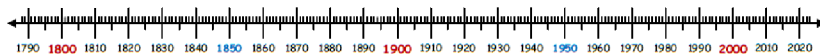
Ilustrace: Autor.

Patronka obce

Vyhledejte jméno patronky obce Zlechov v kalendáři.
Doplňte jméno do přiloženého listu kalendáře.

Vyznačte na časové ose úsek, po který stála kaple sv. Anny ve Zlechově.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

Symboly obce (znak)

1) Který předmět je vyobrazen ve znaku obce Zlechov?

Odpověď naleznete v tajence.

1.

2.

3.   K

4.

5.

6.

7.

1. Pojmenování tradičního lidového oděvu, který nosili naši předkové.
Dodnes se oděv obléká při obyčejích jako např. hody nebo dožínky.
2. Označení osoby, politického představitele, jenž stojí v čele dané obce.
V současnosti v obci Zlechov tuto funkci zastává Ing. Ondřej Machala.
3. Označení člověka, který se narodil v dané obci.
4. Název národopisné oblasti jižní a jihovýchodní Moravy, v níž leží obec Zlechov.
5. Označení knihy, v níž jsou datovány a popsány historické události dané obce.
Vedením knihy je pověřen obecní kronikář.
6. Jméno mezinárodní organizace, jež se zabývá ochranou kulturních památek.
Seznam nemotných památek: jízda králů, verbuňk a v budoucnu hody atd.
7. Tradiční pojmenování mladého chlapce, který stojí v čele hodové chasy.

TAJENKA:

Ve znaku obce Zlechov je kromě vinařského nože vyobrazen i předmět nazývaný

K jakému účelu se daný předmět používá/používal? _____.

 [Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli: Koně – Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](http://ceskatelevize.cz)

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor.

2) Který znak patří obci Zlechov?

Vyberte.

A

B

C

1. Kterým nedalekým obcím/městům patří zbylé znaky?

_____

_____

3) Domalujte znak sousední obce.

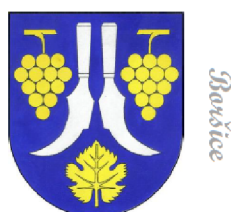
1. Které atributy vidíte v daném znaku?

_____
_____
_____

2. Která sousední obec se může daným znakem pyšnit?
Odůvodněte výběr atributů ve znaku dané obce.

_____

4) Porovnejte znak sousedních obcí Zlechov a Boršice.

1. Kterými artefakty se obecní znaky podobají?

2. Kterými prvky se znaky obcí liší?

3. Odůvodněte výběr předmětů na obou obecních znacích.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Autor, google.com

Symboly obce (patron)

- 1) Vyhledejte pranostiky, které se pojí se svátkem sv. Anny (26. červenec).
Vysvětlete význam nalezených pranostik.

- 2) Dokreslete detaily fotografie interiéru dnes již zbourané kaple sv. Anny.
Které předměty na fotografii se dochovaly a naleznete je i v současném kostele sv. Anny?

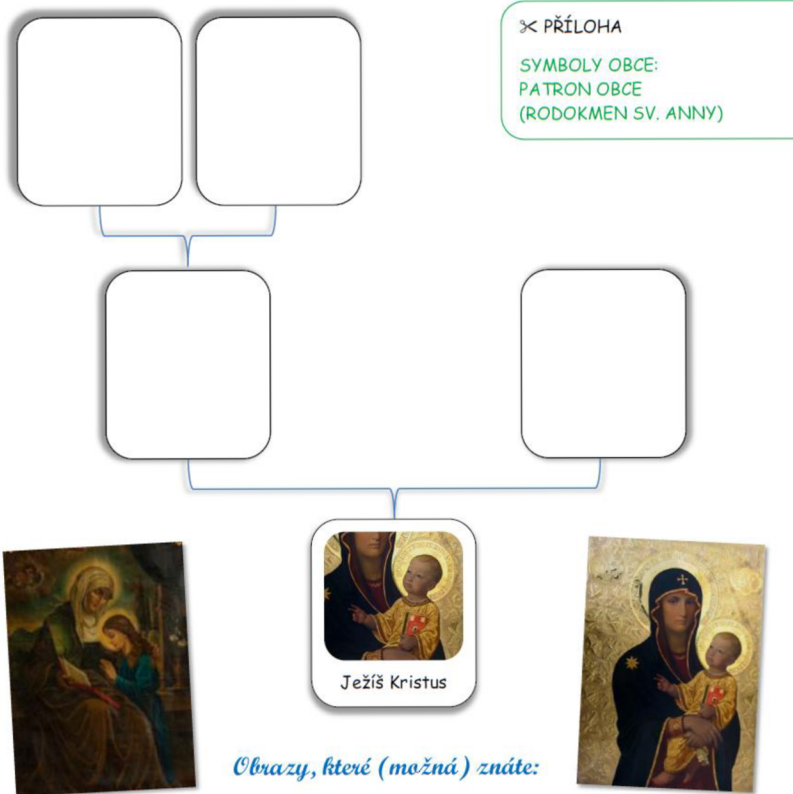
Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autor.

DOBROVOLNÝ ÚKOL:

3) Doplňte jména osob v rodokmenu Ježíše Krista.

Vystřihněte obrázky se jmény (viz příloha) a nalepte je na správné místo v rodokmenu.

Obraz sv. Anny

Velehradské palladium

1. V jakém příbuzenském vztahu byla sv. Anna a Ježíš Kristus? _____
2. V jakém příbuzenském vztahu byla sv. Anna a Panna Marie? _____
3. Na kterém místě najdete obraz sv. Anny (viz výše)? _____
4. Na kterém místě najdete Velehradské palladium? _____

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autor.

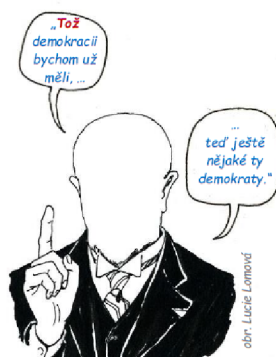

Symboly obce (nářečí)

1) Vyhledejte v osmisměrce slova zapsaná v nářečí východní Moravy.

Přiřaďte slovo zapsané v nářečí k jeho spisovnému tvaru.

G	T	U	R	K	Y	Ň	Š	T	S	O
Ž	A	Š	T	O	Š	M	V	Ž	P	K
U	L	L	U	M	Á	O	I	V	Á	R
D	P	U	Á	P	Š	R	R	Á	Ř	O
R	O	Z	K	N	A	Á	G	CH	A	U
O	Š	E	G	Š	K	K	A	A	T	Ž
CH	Č	M	A	R	E	A	T	T	R	L
Á	A	Á	R	O	Ž	N	O	U	T	A
B	T	K	I	J	Á	R	E	K	G	T
Í	U	Y	Š	T	O	K	R	L	E	E

* 1850 Hodonín
† 1937 Lány

brambory zemáky

krocán _____

kukuřice _____

křoví _____

rána _____

něčí milá galánka

nudle _____

strouha _____

tak tedy _____

židlička _____

výklenek dveří _____

okrajovat kroužlat

prolézat _____

půjčit _____

rozsvítit _____

šilhat _____

žvýkat _____

2) Která významná osobnost 20. století (na obr.) se narodila na Slovácku?

Vypište zbylá písmena z osmisměrky.

_____

Doplňte celé jméno dané osobnosti.

Zdroj: Autor.

Ilustrace: Lucie Lomová, upraveno.

3) Vyhledejte na mapě národopisných oblastí název oblasti a podoblasti, do které spadá okolí Uherského Hradiště i Zlechova.

OBLAST: _____

PODOBLAST: _____

[Česko - mapa národopisných oblastí | ŠkolníMapy \(skolnimapy.cz\)](#)

4) Znáte lidová úsloví ze Slovácka?

Přiřaďte k danému úsloví jeho význam v pravém sloupci.

„Z kama ty si?“

Je toho opravdu moc.

„Plantat koše s baňama.“

Je vzhůru, ale jako by ještě spal/a.

„Roba šitá do kroja.“

Odkud jsi?

„Nedá sa svítit.“

Je to hezká dívka.

„ Až po stařeč kovo.“

Nedá se nic dělat.

„Nemá eště vtáhnuté žlůtko.“

Dávat věci nelogicky do souvislosti.

5) Doplňte slovácká přísloví.

A Čučí jak žaba z _____ .

zmoklá

B Hledí jak tele na _____ vrata.

kyšky

C Je přešlý jak _____ sléпка.

hledí

D _____ jak vyoraná myš.

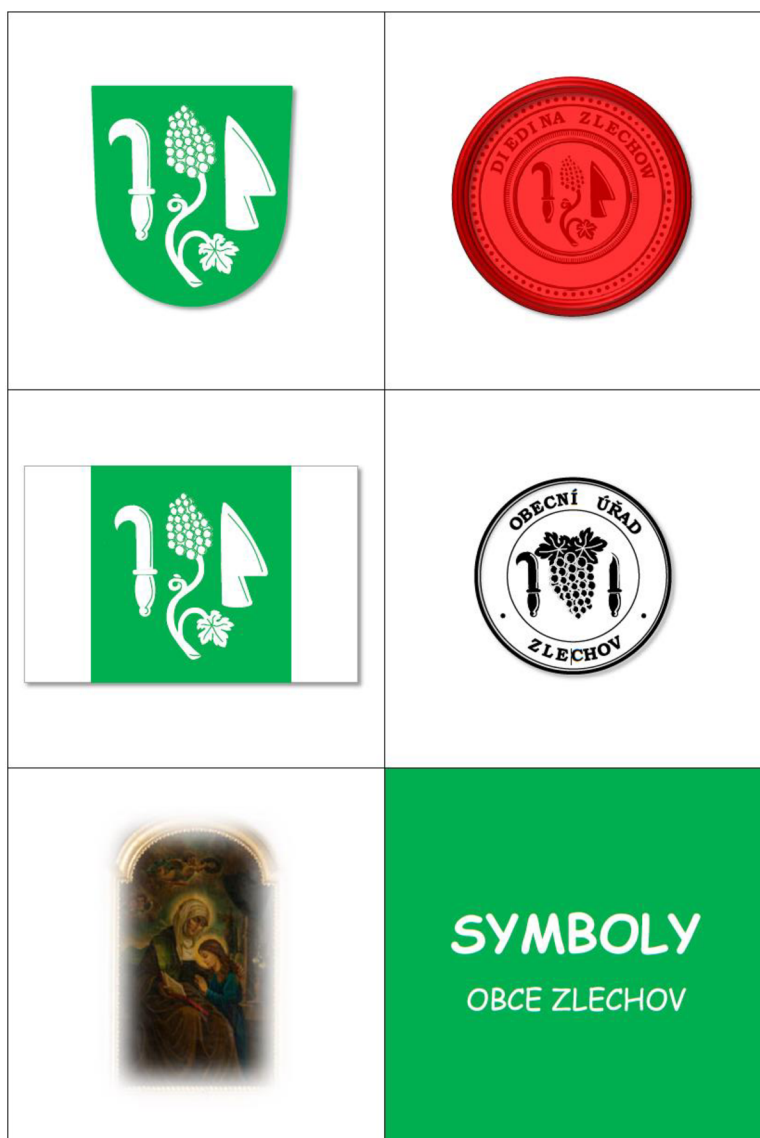
nová

- a) Popište vlastními slovy význam jednotlivých přirovnání.
 b) Které z uvedených přirovnání nepatří mezi ostatní? Odůvodněte.
 c) Znáte další přirovnání z oblasti Slovácka?

Zdroj: Autor.

Foto: skolnimapy.cz

Příloha 12: Regionální učebnice – Symboly obce Zlechov (pomůcky)

Zdroj: Autor.

Foto: Archiv autor

Ilustrace: Autor.

<p style="text-align: center;">PEČEŤ OBCE ZLECHOV (1799)</p>	<p style="text-align: center;">ZNAK OBCE ZLECHOV</p>
<p style="text-align: center;">RAZÍTKO OBCE ZLECHOV (1929)</p>	<p style="text-align: center;">PRAPOR OBCE ZLECHOV</p>
<p>PRAVIDLA HRÝ: </p> <p>Kartičky rozložte na hrací plochu nebo hrajte stylem „větší bere“. Opačná strana karty slouží ke kontrole. Lze smíchat se sadami karet CHLAPECKÝ a DÍVČÍ KROJ.</p> <p>ÚKOLY:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pojmenujte symbol obce na obrázku. 2. Pojmenujte symbol obce na základě popisu. 3. Popište podobu symbolu obce v názvu. 	<p style="text-align: center;">PATRON OBCE ZLECHOV</p>

Zdroj: Autor.

ZNAK OBCE ZLECHOV	ZNAK OBCE ZLECHOV
PRAPOR OBCE ZLECHOV	PRAPOR OBCE ZLECHOV
PATRON OBCE ZLECHOV	PATRON OBCE ZLECHOV
PEČEŤ OBCE ZLECHOV (1799)	PEČEŤ OBCE ZLECHOV (1799)
RAZÍTKO OBCE ZLECHOV (1929)	RAZÍTKO OBCE ZLECHOV (1929)

Zdroj: Autor.

Příloha 13: Statistické tabulky - kritické hodnoty testového kritéria t (oboustranný test)

Stupně volnosti	Hladina významnosti		Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01		0,05	0,01
1	12,706	63,657	26	2,056	2,779
2	4,303	9,925	27	2,052	2,771
3	3,182	5,841	28	2,048	2,763
4	2,776	4,604	29	2,045	2,756
5	2,571	4,032	30	2,042	2,750
6	2,447	3,707	35	2,030	2,724
7	2,365	3,499	40	2,021	2,705
8	2,306	3,355	45	2,014	2,690
9	2,262	3,250	50	2,009	2,678
10	2,228	3,169	55	2,004	2,668
11	2,201	3,106	60	2,000	2,660
12	2,179	3,055	70	1,994	2,648
13	2,160	3,012	80	1,990	2,639
14	2,145	2,977	90	1,987	2,632
15	2,131	2,947	100	1,984	2,626
16	2,120	2,921	140	1,977	2,611
17	2,110	2,898	200	1,972	2,601
18	2,101	2,878	400	1,966	2,588
19	2,093	2,861	1000	1,962	2,581
20	2,086	2,845		1,960	2,576
21	2,080	2,831			
22	2,074	2,819			
23	2,069	2,807			
24	2,064	2,797			
25	2,060	2,787			

(Zdroj: Chráska, 2016, str. 243)

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Chmelařová
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Využití regionálních prvků v práci učitele primární školy (obec Zlechov)
Název v angličtině:	Application of regional elements in the work of primary school teacher (village Zlechov)
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na zařazování regionálních prvků v učivu primární školy. Teoretická část se věnuje vymezení základních definic, využití regionálního principu v kurikulárních dokumentech. Dále se zaměřuje na regionální vlastivědu a vhodné organizační formy, metody a učební pomůcky, zejména regionální učebnice. Podstatná část se zabývá charakteristikou obce Zlechov. V empirické části jsou prezentovány výsledky provedeného kvantitativního výzkumu. Hlavním smyslem této části je porovnat znalosti žáků 4. a 5. ročníku o místním regionu před a po realizaci výuky založené na navržené regionální učebnici o obci Zlechov.
Klíčová slova:	Region, regionální princip, regionální prvky, regionální učebnice, místně zakotvené učení, didaktický test, obec Zlechov
Anotace v angličtině:	The Master's thesis reflects regional elements in primary school education. The theoretical section is dedicated to fundamental definitions, regional aspect and its application in the local school document, regional studies and its organization, methods, teaching aids especially regional textbook. The main part deals with the characteristics of village Zlechov. The empirical part presents quantitative research results. The main goal of this section is to evaluate

	and compare 4 th and 5 th grade pupil's regional knowledge before and after education reflecting designed regional textbook about village Zlechov.
Klíčová slova v angličtině:	Region, regional aspect, regional elements, regional textbook, place-based learning, achievement test, village Zlechov
Přílohy vázané v práci:	65s
Rozsah práce:	89 s.
Jazyk práce:	Český